

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REZOLIUCIJOS

Regionų komitetas

118-oji plenarinė sesija, 2016 m. birželio 15–16 d.

2017/C 017/01	Rezoliucija dėl 2017 m. ES metinio biudžeto projekto	1
2017/C 017/02	Europos regionų komiteto rezoliucija – Europos regionų komiteto indėlis rengiant Europos Komisijos 2017 m. darbo programą	4
2017/C 017/03	Rezoliucija dėl „Europe Direct“ informacijos centrų padėties	11

NUOMONĖS

Regionų komitetas

118-oji plenarinė sesija, 2016 m. birželio 15–16 d.

2017/C 017/04	Europos regionų komiteto nuomonė – Plienas. Tvarytų darbo vietų ir ekonomikos augimo Europoje apsauga	13
2017/C 017/05	Europos regionų komiteto nuomonė – Daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūra	20
2017/C 017/06	Europos regionų komiteto nuomonė – Maisto švaistymas	28
2017/C 017/07	Europos regionų komiteto nuomonė – Kova su radikalėjimu ir smurtiniu ekstremizmu. Prevencijos mechanizmai vietos ir regionų lygmeniu	33

2017/C 017/08	Europos regionų komiteto nuomonė. ES atsakas į demografinius iššūkius	40
---------------	---	----

III *Parengiamieji aktai*

REGIONŲ KOMITETAS

118-oji plenarinė sesija, 2016 m. birželio 15–16 d.

2017/C 017/09	Europos regionų komiteto nuomonė – Teisėkūros procedūra priimami aktai, kuriais iš dalies keičiamos atliekų direktyvos	46
2017/C 017/10	Europos regionų komiteto nuomonė – 2015–2016 m. ES plėtros strategija	60

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

118-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2016 M. BIRŽELIO 15–16 D.

Rezoliucija dėl 2017 m. ES metinio biudžeto projekto

(2017/C 017/01)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS,

- atsižvelgdamas į savo nuomones dėl 2014 m., 2015 m. ir 2016 m. ES biudžeto projektų,
- atsižvelgdamas į savo nuomonę „Daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūra“,
- kadangi 2017 m. ES biudžeto procedūra sutampa su Daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūra, numatyta 2013 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa, 2 straipsnyje,
 1. pabrėžia, kad 2017 m. ES biudžetui teks svarbus vaidmuo plėtojant ir įgyvendinant Sąjungos tikslus ir prioritetus stiprinti augimą, skatinti užimtumą ir kurti naujas darbo vietas, kartu didinti realią ES sanglaudą ir konkurencingumą, kurių reikia naujiems iššūkiams įveikti;
 2. atkreipia dėmesį, kad rengiant ES metinį biudžetą tenka atsižvelgti į keletą struktūriškai klaidingų Daugiametės finansinės programos aspektų:
 - nepakankamą išteklių, skirtų visai Daugiametei finansinei programai, ypač 3 ir 4 išlaidų kategorijoms, kiekį,
 - nuosavų išteklių sistemą, paremtą daugiausia valstybių narių įnašais, kurių dydį lemia bendrosios nacionalinės pajamos,
 - padidėjusį „palydovinių“ priemonių naudojimą, kuris viena vertus didina biudžeto lankstumą, kita vertus pertraukia ES biudžeto vientisumą ir trukdo Europos Parlamentui vykdyti demokratinę kontrolę,
 - nepanaudotų asignavimų panaikinimą, visiškai tuos asignavimus prarandant užuot juos perkėlus į kitų metų rezervą nenumatytiems poreikiams patenkinti;
 3. remdamasis Europos Komisijos 2016 m. metine augimo apžvalga pakartoja, jog ES biudžetas turi prisidėti prie ekonomikos atsigavimo ir užpildyti vis dar nemažą pokrizinio laikotarpio ES investicijų trūkumą, kuris kenkia konkurencingumui ir kelia grėsmę ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai;
 4. akcentuoja Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų, Europos strateginių investicijų fondo (ESIF), programų „Horizontas 2020“, „Erasmus+“, MVI finansavimo programų ir kitų politikos priemonių ir programų svarbą skatinant ES ekonomikos vystymąsi; ragina Komisiją dar labiau padidinti investicijas į mokslinius tyrimus, inovacijas ir infrastruktūrą;
 5. pažymi, kad valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms dažnai vienoms tenka spręsti problemas, susijusias su dideliu pabėgėlių, kuriems skirtos integracijos politikos priemonės, skaičiumi, o šiuo tikslu jos gauna labai nedidelį finansavimą ir (arba) pasigenda nacionalinių ar Europos valdžios institucijų koordinavimo. Vietos ir regionų valdžios institucijoms reikėtų suteikti galimybę tiesiogiai gauti finansinių išteklių, kad jos galėtų vykdyti savo įsipareigojimus migracijos ir integracijos srityje, taip pat reikėtų užtikrinti, kad jos galėtų greitai pasiekti nacionalines ir ES lėšas; siūlo parengti valstybėms narėms ir vietos ir regionų valdžios institucijoms praktines galimų finansavimo šaltinių gaires;

6. taip pat reikėtų teikti pagalbą vietos ir regionų valdžios institucijoms kilmės šalyse ir aplinkiniuose regionuose, įskaitant „tranzito“ vietas, sprendžiant migracijos srautų problemas; be ES paramos vietos ir regionų valdžios institucijos šalyse partnerėse negalės užtikrinti orių gyvenimo sąlygų ir pagrindo ekonominiam vystymuisi kilmės šalyse. Tuo tikslu, atsižvelgiant į susitarimus su trečiosiomis šalimis dėl veiksmingos sienų kontrolės, migracijos srautų mažinimo, bendradarbiavimo grąžinimo klausimais ir kovos su prekyba žmonėmis, atsakingai peržiūrint DFP reikėtų padidinti finansinę paramą ir paramą veiklai, pavyzdžiui, numatant naujus ir novatoriškus finansavimo šaltinius;

7. prašo biudžeto valdymo institucijos įvertinti būtinybę suteikti tiesiogiai prieinamų finansinių išteklių Europos ūkininkams, kurie nuo dabartinės Daugiametės finansinės programos įgyvendinimo pradžios nukentėjo nuo įvairių krizių (pavyzdžiui, kainų svyravimų), pirmiausia pieno, mėsos, vaisių ir daržovių sektoriuose; atkreipia dėmesį į neatidėliotinų priemonių, kurių buvo imtasi reaguojant į šias krizes (2016 m. biudžete siekusių 500 milijonų EUR, o 2015 m. biudžete – 300 milijonų EUR), poveikį biudžetui; pabrėžia, kad šiuo metu keletą valstybių narių žemės ūkio sektorius tebėra apimtas krizės;

8. primena, kad Europos Komisija 2016 m. peržiūrės visų valstybių narių bendrus asignavimus, skiriamus 2017–2020 m. sanglaudos politikos tikslui „Investicijos į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą“, ir bendrą asignavimų kiekį patikslins remdamasi naujausiais statistiniais duomenimis, ir pabrėžia, jog būtina užtikrinti, kad 2017 m. biudžete pakaktų išteklių šioms pakeitimams finansuoti;

9. ragina Europos Komisiją, valstybes nares ir regionus pasinaudoti šiais pakeitimais kaip lanksčia priemone spręsti naujas problemas, kylančias įgyvendinant sanglaudos politiką, kadangi DFP 7 straipsnyje nustatyta, jog šie pakeitimai turi būti daromi atsižvelgiant į itin sunkią krizę patiriančių valstybių narių padėtį;

10. pažymi, kad preliminari analizė rodo, jog pagal programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę finansuojamiems projektams sparčiai skiriami finansavimo išsipareigojimai ir šie projektai sparčiai įgyvendinami, o biudžeto mažinimas daro neigiamą poveikį abiem programoms; prašo biudžeto valdymo institucijos 2017 m. metinio biudžeto procedūros metu kompensuoti dėl ESIF sukūrimo sumažėjusį finansavimą programai „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonei;

11. primena, kad metinė biudžeto procedūra gali tik trumpam išspręsti finansavimo trūkumo klausimą ir sumažinti didėjančią atotrūkį tarp išsipareigojimų ir mokėjimų, ir kad šias problemas reikėtų spręsti atliekant visavertę Daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą;

12. apgailestauja dėl sumažėjusio finansavimo investicijoms energetikos srityje pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę, pabrėžia, kad ši prioritetinga sritis neturėtų nukentėti todėl, kad papildomos lėšos perkeliama į kitus biudžeto skyrius; rekomenduoja užtikrinti didesnę geografinę pusiausvyrą įgyvendinant Europos infrastruktūros tinklų priemonę energetikos srityje, kad ne tik ES pietrytiniai regionai ir jų kaimynai, bet ir kiti regionai galėtų geografiškai proporcingiau naudotis geresnėmis jungtimis, kurios nepaprastai svarbios visoje ES gerai veikiančiai energijos vidaus rinkai;

13. mano, kad Jaunimo užimtumo iniciatyva yra svarbus politinis prioritetas, nes, gaudama Europos struktūrinių ir investicijų fondų paramą, ji yra konkreti paramos priemonė jauniems žmonėms patekti į darbo rinką; todėl siūlo 2017 m. biudžete Jaunimo užimtumo iniciatyvai numatyti pakankamus išsipareigojimų ir mokėjimų asignavimus iš 2014–2020 m. laikotarpiu šiai iniciatyvai patvirtintos biudžeto išlaidų kategorijos, kurios bendra suma yra 3,2 milijardo eurų;

14. pabrėžia, kad po pirminio vėlavimo ESIF įgyvendinimas įgauna pagreitį, todėl prašo 2017 m. ES biudžete padidinti mokėjimų asignavimus, siekiant ateityje išvengti mokėjimų vėlavimo; ragina Komisiją nuolat stebėti neįvykdytų išsipareigojimų raidą ir sukurti išankstinio perspėjimo mechanizmą;

15. siūlo Europos Parlamentui 2017 m. įgyvendinti keletą bandomųjų projektų ir iširti pasienio regionų transporto infrastruktūros trūkstumų jungčių nutiesimo poreikį ir augimo potencialą;

16. pabrėžia, kad, ateityje atsiradus naujiems nenumatytiems mokėjimų poreikiams, juos reikėtų finansuoti iš naujų mokėjimų asignavimų, o ne perskirstant turimus išteklius;

17. atkreipia dėmesį, kad ES biudžetas turėtų būti orientuotas į rezultatus, todėl pritaria visoms Europos Komisijos pastangoms supaprastinti finansinį reguliavimą, geriau derinti skirtingas ES finansavimo priemones ir užtikrinti vienodas sąlygas visoms ES politikos priemonėms ir programoms valstybės pagalbos taisyklių, viešųjų pirkimų ir ataskaitų teikimo reikalavimų požiūriu; pabrėžia, kad ES biudžetas turi vadovautis į vietos poreikius orientuotu daugiapakopio valdymo principu;
18. pabrėžia, kad rengiant ES biudžetą reikia vadovautis konkrečioms vietovėms pritaikytu daugiapakopio valdymo principu, kad ES fondai ir politika pasiektų geresnių rezultatų, kurie padėtų išnaudoti vietos ir regioninius ypatumus;
19. primena, kad 2015 m. gruodžio mėn. 21-osios Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijos (COP 21) susitarimas įpareigoja šalis donores remti besivystančias šalis 100 milijardų JAV dolerių per metus, tačiau dar prieš Marakeše įvyksiančią 22-ąją JT BKKK šalių konferenciją (COP 22) reikia parengti bendrą atskaitingumo už kovos su klimato kaitos finansavimą metodiką; šiomis aplinkybėmis prašo Komisijos pateikti konsoliduotą ES reguliavimo pagrindą klimato politikos finansavimui ir integruoti jį į 2017 m. biudžeto projektą, atsižvelgiant į tai, kad ES taip pat sutiko mažiausiai 20 % 2014–2020 m. Daugiametės finansinės programos, t. y. 180 milijardų EUR, skirti su klimatu susijusioms priemonėms;
20. galiausiai pažymi, kad daugelis vietos ir regionų valdžios institucijų neseniai pradėjo taikyti biudžeto, sudaromo atsižvelgiant į lyčių aspektą, politiką, ir ragina Europos Komisiją atsižvelgti į lyčių poveikį rengiant 2017 m. biudžeto projektą;
21. paveda Komiteto pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Bruselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto rezoliucija – Europos regionų komiteto indėlis rengiant Europos Komisijos 2017 m. darbo programą

(2017/C 017/02)

Pateikė PES, EPP, ALDE, EA ir ECR frakcijos

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS,

- atsižvelgdamas į savo 2015 m. birželio 4 d. rezoliucijas dėl savo 2015–2020 m. prioritetų ir į 2015 m. gruodžio 4 d. rezoliuciją dėl Europos Komisijos 2016 m. darbo programos ir 2012 m. vasario mėn. bendradarbiavimo su Europos Komisija protokolą;
- atsižvelgdamas į subsidiarumo ir proporcingumo principus, mano, jog svarbu, kad Komisija savo darbu ir toliau patvirtintų savo siekį laikytis šių principų taikydamą integruotą ir daugiapakopį požiūrį į politiką, ir tikisi vis aktyvesnio vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo Europos sprendimų priėmimo procese;

Darbo vietos, ekonomikos augimas, investicijos ir sanglaudos politika

1. ragina Komisiją, remiantis strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūra ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimu, netrukus pateikti naują ilgalaikę ES darnaus vystymosi strategiją iki 2030 m.
2. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį šalinant kliūtis investicijoms, kaip pabrėžiama 2016 m. šalių ataskaitose ir konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, ir siekį, kad visi valdžios lygmenys turėtų bendradarbiauti nustatant ir šalinant tokias kliūtis atitinkamose šalyse;
3. ragina Komisiją ir EIB imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti papildomumą tarp Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai) bei kitų ES finansuojamų programų; dar kartą ragina įtraukti RK į investicijų plano įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą, visų pirma siekiant remti investavimo platformas ir analizuoti realų ESIF poveikį šalinant investicijų trūkumą regionų ir vietos lygmeniu;
4. pabrėžia, kad Europos Komisija, bendradarbiaudama su Europos investicijų banku, turėtų išaiškinti, koks vaidmuo tenka regioniniams skatinamojo finansavimo bankams ir kitoms finansų įstaigoms investavimo platformų sistemoje, kurią ketinama sukurti kaip Investicijų plano Europai įgyvendinimo priemonę ⁽¹⁾;
5. pabrėžia, kad supaprastinimas būtinas tam, kad padidėtų ESI fondų programų poveikis ir jos būtų geriau panaudotos, bei siūlo skubiai patvirtinti keletą dabartinio programavimo laikotarpio supaprastinimo priemonių; kartu rekomenduoja dėti daugiau pastangų nuodugniai peržiūrint sanglaudos politikos įgyvendinimo sistemą kitu programavimo laikotarpiu, suintensyvinant aukšto lygio grupės supaprastinimo klausimais darbą, pradedant išsamų įvairių lygmenų dialogą, ypač su vietos ir regionų valdžios institucijomis;
6. rekomenduoja ESI fondų išlaidoms numatyti platesnio masto išimtis valstybės pagalbos taisyklių atžvilgiu;
7. palankiai vertina „tarpvalstybinę peržiūrą“ siekiant pašalinti teises ir administracines tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtis ir ragina Komisiją nurodyti konkrečius veiksmus 2017 m. šioms kliūtims pašalinti, atsižvelgiant ir į pirmininkaujancio ES Liuksemburgo pasiūlymą dėl Europos pasienio konvencijos dėl specialių nuostatų pasienio regionuose; ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip įgyvendinama Direktyva 2011/24/ES dėl tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugų siekiant panaikinti galimus trūkumus;

⁽¹⁾ ECON-VI/007

8. apgailestauja, kad keleto ES programų ir iniciatyvų laikotarpio vidurio peržiūros, kurios turėtų būti užbaigtos 2017 m. trečiąjį ketvirtį, nėra suderintos su dabartinės daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūra; todėl ragina Komisiją užbaigti savo peržiūras iki 2017 m. liepos 1 d. ir pradėti rengti išsamų pasiūlymą kitai DFP, kuris turi būti pateiktas iki 2018 m. sausio 1 d.; atsižvelgdamas į tai, tikisi, kad dėl šių programų peržiūros nebus vėluojama priimti pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, skirtų naujam daugiamečiai finansinei programai;

9. pabrėžia, kaip svarbu kartu su vietos ir regionų valdžios institucijomis įgyvendinti ES miestų darbotvarkę, dėl kurios susitarė valstybių ir Vyriausybės vadovai. Pabrėžia, jog svarbu užtikrinti, kad ES miestų darbotvarkė atitiktų ES geresnio reglamentavimo darbotvarkę, ragina ES miestų darbotvarkę įtraukti į Komisijos 2017 m. metinę darbo programą ir siūlo parengti baltąją knygą dėl ES miestų darbotvarkės, kuri turi būti įtraukta į 2017 m. metinę darbo programą, įgyvendinimo;

10. prašo Komisijos į 2017 m. metinę darbo programą įtraukti teritorinės vizijos iki 2050 m. parengimą. Pabrėžia, kad reikia naujos teritorinės vizijos, nes 1999 m. susitarimą dėl Europos teritorijų planavimo perspektyvos reikia atnaujinti, kaip pabrėžta 2015 m. lapkričio 27 d. ministrų susitikimo dėl teritorinės sanglaudos ir miestų politikos išvadose;

11. ragina Komisiją sutelkti pastangas į transporto spūsių problemos sprendimą ir užtikrinti tinkamas tarpvalstybines jungtis, visų pirma sprendžiant trūkstančių tarpvalstybinių transporto jungčių vietos ir regionų lygmeniu klausimą. Turi būti skirtas pakankamas finansavimas, ypač tarpvalstybinės svarbos nedidelio masto infrastruktūrai; tikisi, kad Europos Komisija pateiks konkretų pasiūlymą ir tvarkaraštį, pagal kuriuos bus įdiegtos tarpvalstybinės daugiarūšio transporto kelionių planavimo paslaugos ir sąveikiosios integruotos bilietų pardavimo sistemos;

12. dar kartą ragina Europos Komisiją paskelbti žaliąją knygą dėl judumo geografinių ir demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose;

13. ragina Komisiją atnaujinti diskusiją tema „Ne vien tik BVP“ ir išnagrinėti būtinybę ir galimybes parengti alternatyvius ar papildomus ekonominės veiklos, gerovės ir darnaus vystymosi rodiklius;

14. rekomenduoja Europos Komisijai parengti „būtinųjų kvalifikacijų ir įgūdžių garantiją“, kurią pripažintų ir patvirtintų visos valstybės narės, nepažeidžiant valstybių narių atsakomybės už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą pagal SESV 165 straipsnį, ir tikisi, kad susitarimai dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos bus įgyvendinti ne vėliau kaip 2018 m.; pabrėžia, kad reikia suderinti įgūdžių pasiūlą su darbo rinkos poreikiais, tinkamai atsižvelgiant į darbo neturincio jaunimo mokymo poreikius Komisijos 2017 m. metinėje darbo programoje;

15. ragina Komisiją parengti ES strategiją dėl demografinių pokyčių, taip pat atliekant strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūrą įtraukti pavyzdinę iniciatyvą demografijos klausimais ir iš anksto pradėti dialogą su RK dėl būsimos didelių ir nuolatinių demografinių trūkumų turinčių regionų apibrėžties;

16. tikisi, kad 2017 m. pradžioje Komisija pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europos socialinių teisių ramsčio, siekiant atkreipti dėmesį į asimetriją tarp ekonominių laisvių ir socialinių teisių;

17. ragina Komisiją parengti teisinę sistemą, kuri apimtų bendras apibrėžtis, taikomas įvairioms socialinės ekonomikos formoms Europoje, pavyzdžiui, kooperatinėms bendrovėms, fondams, savidraudos draugijoms ir asociacijoms, kad socialinės ekonomikos įmonėms būtų sudarytas patikimas teisinis pagrindas ir suteiktos galimybės pasinaudoti vidaus rinkos privalumais ir judėjimo laisve;

18. ragina Komisiją pasiūlyti naują 2016–2020 m. lyčių lygybės ir moterų teisių strategiją ir pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Tarybos direktyvos 92/85/EEB dėl motinystės atostogų peržiūrėjimo;

19. ragina Komisiją, dalyvaujant RK ir valstybėms narėms, parengti antrą ataskaitą dėl 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios ir apsvarstyti tolesnę strategijos plėtojamą;

20. ragina Komisiją imtis veiksmų siekiant užkirsti kelią priedangos įmonėms;
21. ketina prisidėti prie 2018 m. Europos kultūros paveldo metų supažindindamas su kultūros paveldu platesnę eilinių piliečių auditoriją;
22. pabrėžia būtinybę atnaujinti Europos turizmo strategiją ir atkreipia dėmesį į tai, kad Regionų komitetas rengia su tuo susijusią nuomonę „Turizmas – regioninio bendradarbiavimo visoje ES varomoji jėga“ ir Europos Komisijai pateiks pasiūlymų dėl šios atnaujintos Europos strategijos;
23. ragina Komisiją sistemingiau atsižvelgti į visų ES politikos sričių kaimo dimensiją ir parengti baltąją knygą dėl kaimo vietovių, kuri taptų kaimo plėtros politikos po 2020 m. atskaitos tašku;
24. ragina Komisiją toliau skatinti mėlynąjį augimą pasitelkiant naują išsamų planą, skirtą mėlynosios ekonomikos vystymui Europoje, visų pirma remiantis bendra Europos strategija dėl pakrančių ir jūrų duomenų, siekiant padėti plėtoti mėlynąją ekonomiką gerinant duomenų prieinamumą, kartu vengiant susiskaidymo ir pasinaudojant tarpvalstybine sinergija. Taip pat prašo sukurti mėlynosios ekonomikos žinių ir inovacijos bendriją;
25. ragina Komisiją į įvairių sričių politiką ir fondus įtraukti nelaimėms atsparių investicijų principą; ragina Komisiją, konsultuojantis ir bendradarbiaujant su vietos, regionų ir nacionalinėmis valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais, parengti gaires dėl to, ką Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa reiškia Europai ir kaip ją būtų galima geriausiai įgyvendinti;

Darnus vystymasis

26. ragina Komisiją visiškai įgyvendinti žiedinės ekonomikos veiksmų planą ir įvertinti būtinybę 2017 m. parengti reikalingus pasiūlymus, įskaitant plataus užmojo strategiją dėl plastiko žiedinėje ekonomikoje, teisės aktus, nustatančius pakartotinai panaudoto vandens minimalius kokybės reikalavimus, taip pat naujas iniciatyvas dėl statybos ir griovimo sektoriaus;
27. ragina Komisiją atlikti visų esamų privalomų aplinkos srities tikslų teritorinio poveikio vertinimus;
28. ragina Komisiją persvarstyti ES klimato politikos tikslus ir būtinas jų įgyvendinimo priemones atsižvelgiant į visuotinius tikslus, kurie buvo patvirtinti Paryžiuje per COP21; primena Komisijai jos pradinę rekomendaciją iki 2030 m. išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti 50 %, palyginti su 1990 m. lygiu; mano, kad turėtų būti atliktas visų naujų tikslų teritorinio poveikio vertinimas ir neturėtų būti varžoma valstybių narių teisė nustatyti savo energijos rūšių derinį;
29. ragina Komisiją įgyvendinti visuotinio susitarimo dėl klimato preambulės 15 punktą pripažįstant daugiapakopio valdymo principo, kuris apima ne tik miestus, bet ir regionus, svarbą;
30. prašo įtraukti RK į ES energetikos infrastruktūros forumą, kuriame atstovautų vietos ir regionų valdžios institucijoms formuojant politiką dėl investavimo į energetikos infrastruktūrą, visų pirma decentralizuotą energijos gamybą, mikrogamybę ir paskirstymą;
31. prašo įtraukti RK į politikos planavimo procesą ankstyvuju etapu peržiūrint ES direktyvas dėl energijos vartojimo efektyvumo, energijos iš atsinaujinančių išteklių ir elektros energijos rinkos modelio propagavimą;
32. ragina Komisiją pasiūlyti konkretesnes iniciatyvas bendros šilumos ir elektros energijos gamybos bei centralizuoto šildymo ir vėsinimo tinklų srityje, siekiant dar labiau sumažinti išmetamo CO₂ kiekį ir padidinti energijos tiekimo saugumą;

33. mano, kad Komisija turėtų siekti didesnio užmojo atsinaujinančiųjų išteklių energijos politikos, toliau remdama, pritaikydama ir skleisdama Merų pakto modelį Europos Sąjungoje ir už jos ribų, padėdama pertvarkyti miestų valdymą, klimato politiką ir nuosekliau bei pastoviau įtraukdama piliečius;

34. prašo visiškai įgyvendinti Europos Sąjungos 7-ąją aplinkosaugos veiksmų programą (2014–2020 m.) ir ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl ES direktyvos, kuria būtų nustatytos atitikties užtikrinimo nuostatos ES aplinkos apsaugos teisėje ⁽²⁾;

35. ragina visiškai įgyvendinti ES biologinės įvairovės strategiją iki 2020 m., ir todėl prašo Komisijos 2017 m. pateikti ilgai lauktą iniciatyvą dėl „jokio grynojo biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų praradimo“; taip pat pakartoja savo prašymą Komisijai ne peržiūrėti gamtos direktyvas, bet geriau pateikti komunikatą, kuriame būtų nurodyti konkretūs veiksmai, skirti paremti geresnį jų įgyvendinimą ⁽³⁾;

36. ragina Komisiją pateikti komunikatą dėl tvaraus maisto, kuriame būtų išdėstyta darni ES masto politika, skirta spręsti darnaus ūkininkavimo, maisto gamybos ir tiekimo grandinės bei prekybos klausimus, ir primena Europos Komisijai savo ankstesnį raginimą nustatyti konkretesnius tikslus iki 2025 m. sumažinti maisto atliekų kiekį 30 % ⁽⁴⁾. Taip pat pakartoja savo raginimą sukurti naują ženklą, nustatyti bendrą simbolinę ir struktūrinę vietinių produktų tapatybę;

37. ragina Komisiją paskelbti naują 2016–2025 m. alkoholio strategiją, pagrįstą naujausiais įrodymais ir atsižvelgiant į visuomenės pokyčius, ir remti tas programas, kurios jau įgyvendinamos nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;

Vidaus rinka ir konkurencija

38. pritaria Europos Parlamento raginimui bendrosios rinkos ramstį įtraukti į Europos semestrą sukuriant reguliarios stebėsenos ir vertinimo sistemą;

39. palankiai vertina būsimą PVM supaprastinimo priemonių rinkinį, skirtą MVĮ ir naujai įsteigtų įmonių iniciatyvai kaip konkreitiems veiksams siekiant sumažinti jiems tenkančią reguliavimo ir administracinę našta; pabrėžia, kad reikia dar labiau supaprastinti reglamentavimą, visų pirma atsižvelgiant į MVĮ galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir užtikrinti jų dalyvavimą ESI fondų lėšomis finansuojamuose projektuose;

40. palankiai vertina Komisijos dėmesį dalijimosi ar bendradarbiavimu grindžiamo vartojimo ekonomikai, tačiau pakartoja, kad bet kuri griežto reglamentavimo iniciatyva turėtų būti grindžiama sektoriniu požiūriu ir atsižvelgti į tokios iniciatyvos mastą kaip kriterijų reguliavimo riboms nustatyti;

41. mano, kad Komisija turi labiau reaguoti į reikšmingus finansavimo iššūkius, su kuriais susiduriama visuotinės svarbos paslaugų (VSP) srityje, todėl ragina Komisiją įvertinti ES teisės aktų teritorinį poveikį visuotinės svarbos paslaugų teikimui, visų pirma dėl valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklių, ir išnaudoti visas supaprastinimo galimybes, įskaitant ir ES finansinių priemonių supaprastinimą; tokiomis aplinkybėmis tikisi, kad su juo bus tinkamai konsultuojamasi dėl 2017 m. atliktinos vadinamojo Almunia dokumentų rinkinio peržiūros visuotinių ekonominės svarbos paslaugų finansavimo klausimu;

42. siūlo Komisijai po to, kai bus baigtas dabar atliekamas direktyvos dėl teisės gynimo priemonių viešųjų pirkimų srityje vertinimas, peržiūrėti direktyvą, siekiant pašalinti trūkumus, darančius poveikį vietos ir regionų valdžios institucijoms;

Ekonominė ir pinigų sąjunga (EPS) ir Europos semestras

43. pakartoja savo raginimą Komisijai ir Parlamentui priimti elgesio kodeksą, užtikrinantį struktūruotą vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą Europos semestre, ir įsipareigoja šiuo klausimu palaikyti dialogą su Europos Komisija;

44. dar kartą ragina Komisiją įvertinti naujų 2010 m. EPI taisyklių dėl vietos ir regionų valdžios institucijų investavimo galimybės poveikį;

⁽²⁾ COR-2015-05660

⁽³⁾ COR-2015-02624

⁽⁴⁾ RK rezoliucija dėl tvaraus maisto

45. ragina Komisiją įtraukti RK į baltosios knygos dėl ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) pertvarkymo, kurioje taip pat turėtų būti atsižvelgta į EPS konkurencingumo ir socialinę dimensiją, rengimą;

Bendroji skaitmeninė rinka, moksliniai tyrimai ir inovacijos

46. pabrėžia, kad vienas didžiausių bendrosios skaitmeninės rinkos iššūkių yra susijęs su tvarios duomenų ekonomikos sukūrimu, taip pat ir pramonės kontekste (Pramonė 4.0); rekomenduoja sudaryti tokias sąlygas, kurios padėtų visas vietas prijungti prie plačiajuosčio ryšio tinklo, ir, bendradarbiaujant su Europos Komisija ir Europos investicijų banku, pasinaudoti finansavimo ir paramos programomis, skirtomis IRT infrastruktūrai, ir ragina Komisiją kuriant bendrąją skaitmeninę rinką reguliariai teikti atskaitas apie pažangą, pasiektą skaitmeninės atskirties mažinimo srityje, visų pirma regionų ir vietos lygmeniu;

47. ragina Komisiją pateikti pasiūlymų siekiant kuo geriau pasinaudoti ES finansuojamomis mokslinių tyrimų programomis, toliau kuriant programų „Horizontas 2020“, ESI fondų ir ESIF finansavimo sinergiją bei sustiprinant sąsajas su pažangiosios specializacijos strategijomis regionų lygmeniu; siūlo, atliekant tarpinį vertinimą, ypatingą dėmesį skirti programos „Horizontas 2020“ finansavimo poveikiui augimui ir inovacijų atotrūkiui;

48. rekomenduojama sudaryti RK galimybę aktyviai dalyvauti 2017 m. bioekonomikos strategijos peržiūroje;

49. pabrėžia, kad įgyvendinant naujas ES priemones, pavyzdžiui, Europos inovacijų tarybą, taip pat iniciatyvas dėl atvirųjų duomenų ir atvirų inovacijų, būtina atsižvelgti į regioninį aspektą ir padėti sumažinti atotrūkį inovacijų srityje;

ES prekybos politika

50. prašo Komisijos, kad kiekvienai svarbiai prekybos politikos iniciatyvai būtų atliktas teritorinio poveikio vertinimas ir kad naujuose prekybos susitarimuose neturėtų būti nustatyta jokių naujų apribojimų vietos ir regionų valdžios institucijoms dėl visuotinės svarbos paslaugų teikimo;

51. prašo Komisijos sistemingai atlikti baigiamuosius vertinimus, kad būtų galima įvertinti prekybos susitarimų teigiamą ir neigiamą ekonominį, aplinkosaugos, socialinį ir teritorinį poveikį;

52. prašo Komisijos, siekiant spręsti skaidrumo problemas, susijusias su prekybos politikos formavimu ES valstybių narių lygmeniu, pateikti gaires, kaip nustatomi prekybos politikos tikslai iki derybų pradžios, t. y. tuo etapu, kai 28 valstybės narės suteikia įgaliojimus;

Teisingumas, pagrindinės teisės ir migracija

53. ragina Komisiją teisingumo srityje stiprinti skatinamąsias priemones, padedančias valstybėms narėms gerinti kalėjimuose kalinamų asmenų sąlygas, taip pat skatinančias nustatyti tarpininkavimo baudžiamosiose bylose procesus ir orientuotas į atkuriamąjį teisingumą, laisvės atėmimui alternatyvių bausmių taikymą ir mokymo programas, atveriančias galimybes susijusiems asmenims ištrūkti iš neteisėtiems veiksams ir nusikalstamumui palankios socialinės aplinkos;

54. palankiai vertina Europos Komisijos siekį spręsti uždavinius, kylančius dėl precedento neturinčio atvykstančių prieglobsčio prašytojų, pabėgėlių ir ekonominių migrantų į Europą antplūdžio, ir mano, kad pasiūlymai dėl Dublino sistemos reformos yra svarbus žingsnis šia linkme; vis dėlto tikisi, kad 2017 m. bus pateikta papildomų konkrečių pasiūlymų siekiant sukurti visapusišką ES migracijos ir prieglobsčio politiką, grindžiamą pagrindinių teisių ir tarptautinių įsipareigojimų laikymusi ir subsidarumo principo taikymu;

55. prašo Komisijos, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, toliau stiprinti konsensuą dėl bendro ES saugių kilmės šalių sąrašo ir dirbti su saugiomis laikomomis kilmės ir tranzito šalimis, siekiant įgyvendinti veiksmingą ir greitą grąžinimo politiką, visapusiškai laikantis žmogaus teisių ir tarptautinių įsipareigojimų;

56. ragina Komisiją pasiūlyti nustatyti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama galimybė prieglobsčio prašytojams kreiptis dėl humanitarinių vizų iš ES nepriklausančių šalių, kad jie galėtų teisėtai atvykti į ES;

57. pripažįsta svarbų migracijos indėlį į Europos ekonomikos augimą ir ragina, kad įgyvendinant Europos semestrą būtų atsižvelgiama į šį aspektą, visų pirma dėl išlaidų, reikalingų migrantų integracijai užtikrinti;

58. mano, kad dabar kaip niekada svarbu išsaugoti Šengeno erdvę ir ragina Komisiją kartu su valstybėmis narėmis dėti visas pastangas būtinam sistemos stabilumui atkurti; primena, kad Šengeno susitarimo dėl laisvo judėjimo galiojimo sustabdymas galėtų turėti rimtų padarinių fizinei kontrolei ir ekonomikai, jei nebus rastas migracijos problemos sprendimas;

59. ragina Komisiją skirti daugiau lėšų vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad jos galėtų veiksmingiau atlikti savo vaidmenį remiant ir integruojant prieglobsčio prašytojus, pabėgėlius ir migrantus;

60. mano, kad geresnis Europos struktūrinių ir investicinių fondų paskirstymas regionų ir vietos lygmeniu yra būtina sąlyga siekiant paremti integracijos politiką. Todėl ragina skirti daugiau išteklių ir taip pat geriau juos paskirstyti bei veiksmingiau panaudoti sprendžiant prieglobsčio prašytojų, pabėgėlių ir migracijos klausimus artimiausiu metu;

61. ragina Komisiją 1) remti vietos ir regionų valdžios institucijas kuriant vietos, regionines ir nacionalines prevencijos strategijas dėl kovos su radikalėjimu, 2) toliau rinkti ir viešinti geriausios patirties, kaip išvengti radikalėjimo, pavyzdžius parengiant vadovą ir 3) remti skirtingų miestų tarpusavio bendradarbiavimą sprendžiant radikalėjimo problemą;

62. reiškia susirūpinimą dėl sunkumų kontroliuoti nelydimus nepilnamečius ir dėl pavojaus, kad jie gali tapti prekybos žmonėmis ir išnaudojimo aukomis; ragina kurti įtraukties ir mokymo programas, visų pirma skirtas vietose jau esantiems nepilnamečiams, ir vykdyti priėmimo veiklą, kurioje dalyvautų priimančioje šalyje jau įsikūrusių nepilnamečių kilmės šalies bendruomenės, ir užtikrinti nepilnamečiams galimybę gyventi šeimoje arba šeimininge aplinkoje;

Stabilumas ir bendradarbiavimas už Europos Sąjungos ribų

63. pabrėžia, kad, įgyvendinant peržiūrėtą EKP, svarbų prioritetą būtina teikti toms iniciatyvoms, kuriomis yra remiami decentralizacijos procesai, poriniai projektai ir gebėjimų stiprinimas subnacionaliniu lygmeniu; ragina Komisiją atnaujinti Vietos administravimo priemonę (LAF) ir į ją įtraukti visas kaimynines šalis; pakartoja savo pasiūlymą įgyvendinant persvarstytą EKP taikyti Europos sanglaudos politikos metodiką, sąvokas ir priemones;

64. ragina Komisiją išsamiau išnagrinėti decentralizacijos procesus, taip pat vietos savivaldos padėčių plėtros šalyse, atsižvelgiant į metines plėtros pažangos ataskaitas;

65. primygtinai teigia, kad ES vietos ir regionų valdžios institucijos turi atitinkamai prisidėti vystomojo bendradarbiavimo srityje, kad būtų pasiekta tvarių rezultatų, be kita ko, tolesnėje veikloje, susijusioje su Jungtinių Tautų konferencija dėl būstų ir darnios miestų plėtros („Habitat III“);

66. ragina Komisiją ypatingą dėmesį skirti pabėgėlių apsaugai jų kilmės šalyse, nes tai labai svarbus aspektas sprendžiant problemą dėl didėjančio asmenų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, skaičiaus; todėl palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl naujos partnerystės su trečiosiomis šalimis, kurios priima daug pabėgėlių, programos; šios šalys turi plėtoti tvarius priėmimo pajėgumus ir užtikrinti milijonams nuo karo ir persekiojimo bėgančių žmonių ilgalaikes priėmimo netoli jų gyvenamosios vietos perspektyvas. Šiuo požiūriu pripažįsta būtinybę parengti išorės investicijų planą, sutelkiant investicijas trečiosiose šalyse, ir ragina Europos regionų ir vietos valdžios institucijas visapusiškai dalyvauti šiame procese; Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų būti skatinamos padėti savo kolegoms iš ES nepriklausančių šalių teikiant jiems techninę pagalbą ir skatinant taikyti labiau struktūrinį požiūrį į pabėgėlius;

Pilietybė, valdymas ir geresnė teisėkūra

67. pakartoja savo raginimą supaprastinti ir patobulinti Europos piliečių iniciatyvos teisinę sistemą kaip vienintelę tiesioginio dalyvavimo ES lygmeniu priemonę;

68. atkreipia Komisijos dėmesį į jos sėkmingą veiklą organizuojant decentralizuoto informavimo apie ES reikalus veiklą, glaudžiai bendradarbiaujant su vietos ir regionų žiniasklaida, pilietine visuomene ir ES institucijomis, ir ragina Europos Komisiją dėti dar daugiau pastangų šioje srityje artėjant 2019 m. Europos Parlamento rinkimams;

69. ragina Komisiją parengti ES masto tipinę perteklinio reglamentavimo apibrėžtį siekiant teisinio tikrumo įgyvendinant ir taikant ES teisę ir mažinant neproporcingai didelę biurokratinę naštą;
70. ragina užtikrinti didesnę ES institucijų skaidrumą, bendradarbiavimą bei veiksmingumą priėmus naują tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros ir įtraukti RK į visus teisėkūros proceso etapus, kad būtų visapusiškai išnaudotas jo potencialas teisėkūros cikle ir konsultacijose;
71. pabrėžia konstruktyvų bendradarbiavimą su Komisija dėl 2015 m. ir 2016 m. atliktų teritorinio poveikio vertinimo bandomųjų tyrimų; atsižvelgdamas į šį konstruktyvų bendradarbiavimą, RK ragina Komisiją užtikrinti, kad teritorinio poveikio vertinimas taptų įprastine teisės akto, kurie gali turėti asimetrišką teritorinį poveikį, vertinimo tvarka ir būtų įtrauktas į platesnę geresnio reglamentavimo darbotvarkę;
72. tikisi dar glaudesnio bendradarbiavimo su Europos Komisija ir Europos Parlamentu stebint, kaip laikomasi subsidiarumo principo, ir 2017 m. skirtos konferencijos subsidiarumo srityje klausimais;
73. paveda Komiteto pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkui.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Rezoliucija dėl „Europe Direct“ informacijos centrų padėties

(2017/C 017/03)

Pateikė PES, EPP, ALDE, EA ir ECR frakcijos

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

- atsižvelgdamas į savo 2012 m. vasario 16 d. rezoliuciją dėl „Europe Direct“ informacijos centrų (EDIC) (CdR 84/2012),
 - atsižvelgdamas į savo 2014 m. gruodžio 3 d. nuomonę „Europos ir jos piliečių suartinimas. Aktyvesnis ir geresnis komunikavimas vietos lygmeniu“ (COR-2014-04460),
1. pažymi, kad ES susiduria su dideliais politiniais ir ekonominiais uždaviniais. Tai, kad ir toliau trūksta demokratijos ir piliečiai vis labiau nusivilia ES, rodo, kad reikia bendrų visų Europos politikos veikėjų pastangų, kad ES piliečiai aktyviau dalyvautų Europos projekte ir būtų užtikrintas Europos politikos teisėtumas;
 2. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi visas galimybes padėti piliečiams ir Europos politikos veikėjams užmegzti geresnius ryšius ir informuoti Europos vadovus apie tiesioginius piliečių poreikius. Todėl daugiau dėmesio reiktų skirti decentralizuotam Europos komunikacijos procesui;
 3. įsipareigoja suintensyvinti bendradarbiavimą su „Europe Direct“ informacijos centrais pagal savo 2015–2020 m. komunikacijos strategiją;
 4. primena, kad tinklas „Europe Direct“ ir šiuo metu veikiančios 518 valstybių narių informacijos centrų atlieka svarbų vaidmenį vykdant decentralizuotą Europos komunikacijos strategiją. Tai viena svarbiausių Europos Komisijos priemonių informuoti piliečius vietos ir regionų lygmenimis apie konkrečią įvairių Europos politinių temų svarbą jų kasdieniam gyvenimui;
 5. palankiai vertina šiuo metu Europos Komisijos atliekamą „Europe Direct“ informacijos centrų turinio ir techninių aspektų vertinimą siekiant pasirengti 2018–2023 m. finansavimo laikotarpiui ir nustatant naujas „Europe Direct“ informacijos centrų bendrąsias sąlygas;
 6. mano, kad labai svarbi „Europe Direct“ informacijos centrų tinklaveika su ES institucijomis bei kitais Europos Komisijos informacijos tinklais, ir pabrėžia šių centrų vaidmenį perteikiant regionų, vietos institucijų ir pilietinės visuomenės subjektų prašymus ir poreikius;
 7. pažymi, kad dėl dabartinės krizės „Europe Direct“ informacijos centrų darbas tampa vis svarbesnis ir reikalauja daugiau pastangų. Atsižvelgiant į daugybę iššūkių, su kuriais susiduria ES, turėtų būti siekiama išnaudoti „Europe Direct“ informacijos centrų potencialą ir toliau stiprinti jų vaidmenį Europos komunikacijos procese. Būtina užtikrinti tolygų geografinį paskirstymą ir negalima sumažinti dabartinio finansavimo organų skaičiaus atskirose vietos ir regionų valdžios institucijose;
 8. mano, kad „Europe Direct“ informacijos centrų darbas ateityje gali būti garantuojamas užtikrinant dar tvirtesnę bendradarbiavimą ir ES finansavimą;
 9. siūlo „Europe Direct“ informacijos centrams kitam finansavimo laikotarpiui skiriamus finansinius išteklius gerokai padidinti pagal galiojančią daugiametę programą. Visų pirma, reiktų padvigubinti vienkartinę išmoką, skiriamą vienam „Europe Direct“ informacijos centrui už pagrindinės informacijos teikimą; turėtų būti padidintos ir atskirų modulių finansavimui skiriamos standartinės vienkartinės sumos, kartu užtikrinant, kad „Europe Direct“ informacijos centrai stengtųsi gerinti savo veiksmingumą ir kuo geriau panaudoti savo išteklius. Galiausiai, skiriant daugiau finansinių išteklių bandomiesiems moduliams bus galima reaguoti į krizines situacijas. Tokiu būdu sąnaudų padidėjimas, pavyzdžiui, darbo užmokesčiui ir nuomos mokesčiams, galėtų būti kompensuotas;
 10. tikisi, kad dėl padidėjusių reikalavimų „Europe Direct“ informacijos centrams bus pagerintas finansavimas. Todėl reiktų iš esmės padidinti paramos sumą;
 11. primygtinai ragina, kad dėl visuomenei naudingo „Europe Direct“ informacijos centrų veiklos pobūdžio jiems ir toliau nebūtų taikomas PVM;
 12. pabrėžia, kad administracinė našta turėtų būti labai sumažinta;

13. patvirtina, kad iš esmės Europos Komisijos priemonės dėl decentralizuotos Europos komunikacijos veiklos pasiekia tikslines grupes. Vis dėlto, Europos Komisijos prioritetai tik iš dalies atitinka piliečių poreikius, susijusius su Europos politika. Kuo klausimas abstraktesnis, tuo mažiau jį piliečiai laikys svarbiu politiniu klausimu. Todėl ypatingą dėmesį reikėtų skirti tų Europos politinių klausimų sprendimui, kurie susiję su piliečių kasdieniu gyvenimu;
14. mano, kad derėtų stiprinti „Europe Direct“ informacijos centrų sąsajas su vietos ir regionų lygmens asociacijų tinklais siekiant nustatyti įvairias piliečiams svarbias sritis ir pritaikyti Europos informaciją prie jų keliamų klausimų, sukuriant dvikryptę komunikacijos kanalą;
15. pažymi, kad apskritai modulių sistema vertinama teigiamai. Tačiau keletas pakeitimų reikalingi, pavyzdžiui, atskirus modulius padaryti lankstesniais;
16. ragina Europos Komisiją suteikti „Europe Direct“ informacijos centrams galimybę suderinti planuojamas priemones pagal Komisijos komunikacijos prioritetus ir vietos poreikius. Jei Europos politikai nori, kad Europos projektas ir toliau gyvuotų, jie turi bendrauti su piliečiais taip, kad pastarieji Europą ir vėl laikytų bendrais namais, vertybių ir taikos bendrija, socialinės ir kultūrinės pažangos bei teisingumo varomąja jėga. Tik dėl arti piliečių pateikiamos informacijos „Europe Direct“ informacijos centrai gali susieti abi šalis ir konstruktiviai propaguoti Europą tarp piliečių;
17. siūlo paskelbiant naująjį 2018–2023 m. finansavimo laikotarpį vykdyti informacinę kampaniją, kuria siekiama pabrėžti ženklo „Europe Direct“ pridėtinę vertę ir taip pripažinti kasdienį „Europe Direct“ informacijos centrų darbą ir jų europinius veiksmus vietos ir regionų lygmeniu, taip papildant įprastą informavimą apie aukšto lygio susitikimus, kurie nesukuria piliečiams bendro Europos projekto įvaizdžio;
18. siūlo modulių sistemą atverti regioniniams prioritetams, formatams ir grupėms, kurie iki šiol nebuvo nustatyti tiksliniais, ir visų pirma lanksčiai naudoti esamus modulius. Tikslas – kuo geriau pritaikyti komunikaciją prie vietos poreikių. Pagal naują tvarką turėtų būti leidžiama pristatyti regioninius projektus taip, kad komunikacija būtų kuo labiau pritaikyta prie vietos poreikių. Tai padėtų stiprinti skirtingų institucijų partnerystės ryšius, kartu garantuojant regioninę tinkamų viešųjų paslaugų aprėptį, kokybiškesnes ir modernesnes komunikacijos strategijas ir struktūriškesnius ryšius su suinteresuotaisiais subjektais ir kitais Europos tinklais. Reikėtų numatyti galimybę naudotis tokiomis partnerystės formomis, kuriose numatomas viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimas, kaip pati Europos Komisija siūlo elgtis 2014–2020 m. Europos lėšų programavimo laikotarpiu. Tokiems projektams turėtų būti užtikrintas pakankamas finansavimas, atsižvelgiant į gyventojų tankumą ir ryšių su visuomene centrų;
19. ragina numatyti galimybę finansuoti keleto informacijos centrų bendradarbiavimo veiksmus, siekiant skirtingų regionų centrų sudaryti palankesnes sąlygas keistis gerąja patirtimi ir išnaudoti sinergiją, ypač tuomet, kai tikslinė auditorija turi panašių savybių ir poreikių;
20. baigdamas pabrėžia, kad „Europe Direct“ informacijos centrų vaidmuo yra labai svarbus vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios geriausiai pažįsta vietos ir regionų suinteresuotuosius subjektus ir žino, kokie klausimai labiausiai domina piliečius. Jos labai gerai žino, kokia informacija ir kokie metodai padės pasiekti piliečius ir sulaukti jų pritarimo. Todėl jų vaidmuo Europos komunikacijos srityje yra itin svarbus ir turėtų būti toliau stiprinamas, visų pirma glaudžiau bendradarbiaujant su Europos institucijomis;
21. pritaria Europos Parlamento raginimui, kad Komisija teiktų tinkamas ir išsamias gaires Europos piliečių iniciatyvų ⁽¹⁾ organizatoriams.
22. rekomenduoja Europos Komisijai stiprinti įvairių Europos tinklų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti geresnę informacijos teikimą ir komunikaciją su piliečiais, kad jie gautų daugiau atsakymų į savo klausimus.

Briuselis, 2016 m. birželio 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Žr. 2015 m. spalio 28 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Europos piliečių iniciatyvos (2014/2257(INI)).

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

118-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2016 M. BIRŽELIO 15–16 D.

Europos regionų komiteto nuomonė – Plienas. Tvarių darbo vietų ir ekonomikos augimo Europoje apsauga

(2017/C 017/04)

Pranešėja:	Isolde RIES (DE/PES), Saro krašto Landtago pirmininko pirmoji pavaduotoja
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investiciniam bankui „Plienas. Tvarių darbo vietų ir ekonomikos augimo Europoje apsauga“
	COM(2016) 155 <i>final</i>

BENDROSIOS PASTABOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS,

Europos Sąjungos plieno sektoriaus reikšmė ir bendrosios sąlygos

1. pabrėžia, kad ES plieno sektoriaus reikšmė Europos integracijos procesui buvo ir tebėra labai didelė ir jis yra svarbus gerovės, pridėtinės vertės, investicijų ir užimtumo Europoje pagrindas. Plieno sektorius – tai 330 000 darbuotojų ir 500 gamyklų 23 valstybėse narėse – yra vienas iš pagrindinių strateginių ES sektorių. 2014 m. sektoriuje buvo pagaminta apie 169 mln. tonų plieno, t. y. 10 % visos pasaulinės produkcijos, o jo bendra apyvarta siekė 166 mlrd. EUR, tai – 1,3 % ES bendrojo vidaus produkto;
2. atkreipia dėmesį į tai, kad nepaisant pastaraisiais dešimtmečiais sumažėjusios gamybos apimties ir prarastų darbo vietų, plieno pramonė išlieka svarbiu veiksmu siekiant Europos reindustrializacijos. 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikate „Dėl Europos pramonės atgimimo“ iškeltą tikslą iki 2020 m. pramonės indėlį į bendrąjį vidaus produktą padidinti iki 20 % įmanoma pasiekti tik išlaikant konkurencingą plieno sektorių;
3. atkreipia dėmesį į glaudžias ekonomines plieno pramonės ir pradinės bei galutinės grandžių sektorių sąsajas. Kartu su žaliavų ir medžiagų tiekėjais, kaip antai kasybos, energetikos, transporto ir paslaugų įmonės, bei pirkėjais, kaip antai metalo pramonė, transporto priemonių gamyba, inžinerija ir statybos pramonė, plieno sektorius sudaro plačius pridėtinės vertės tinklus ir klasterius;
4. tvirtai pabrėžia, kad plieno pramonės vystymasis ateityje turės tiesioginį ir netiesioginį poveikį regioninei ir vietos plėtrai, o konkurencinga ir tvari plieno pramonė yra ekonomikos atgaivinimo ir augimo procesų daugybėje Europos regionų sąlyga; nurodo, kad plieno sektorius yra ir svarbus netiesioginio užimtumo šaltinis, nes jam tenka reikšmingas vaidmuo daugelyje kitų pramonės sektorių;
5. atkreipia dėmesį į aplinkybę, kad Europos plieno pramonė yra neatsiejama tarptautinių žaliavų, pirkimų ir pardavimo rinkų dalis, todėl yra priklausoma nuo sąžiningų konkurencijos sąlygų;
6. pabrėžia, kad plieno pramonės įmonės *per se* yra imlios energijai ir energijos sąnaudos sudaro apie 40 % eksploatavimo sąnaudų. Todėl šis pramonės sektorius yra priklausomas nuo pigios energijos tiekimo ir nuo tiekimo saugumo;

7. pabrėžia plieno pramonės indėlį į tolesnę energetikos pertvarką ir kovą su klimato kaita. Be naujoviškų plieno gaminių neapsieinama, pavyzdžiui, statant vėjo jėgaines ir didelio galingumo elektrines bei gaminant elektrines transporto priemones. Nors plieno pramonė išmeta didelį CO₂ kiekį, naujoviškas plienas sutaupo šešis kartus daugiau CO₂, nei generuojama jo gamybos metu;

8. primena, kad plieno pramonė yra strategiškai svarbi kuriant geležinkelių infrastruktūrą visame Europos žemyne ir atlieka svarbų vaidmenį tiesiant vietos geležinkelių tinklus, kurie yra tinkamas sprendimas mažinti kelių transporto spūstis ypač siekiant gerinti gyvenimo ir aplinkos kokybę didmiesčių zonose;

9. pabrėžia, kad Europoje įsisteigę plieno gamintojai turi gaminti kuo ekonomiškiau ir efektyviau naudodami išteklius ir nuolat investuodami taikyti naujausias technologijas. Ilgalaikis konkurencingumas priklauso ir nuo jų gebėjimų sukurti pažangias technologijas tokiose srityse, kaip antai, energijos vartojimo efektyvumas. Tačiau ne mažiau svarbu tai, kad ES ir jos valstybės narės savo sprendimuose visada atsižvelgtų į poveikį nacionaliniam ir tarptautiniam plieno sektoriaus konkurencingumui ir įvertintų ilgalaikį ekonominį poveikį;

10. pažymi, kad, norėdama išlikti, plieno pramonė ir toliau turi stengtis įrodyti, jog – diegdama inovacijas ir tausodama aplinką – yra pasiruošusi įveikti ateities iššūkius. Tokios pastangos yra, pavyzdžiui, aktyvus indėlis į aplinkos apsaugą ir kovą su klimato kaita, taip pat nuoseklus techninių standartų laikymasis aplinkos apsaugos ir kovos su klimato kaita politikos srityje darant reinvesticijas;

11. pabrėžia, kad Europos plieno pramonėje taikomi aukšti socialiniai standartai ir dedamos pastangos kovos su klimato kaita ir aplinkos apsaugos srityje;

12. pažymi, kad antrinis plieno perdirbimas – tai žaliavų ir energijos taupymas, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas ir žiedinės ekonomikos stiprinimas. Ypač reikia pabrėžti, kad plieną galima 100 % perdirbti. Reikėtų toliau didinti plieno pakartotinį naudojimą ir perdirbimą siekiant konkurencingos ir tvarios žiedinės ekonomikos tikslo ir atsižvelgiant į tai, kad ES prekybos metalo laužu balansas yra teigiamas. Be to, naujų plieno rūšių, geležies lydymo, liejimo ir gamybos technologijų kūrimas turi didžiulį rinkos potencialą;

13. pabrėžia, kad Europos plieno pramonėje taikant moderniausias technologijas ir pritraukiant aukštos kvalifikacijos specialistus pasiekiami puikūs plieno gamybos rezultatai, o didžiausias dėmesys skiriamas į klientų poreikius nukreiptiems moksliniams tyrimams ir gaminių kūrimui. Naujoviškų ir kokybiškų gaminių kūrimas padeda užtikrinti ir didinti įmonių konkurencingumą;

14. patvirtina, kad moderni plieno gamyba labai priklauso nuo aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ugdymo, gebančių rasti perspektyvių sprendimų; nurodo, kad Naujų įgūdžių darbotvarkėje bus siekiama nenutrūkstamų investicijų į žmones, įskaitant perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo priemones. Tai bus naudinga daugeliui ekonomikos sektorių, įskaitant plieno pramonę;

15. remia Europos plieno pramonės pastangas užtikrinti daugiau lygių galimybių visiems darbuotojams. Per pastaruosius dešimt metų plieno sektoriuje dirbančių moterų skaičius išaugo ir dabar siekia 6–25 %, priklausomai nuo atitinkamos pozicijos ir ES valstybės narės. Plieno įmonės įvairiose valstybėse narėse per pastaruosius dvejus metus taip pat ėmėsi iniciatyvų, skirtų pritraukti moteris į plieno sektorių;

16. pažymi, kad sveikatos ir saugos aspektu ES plieno pramonė yra tarp lyderių, joje taikomi pasaulyje griežčiausi sveikatos darbe standartai. ES lygmeniu išsamiai diskutuojama apie keitimąsi geriausia praktika darbuotojų saugos ir sveikatos srityje. ES plieno pramonės sektorius taip pat dalyvauja intensyviame socialiniame ES lygmens dialoge;

17. pabrėžia, kad skaitmeniniai įgūdžiai ir technologijos turi būti labiau įtraukiami į mokymą ir profesinį rengimą, o ypač į pameistrystę, ir akcentuoja, kad dėl gamybos procesų skaitmeninimo ir dėl to sudėtingesnių užduočių reikalingi aukštesnės kvalifikacijos darbuotojai ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ CDR 1319/2014 Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema“.

18. pabrėžia, kad dėl gamybos procesų skaitmeninimo ir dėl to sudėtingesnių užduočių reikalingi didesni darbuotojų gebėjimai abstrahuoti ir spręsti problemas. Darbuotojai taip pat turi gebėti patys organizuoti darbą ir turėti puikius tarpdalykinius, savarankiško sprendimų priėmimo ir komunikavimo įgūdžius;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad pasauliniai pertekliniai pajėgumai, mažų kainų periodai, didelės energijos kainos ir energijos ištekliams taikomi mokesčiai ir rinkliavos, būsima ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma, taip pat konkurenciją iškraipanti ne ES plieno gamintojų dempingo praktika tampa didžiule našta Europai kaip plieno gamybos vietai. Neapdoroto plieno gamyba Europoje ir Europos plieno sektoriaus dalis pasaulinėje rinkoje mažėja, dėl to vyksta įmonių ir darbuotojų prisitaikymo procesai;

20. susirūpinęs atkreipia dėmesį į pražūtingas socialines ir ekonomines gamyklų uždarymo arba mažėjančios plieno ir geležies gamybos pasekmes vietos ir regionų bendruomenėms ir į priemones, kurių prireiks remiant šių bendruomenių atsigavimą ir klestėjimą;

21. mano, kad Europos plieno pramonės ateities strategija yra prasminga ir tikslinga. Ją rengiant būtina į balsavimo ir sprendimų priėmimo procesus įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas ir atsižvelgti į atitinkamas vietos sąlygas ir įmonių specializaciją;

22. mano, kad ES pramonės politika turi būti grindžiama plieno pramonės konkurencingumo siekiais ir konkurencingomis bendrosiomis sąlygomis, kad ją įgyvendinant būtų galima ilguoju laikotarpiu užtikrinti ir plėsti esamas plieno gamyklas ir darbo vietas;

23. panašiai kaip ir Komisija savo Energetikos veiksnių plane iki 2050 m. mano, kad energetikos sektoriaus CO₂ išmetamųjų dujų kiekio mažinimas ir scenarijus numatant didelę atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ilguoju laikotarpiu gali kainuoti mažiau nei tęsiant dabartinę politiką, ir kad išlaidos branduolinei energijai ir energijai iš iškastinio kuro laikui bėgant greičiausiai augs toliau, kai tuo tarpu su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusios išlaidos gali mažėti; kartu supranta valstybių narių siekį numatyti tinkamą kompensaciją tarptautiniu mastu konkuruojančiai plieno pramonei, kuriai dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtros tenka neproporcingai didelė finansinė našta; vis dėlto ragina Europos lygmenį užtikrinti, kad nacionaliniai kompensavimo mechanizmai, visų pirma pagalbos srityje, neiškreiptų konkurencijos ES vidaus rinkoje;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina padėti nuo plieno priklausančioms bendrijoms plėsti savo ekonomiką prieš pradėdant taikyti restruktūrizavimo priemones; įvairinant vietos ekonomikos struktūrą reikėtų pirmiausia siekti tvarios pramonės ir paslaugų sinergijos, be to, ši procesą būtų galima skatinti ir mokesčių paskatomis;

ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma

25. palankiai vertina tai, kad Europos Vadovų Taryba savo 2014 m. spalio 23 ir 24 d. išvadose stengiasi rasti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų ir Europos pramonės konkurencingumo užtikrinimo pusiausvyrą;

26. tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo metinį koeficientą, kurį taikant mažinamas didžiausias leidžiamas išmetamųjų teršalų kiekis, nuo trečiuoju prekybos laikotarpiu, t. y. 2013–2020 m., esamų 1,74 % padidinti iki 2,2 % ketvirtuoju prekybos laikotarpiu, t. y. 2021–2030 m., nepaisant tolesnio nemokamų apyvartinių taršos leidimų skyrimo pagal kriterijus, gali atsirasti reikšmingas leidimų trūkumas, o tai plieno sektoriui būtų papildoma našta, kurios nepatiria konkurentai apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiose valstybėse;

27. mano, kad itin svarbu sukurti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą pasauliniu mastu, siekiant užtikrinti Europos įmonių konkurencingumą ir išvengti anglies dioksido nutekėjimo, kad būtų užkirstas kelias toliau didinti apyvartinių taršos leidimų pardavimą aukcionuose. Papildomos garantijos galėtų būti suderinti kompensavimo mechanizmai netiesioginėms išlaidoms (pvz., elektros energijos) arba lyginamieji indeksai, pagrįsti tiksliais ir naujausiais duomenimis;

28. atsižvelgdamas į tai taip pat pažymi, kad plieno pramonėje ketui taikomas leidimų skyrimo kriterijus jau 2013–2020 m. trečiuoju prekybos laikotarpiu yra apie 10 % mažesnis už fizines ir technines galimybes; be to, aglomerato rodiklis (angl. Sinter-Benchmark) nustatytas netinkamai, nes jis apima granuliuojamą gamyklą. Paskirstymas turi būti grindžiamas faktinėmis aplinkybėmis visapusiškai atsižvelgiant į elektros energijos gamybą iš plieno pramonės liekamųjų dujų ir atitinkamai priderintas prie techninės pažangos. Kartu būtinas aktyvus leidimų paskirstymas gamybos grandinėje;

29. palankiai vertina tai, kad Komisija savo *Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB siekiant ekonomiškai efektyviai dar labiau sumažinti išmetamų teršalų kiekį ir paskatinti investicijas į mažo anglies dioksido kiekio technologijas*, pateikė ankstyvame etape prieš prasidedant ketvirtajam ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos laikotarpiui;

30. todėl tikisi, kad bus galima ankstyvame etape visoms suinteresuotosioms šalims užtikrinti aiškumą dėl būsimų ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos bendrųjų sąlygų;

31. mano, kad kartu būtina ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reformą intensyviai koordinuoti ir apie ją diskutuoti su visomis suinteresuotosiomis šalimis;

32. vis dėlto susirūpinęs pažymi, kad Komisijos pasiūlyme dėl direktyvos nepakankamai atsižvelgiama į Europos Vadovų Tarybos siekį užtikrinti tarptautinį pramonės konkurencingumą, nes pagrindinė ir išlikimui grėsmę kelianti išlaidų našta tenka kaip tik Europos plieno pramonei;

33. todėl ragina per tolesnę teisėkūros procedūrą nuodugniai peržiūrėti pasiūlymą dėl direktyvos ir, išsaugant ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingumą bei tinkamai paskirstant našta visiems ekonomikos sektoriams, visų pirma įtraukti šiuos reikalavimus:

- iš esmės panaikinti veiksmingiausiems įrenginiams tenkančią našta,
- toliau skatinti plėtoti jų techninę pažangą ir mažinti poveikį aplinkai nustatant realistinius ir techniniu bei ekonominiu aspektais įgyvendinamus kriterijus remiantis 10 % veiksmingiausių įrenginių,
- nustatant kriterijus, atsižvelgti į visą teršalų kiekį, kuris išmetamas iš liekamųjų dujų gaminant elektros energiją,
- atsisakyti bendro kriterijų mažinimo ir netaikyti pataisos faktoriaus,
- nepabloginti elektros energijos kainų kompensavimo energijai imliems sektoriams ir numatyti galimybę kompensuoti visas netiesiogines sąnaudas, tačiau Europos lygmeniu reikėtų nustatyti bent bazinius kriterijus siekiant Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje išvengti konkurencijos iškreipimo,
- įtraukti energijai imlios pramonės pirminius produktus į nuostatas dėl gamybos perkėlimo į užsienį,
- skiriamų leidimų skaičių koreguoti pagal kintantį gamybos lygį;

34. mano, kad būtina kompensuoti visas į elektros energijos kainą įtrauktas su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu susijusias sąnaudas, siekiant išvengti galimo anglies dioksido nutekėjimo. Kadangi kol kas šis kompensavimas valstybėse narėse gali būti skirtingas, neatmestinas konkurencijos iškreipimas. Todėl Europos Komisija turėtų apsvarstyti, ar ateityje kompensavimas turėtų būti suvienodintas arba vykdomas ES lygmeniu;

35. labai palankiai vertina tai, kad pasaulio bendruomenė per Paryžiuje vykusią klimato kaitos konferenciją visuotiniame susitarime pirmą kartą tarptautiniu lygmeniu įsipareigojo siekti tikslo, kad atšilimas planetoje būtų mažesnis negu 2 laipsniai Celsijaus, ir ketina dėti rimtas pastangas, kad temperatūra pasaulyje nepadidėtų daugiau kaip 1,5 laipsnio Celsijaus. Pagrindinė idėja – antroje šio šimtmečio pusėje pasaulyje pasiekti šiltnamio efektą sukeliančių dujų neutralumą – dar turi būti sukonkretinta, atsižvelgiant į šio proceso poveikį gamybos pramonės vystymuisi. Galimybė tartis dėl pasaulinei ir ekonomiškai apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai taikytinų rinkos mechanizmų ir juos kurti reiškia galimybę ilguoju laikotarpiu sumažinti kovos su klimato kaita nulemtą konkurencijos iškreipimą arba jo išvengti;

ES išorės prekyba

36. supranta, kad nevienodos sąlygos, nesąžininga ne ES įmonių užsienio prekybos praktika ir nevienoda ne ES valstybių užsienio prekybos politika yra rimta grėsmė Europos plieno pramonei;

37. todėl mano, kad ES išorės prekybos politika, įskaitant jos prekybos apsaugos priemones, yra būtina tarptautinio Europos plieno pramonės konkurencingumo užtikrinimo priemonė ir pritaria Europos Parlamento raginimui dėl bendros ES prekybos apsaugos priemonių reformos, kad iš ES sistemos būtų pašalinti vadinamieji „PPO + elementai“ ir pirmiausia ES pramonei būtų užtikrintos tokios pačios sąlygos kaip ir Kinijai ⁽²⁾;

38. susirūpinęs pažymi, kad šiuo metu pasaulio plieno pramonė turi 452 mln. tonų perteklinių pajėgumų, ir kad būtent dėl Kinijos plieno pramonės perteklinių pajėgumų gaminiai į ES neretai importuojami – taip pat ir per trečiąsias šalis – dempingo kainomis ir, ES nesiimant veiksmingų atsakomųjų prekybos politikos priemonių, tai kelia tiesioginę ir netiesioginę grėsmę visos Europos plieno pramonės ir daugybės darbo vietų išlikimui;

39. prašo nustatyti trečiosioms šalims skirtą mechanizmą, kuris leistų kontroliuoti, kaip paskirties šalyse veikia antrinių žaliavų (metalo laužo) tvarkymo įrenginiai, siekiant išvengti eksporto į trečiąsias šalis, kuriose atliekų apdorojimas neatitinka aplinkos reikalavimų;

40. ragina ES institucijas leisti Komisijai taikyti nestandartinę metodiką atliekant antidempingo ir antisubsidijų tyrimus dėl Kinijos importo pagal Kinijos PPO protokolo 15 skirsnį, kol Kinija atitiks visus penkis ES kriterijus, pagal kuriuos ji gali būti laikoma rinkos ekonomikos šalimi. Be to, su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad, jei 2016 m. gruodžio mėn. Kinijos Liaudies Respublikai bus suteiktas rinkos ekonomikos statusas, veiksmingos antidempingo priemonės dėl tuomet pasikeisiančio dempingo skirtumų apskaičiavimo metodo taps beveik neįmanomos. Taip pat pabrėžia, kad nėra jokio reikalavimo, kad PPO narės automatiškai suteiktų Kinijai RES 2016 m.;

41. atsižvelgdamas į tai primena, kad šiuo metu Kinija atitinka tik vieną iš penkių ES taikomų rinkos ekonomikos statuso suteikimo kriterijų. Tarp techninių kriterijų yra šie reikalavimai: verslo sprendimai turi būti priimami atsižvelgiant į rinkos sąlygas, įmonių apskaita turi būti vykdoma pagal tarptautinius apskaitos standartus, įmonių gamybos sąnaudos ir finansinė padėtis negali būti labai iškreipiamos dėl ankstesnės ne rinkos ekonomikos sistemos, turi būti priimti nuosavybės ir nemokumo teisės aktai, turi būti užtikrinamas įmonių valdymui reikalingas teisinis tikrumas ir stabilumas, valiutos turi būti perskaičiuojamos pagal rinkos kursą;

42. todėl ragina Komisiją, prieš atliekant rinkos ekonomikos statuso suteikimo Kinijai ekonominio ir socialinio poveikio tyrimą, palaukti suinteresuotųjų ekonominės veiklos vykdytojų nuomonės ir, prieš priimant sprendimą dėl rinkos ekonomikos statuso, savo poziciją stengtis glaudžiai derinti su kitomis svarbiomis Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) valstybėmis narėmis, kaip antai JAV;

43. ragina tuo atveju, jei rinkos ekonomikos statusas Kinijai bus suteiktas, kurti lygiavertes ir veiksmingas sąžiningos prekybos apsaugos priemones. Šiuo požiūriu taip pat reikėtų apsvarstyti sprendimą pagrindiniame antidempingo reglamente ne specialiai išvardyti ne rinkos ekonomikos šalis, o šiame reglamente numatyti joms skirtas bendras taisykles. Panašios šalies metodiką čia galėtų pakeisti kita metodika, o prievolė įrodyti rinkos ekonomikos egzistavimą ir toliau tektų ne rinkos ekonomikos šalims;

44. ragina tuo atveju, jei rinkos ekonomikos statusas Kinijai bus suteiktas, kurti lygiavertes ir veiksmingas sąžiningos prekybos apsaugos priemones;

45. palankiai vertina tai, kad 2016 m. vasario mėn. Komisija nustatė laikinuosius antidempingo muitus iš Rusijos ir Kinijos importuojamiems šaltai valcuotiems plokščiems plieno gaminiams;

⁽²⁾ Žr. 2016 m. gegužės 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Kinijos rinkos ekonomikos statuso (2016/2667 (RSP)).

46. tačiau apgailėstauja, kad Komisija Kinijos plieno gaminiams pritaikė vadinamąją mažesniojo muito taisyklę ir nustatė tokius laikinuosius antidempingo muitus, kurie yra mažesni už apskaičiuotus dempingo skirtumus;
47. mano, kad šios taisyklės taikymas reišia per mažą Europos plieno pramonės konkurencingumo apsaugą;
48. primena, kad pagal PPO nuostatas tokios taisyklės taikyti neprivaloma ir kiti regionai, pavyzdžiui, JAV, jos ir netaiko;
49. todėl mano, kad reformuojant prekybos apsaugos priemones svarbu panaikinti „mažesniojo muito taisyklę“, ypač esant pertekliniams pajėgumams;
50. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija, kaip paskelbta 2016 m. balandžio 28 d. priimtame veiksmų plane, turi (vėl) pradėti taikyti išankstinės priežiūros sistemą plieno produktų importui į ES, pagal kurią bus reikalaujama importo licencijos importuoti plieno gaminius į ES, kuri padėtų numatyti trumpalaikius rinkos pokyčius ir padėtų Komisijai tinkamai spręsti nesąžiningo importo problemą, suteikiant galimybę inicijuoti bylas, kai importo tendencijos gali pakenkti Sąjungos gamintojams;
51. palankiai vertina Komisijos siekį – jo išraiška yra jau įsigaliojusios plieno gaminiams taikomos ES prekybos apsaugos priemonės – padėti įtvirtinti sąžiningos tarptautinės konkurencijos taisykles ir taip prisidėti prie Europos plieno pramonės konkurencingumo užtikrinimo;
52. tačiau taip pat mano, kad ES antidempingo procedūros, visų pirma palyginti su kitų PPO valstybių narių procedūromis, yra per ilgos, dėl to Europos plieno pramonės konkurencingumo apsauga tampa ne tokia veiksminga;
53. todėl ragina taip pat apsvarstyti galimybę paspartinti ES antidempingo procedūrą, jei ir kai bus atliekama ES prekybos apsaugos priemonių reforma;
54. remia Komisijos pastangas tarptautiniu lygmeniu dialoguose ir derybose siekti spartesnio visame pasaulyje vienuo konkurencijos sąlygų klausimo sprendimo;
55. tikisi, kad Taryba į kiekvieną naują laisvosios prekybos susitarimą (LPS) įtrauks skyrius dėl energijos ir žaliavų;
56. ragina Komisiją įtraukti RK, kuris instituciniu lygmeniu atstovauja Europos vietos ir regionų valdžios institucijoms, į nuo 2015 m. gegužės mėn. egzistuojančią aukšto lygio energijai imlios pramonės grupę, siekiant užtikrinti, kad suinteresuotieji subjektai, kuriems jau atstovaujama, atsižvelgtų į vietos ir regionų lygmens interesus ir potencialą;

Papildomos ES plieno sektoriaus konkurencingumo užtikrinimo priemonės

57. patvirtina, kad atitinkamos ES paramos investicijoms į naują įrangą, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, kvalifikacijos kėlimą ir tęstinį mokymą programos gali iš esmės prisidėti prie konkurencingumo užtikrinimo, aplinkos apsaugos ir kovos su klimato kaita standartų laikymosi ir darbuotojų teisių įgyvendinimo plieno sektoriuje;
58. atkreipia dėmesį į http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/rfcs_en.html Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo (APMTF) ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai), taip pat Europos strateginių investicijų fondo (ESIF), kurių ištekliais galima remti mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus plieno sektoriuje, be kita ko užtikrinant galimą jų sinergiją ir veiksmų koordinavimą, tikslus. Tačiau atkreipia dėmesį į ribotas ESIF galimybes plieno sektoriuje, nes rinkos sąlygos negali užtikrinti pakankamos investicijų grąžos esant dabartinėms žemoms plieno kainoms. Regionų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas, kai plieno pramonei teikiami prioritetai, atsižvelgiant į griežtą ES valstybės pagalbos plieno sektoriui režimą, taip pat gali būti reikšmingas indėlis;
59. atkreipia dėmesį į tai, kokios svarbios viešosios investicijos, o ES lygmeniu – programos „Horizontas 2020“ lėšos, kalbant apie į ateitį nukreiptų inovacijų plieno sektoriuje skatinimą ir sektoriaus ekologinio veiksmingumo ir energijos vartojimo efektyvumo gerinimą;
60. atsižvelgiant į plieno sektoriaus išskirtinį pobūdį ir būtinybę vykdyti jam skirtus mokslinius tyrimus ir struktūrinius veiksmus, norėtų, kad atliekant programos „Horizontas 2020“ mokslinių tyrimų projektų vertinimą būtų skiriama daugiau dėmesio tiems projektams, kuriuose numatyta Europos partnerystė ir struktūrinių fondų ištekliai siekiant veiksmingiau susieti įvairias Europos programas;

61. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti darbo jėgos kvalifikaciją ir užimtumo lygį siekiant konkurencingesnės ES plieno pramonės ir, restruktūrizuojant pramonę, atsižvelgti į Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo reikšmę socialinės paramos priemonėms galimo darbuotojų mažinimo atveju, nes susidarius tokiais padėčiais, kai vienintelė įmonė (įskaitant tiekėjus ir vartotojų grandies bendroves) atleidžia daugiau kaip 500 darbuotojų arba viename ar kelete kaimyninių regionų darbą praranda daug vienintelės pramonės šakos darbuotojų, iš šio fondo projektams, kurie atleistiems darbuotojams padeda rasti naują darbą arba įsteigti savo įmonę, galima gauti iki 60 % jų sąnaudų; tačiau abejoja, ar iššūkiams atremti pakaks 2014–2020 m. laikotarpiu numatyto maksimalaus 150 mln. EUR metinio biudžeto;
62. pabrėžia, kad patirties ir žinių perdavimas naujoms darbuotojų kartoms ES plieno sektoriuje jau yra labai svarbus, o darbuotojų gebėjimus ir pramoninę praktinę patirtį reikėtų stiprinti tikslingomis mokymo bei tęstinio mokymo priemonėmis;
63. mano, kad visose plieno pramonės gamybos vietose būtina sukurti ir plėsti efektyvaus išteklių naudojimo žiedinės ekonomikos sistemas, kad naudojant daugiau šalutinių produktų ir perdirbto plieno būtų galima didinti gamyklų konkurencingumą ir, atsižvelgiant į pramonės simbiozės iniciatyvas, numatytas Komisijos veiksmų plane dėl žiedinės ekonomikos, plačiau naudoti plieno apdorojimo procese susidariusias atliekas.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – Daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūra

(2017/C 017/05)

Pranešėjas: Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP)

Flandrijos ir Europos ryšių agentūros (VLEVA) valdančiosios tarybos pirmininkas

POLITIKOS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

DFP peržiūra. Bendrosios pastabos

1. mano, kad Daugiametė finansinė programa (DFP) pirmiausia yra politinė priemonė Europos strateginiams tikslams nustatyti ir jų siekti, o jos peržiūra iš esmės yra politinio, o ne techninio pobūdžio debatai, nes DFP yra Europos Sąjungos veikimo pagrindas;
2. pabrėžia, kad DFP yra svarbi tam, kad būtų galima prognozuoti ilgalaikės ES išlaidas ir kad ES lėšos būtų leidžiamos laikantis tarpusavyje suderintos bendros politikos. Šie esminiai principai yra labai svarbūs vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kitiems ES lėšų gavėjams;
3. pabrėžia, kad DFP yra itin svarbi vietos ir regionų valdžios institucijoms, atliekančioms esminį vaidmenį įgyvendinant Europos politikos tikslus; atsižvelgdamas į tai, nurodo, kad regionų ir vietos valdžios institucijos tiesiogiai ir (arba) netiesiogiai dalyvauja valdant ar išleidžiant 75 % ES biudžeto;
4. apgailestauja, kad DFP viršutinė riba pirmą kartą yra mažesnė nei ankstesniais metais, todėl Europos Sąjunga priversta priimti daugiau išpareigojimų turėdama mažesnius finansinius išteklius; pakartoja ankstesnėse nuomonėse ⁽¹⁾ išreikštą susirūpinimą dėl DFP viršutinės ribos;
5. pakartoja, kad Europos politikos veiksmingumas priklauso nuo tinkamai taikomo daugiapakopio valdymo principo, kuris laikomas bendruoju struktūrinių fondų valdymo principu ⁽²⁾, o tai reiškia, kad visi valdymo lygmenys, veikiantys savo kompetencijos srityje, veiksmingai dirba kartu siekdami politikos tikslų; atsižvelgdamas į tai, perspėja dėl pasidalijamojo valdymo mažinimo ir bandymų Europos lygmeniu centralizuotai valdyti išteklius; pabrėžia, kad vieta grindžiamas požiūris taip pat yra labai svarbus siekiant ES politikos veiksmingumo, kuriam užtikrinti reikalingi įvairūs valdymo lygmenys, sektoriai ir suinteresuotieji subjektai, dalyvaujantys bendradarbiavimo procese sprendžiant klausimus, nes jie turi patirties konkrečioje geografinėje teritorijoje;
6. pažymi, kad ES nuolat mažėja investicijų lygis, dėl kurio ES atsiranda investicijų atotrūkis, kuris, Komisijos vertinimu, yra iki 370 milijardų EUR mažesnis už istorinę normą; pritaria Komisijos pastangoms prisidėti prie šio atotrūkio mažinimo be kita ko glaudžiau bendradarbiaujant su privačiu sektoriumi ir stengiantis pritraukti privatųjį kapitalą, pavyzdžiui, pasitelkiant Investicijų planą Europai ir Europos strateginių investicijų fondą (ESIF);
7. palankiai vertina Komisijos ketinimą 2016 m. rudenį pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl ESIF sustiprinimo po 2018 m., kuriame visų pirma turėtų būti svarstoma Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų ir Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) sąveika. Todėl ragina Komisiją nustatyti aiškius kriterijus dėl ESIF projektų papildomumo ir spręsti ESIF finansuojamų projektų geografinio disbalanso, tarpvalstybinių projektų stygiaus ir nepakankamų investicijų į tvarią plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, energijos vartojimo efektyvumo ir transporto klausimus. Taip pat pabrėžia, kad DFP peržiūra numatant padidinti biudžeto eilutes, galinčias suteikti finansinį pagrindą tvirtesniai Europos strateginių investicijų fondui (ESIF 2.0), yra būtina sąlyga;

⁽¹⁾ CDR275–2013_00_00_TRA_AC (23–24).

⁽²⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 {SEC(2011) 1141 final} (SEC(2011) 1142 final).

8. mano, kad būtina išnagrinėti, ar įmanoma padidinti investicijas iš dalies pakeičiant nuostatą dėl investicijų, kuri leidžia valstybėms narėms tam tikromis sąlygomis laikinai nukrypti nuo savo vidutinio laikotarpio tikslo arba nuo fiskalinio koregavimo plano, sutarto pagal Stabilumo ir augimo paktą (SAP). Investicijomis visų pirma laikomos valstybių narių išlaidos projektams, kuriuos bendrai finansuoja Europos Sąjunga pagal struktūrinę ir sanglaudos politiką, įskaitant Jaunimo užimtumo iniciatyvą, ir panaudojant Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) lėšas;
9. palankiai vertina pastangas skatinti didesnes privačiojo sektoriaus investicijas ir derinti jas su viešosiomis investicijomis siekiant skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą Europos regionuose ir savivaldybėse;
10. pažymi, kad dabartinė DFP jau pasiekė savo ribas, kai kuriose srityse išsėmus galimybes, todėl šiuo metu tenka taikyti visas įmanomas lankstumo priemones;
11. pabrėžia, kad būtina atlikti nuodugnią DFP laikotarpio vidurio peržiūrą. Reikia neatidėliotinai iš esmės peržiūrėti tiek DFP viršutines ribas, tiek ir konkrečias DFP reglamento nuostatas. Privaloma atsižvelgti į peržiūros rezultatus ir Europos Sąjungai parengti patikimą biudžeto programą, kuri sudarytų galimybę spręsti politinių prioritetų klausimus ir atremti iššūkius;
12. nurodo, kad nustačius naujus prioritetus institucijoms teks prisiimti atsakomybę užtikrinti naujų užduočių finansavimą aiškiai nustatant politikos sritis, kurios jau nebebus Sąjungos prioritetai, arba susitarant dėl DFP viršutinių ribų padidinimo;
13. primena institucijoms, kad dėl ribotų išteklių neturi būti mažinamas bendrų ES prioritetų skaičius;
14. ragina institucijas kuo greičiau atlikti DFP peržiūrą, kad liktų pakankamai laiko parengti Europos Komisijos pasiūlymus dėl DFP po 2020 m., kurie turi būti pateikti iki 2018 m. sausio 1 d.;

Daugiametės finansinės programos peržiūra. Konkrečios rekomendacijos

15. nors ir supranta, kad yra neatidėliotinių poreikių, iš anksto perspėja, kad kai kurių finansavimo mechanizmų ir patikos fondų naudojimas negali tapti pretekstu (iš dalies) neįtraukti ES iniciatyvų į ES biudžetą – ir tokiu būdu išvengti Europos Parlamento atliekamos demokratinės kontrolės – ir atsakomybę už jų valdymą perduoti valstybėms narėms;

Politiniai prioritetai ir antrosios DFP laikotarpio pusės iššūkiai

16. pabrėžia, kad antroje DFP laikotarpio pusėje dėmesio reikėtų skirti šiems politiniams prioritetams ir iššūkiams, turintiems tiesioginio arba netiesioginio poveikio Europos piliečių gerovei:

- užimtumo, augimo ir konkurencingumo skatinimas: Europos strateginių investicijų fondas buvo įsteigtas nekeičiant DFP viršutinių ribų, o persikirsčius esamų programų lėšas (programai „Horizontas 2020“ skirtas biudžetas sumažintas 2,2 mlrd. eurų, o Europos infrastruktūros tinklų priemonei skirtas biudžetas sumažintas 2,8 mlrd. eurų); persvarstant DFP turėtų būti kompensuotas su ESIF susijęs šių programų lėšų apkarpymas,
- ES programų sinergijos didinimas siekiant skatinti viešąsias ir privačias investicijas į regionus ir miestus, ypač atsižvelgiant į ES teritorinės sanglaudos tikslą. Jis pakartoja savo raginimą kurti visapusišką teritorinę miesto ir kaimo vietovių, kaip viena kitą papildančių funkcinę zonų, viziją,
- nedarbo, ypač jaunimo nedarbo, problemų sprendimas: jaunimo užimtumo iniciatyva turi būti tęsiama bent jau iki 2020 m., ypatingą dėmesį skiriant jaunimo integracijai į darbo rinką,
- ilgalaikių bedarbių integracija į darbo rinką,
- pagrindinių destabilizacijos ir išorės krizių priežasčių šalinimas,

- migracijos ir pabėgėlių krizės klausimų sprendimas: dabartinės DFP 3 išlaidų kategorijoje numatytų lėšų artimiausiais metais nepakaks šiai problemai spręsti; reikia padidinti atitinkamas daugiamečių finansinės programos viršutinės ribas siekiant užtikrinti pabėgėlių priėmimą ir integraciją, o tuo iš esmės rūpinasi vietos ir regionų valdžios institucijos; naujoji DFP suteikia galimybę padidinti Europos migracijos darbotvarkės prioritetams įgyvendinti skirtus išteklius,
- vidaus saugumo užtikrinimas ir kova su terorizmu: galima būtų numatyti padidinti 3 išlaidų kategorijai skirtas DFP viršutinės ribas,
- socialinės apsaugos užtikrinimas, kartu siekiant Europos pinigų sąjungos socialinės dimensijos įgyvendinimo tikslo. Socialinė apsauga yra viena iš šalių socialinei santarvei ir ekonomikos augimui būtinų sąlygų,
- demografinių problemų sprendimas, visų pirma geriau atsekant su demografija susijusias išlaidas, pirmiausia iš ESI fondų ir ESIF,
- įvairių krizių, kurias Europos ūkininkai patyrė pradėjus įgyvendinti dabartinę DFP, slopinimas;

Su ESIF susijusio biudžeto mažinimo kompensavimas

17. pabrėžia, kad programa „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP) rodo, jog biudžetas funkcionuoja netinkamai: nepaisant biudžeto lėšų sumažinimo siekiant finansuoti naujai sukurtą Europos strateginių investicijų fondą (ESIF), pastebimas didelis atotrūkis tarp tikslų ir visam 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui skirtų lėšų;

18. kita vertus, nurodo, kad programos „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšomis finansuojami projektai turi didelę Europos pridėtinę vertę;

19. mano, kad dar per anksti spręsti, ar sukūrus ESIF buvo prarasta kiek nors bendrų lėšų, skirtų Europos mokslinių tyrimų ir infrastruktūros projektams finansuoti;

20. pakartoja, kad metinės ES biudžeto procedūros metu reikia didinti programos „Horizontas 2020“ ir EITP finansavimą siekiant kiek galima labiau kompensuoti derybose dėl ESIF sutartą biudžeto mažinimą, kad būtų galima įgyvendinti prieš dvejus metus nustatytus atitinkamus jų tikslus;

Jaunimo užimtumo iniciatyva

21. palankiai vertina Europos Komisijos ir biudžeto valdymo institucijos veiksmus siekiant sutelkti visą Jaunimo užimtumo iniciatyvos finansinį paketą jau pradiniam etape 2014 ir 2015 m., nes taip buvo pasiųstas aiškus signalas apie didelę šios iniciatyvos svarbą jaunimui labiausiai skurstančiuose regionuose;

22. ragina tęsti Jaunimo užimtumo iniciatyvą, atlikus visapusišką jos rezultatų įvertinimą ir tolesnę koregavimą siekiant įveikti dabartines įgyvendinimo kliūtis, įskaitant naujų išsipareigojimų asignavimų skyrimą nuo 2017 m.;

23. ragina institucijas vykdyti savo išsipareigojimus, priištus derybose dėl 2016 m. ES biudžeto, ir ragina Europos Komisiją atsižvelgti į Jaunimo užimtumo iniciatyvos vertinimo rezultatus ir prireikus pateikti pasiūlymų dėl iniciatyvos pratęsimo iki 2020 m.;

24. atsižvelgiant į Jaunimo užimtumo iniciatyvą, Komitetas ragina Komisiją persvarstant DFP numatyti specialią ilgalaikių bedarbių integravimo į darbo rinką iniciatyvą;

Lankstumas

25. palankiai vertina DFP ir metinių biudžetų lankstumą, kad būtų galima reaguoti į nenumatytus įvykius arba naujus iššūkius, tačiau perspėja, kad šioje srityje nereiktų turėti pernelyg didelių lūkesčių. Papildomas lankstumas neišsprendžia Europos tikslams siekti reikalingų finansinių išteklių trūkumo;

26. ragina Europos Komisiją atlikti DFP reglamento lankstumo nuostatų vertinimą, kad būtų panaikintos visos kliūtys, trukdančios visapusiškam jų panaudojimui ir jų veikimo tobulinimui;

27. dar kartą atkreipia Europos Komisijos ir biudžeto valdymo institucijos dėmesį į tai, kad egzistuoja keletas skirtingo sudėtingumo ir perspektyvumo galimybių ir jas reikia tinkamai apsvarstyti, atmetus bet kokią šališkumą ar įtarimus;

28. pabrėžia, kad vertinant didesnio lankstumo ir nuspėjamumo galimybes, valstybėms narėms ir ekonominės veiklos vykdytojams taikomuose reikalavimuose turi išlikti sąžiningumo ir stabilumo principai, kartu atsižvelgiant į anksčiau iš kitų išlaidų kategorijų perkeltus asignavimus;

29. mano, kad tarp pirmiau nurodytų galimybių galėtų būti:

- galimybė lanksčiau perskirstyti išteklius iš pradžių tarp atskirų instrumentų ir tarp išlaidų kategorijų,
- lankstumo priemonės supaprastinimas pagal 2013 m. gruodžio 2 d. tarpinstitucinio susitarimo 12 straipsnį, nes ja naudotis trukdo sprendimų priėmimo procedūros,
- supaprastinta procedūra koreguoti ir didinti viršutinę išlaidų ribą, kad būtų galima reaguoti į nenumatytas aplinkybes arba politinių prioritetų pokyčius,
- DFP viršutinių ribų didinimas tiek mokėjimų, tiek ir įsipareigojimų asignavimams, kad jos atspindėtų ES politinius ir biudžetinius prioritetus,
- nenumatytų atvejų rezervo – blogiausiu atveju – padidinimas nuo esamo 0,03 % BVP iki didesnės procentinės dalies;

30. atkreipia Tarybos dėmesį, kad specialių priemonių (lankstumo priemonės, ES solidarumo fondo, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo ir neatidėliotinos pagalbos rezervo) mokėjimų asignavimai turėtų būti apskaičiuojami, kaip ir įsipareigojimų atveju, viršijant DFP viršutines ribas;

31. pažymi, kad sanglaudos politikos finansiniai paketai nėra tinkami spręsti su dabartinėmis krizėmis susijusias problemas pakankamai lanksčiai dėl trijų priežasčių: ilgalaikis jų planavimas, jų orientavimas į struktūrines investicijas ir paramos telkimas pagal temas; ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymų, kaip išspręsti šią problemą be sanglaudos politikos finansinių paketų;

32. nors atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš anksto paskirstyti nacionaliniai paketai – įskaitant ir pagal sanglaudos politikos programą – negali būti mažinami, Komitetas vis tiek ragina Europos Komisiją savo pasiūlyme pateikti aiškų algoritmą, kaip šiais metais laikantis DFP reglamento 7 straipsnio bus koreguojami sanglaudos politikos finansiniai paketai ir kokį poveikį tai turės šiuo metu egzistuojančioms lankstumo priemonėms ⁽³⁾;

Neatlikti mokėjimai

33. pabrėžia, kad pasitvirtinus Komiteto nuogastavimams, 2014–2020 m. DFP lems Europos biudžeto deficitą ⁽⁴⁾; dėl mokėjimų asignavimų trūkumo Komisija nesugebės įvykdyti prisiimtų įsipareigojimų. Ši tendencija kelia didelį nerimą ⁽⁵⁾;

34. pabrėžia, kad neatlikti mokėjimai daro neigiamą poveikį regionams ir įvairiems suinteresuotiesiems subjektams kaip ES biudžeto lėšų gavėjams, pavyzdžiui, pavojus prarasti investicijas, veiklos apimties mažinimas, pasitraukimas iš projektų, trumpalaikės paskolos ir vėluojantis veiksmų programų įgyvendinimas. Dėl mažo finansinio tvarumo mažėja ir potencialių naudos gavėjų domėjimasis šia parama;

35. perspėja dėl dabartinių neatliktų mokėjimų ir pernelyg optimistinių Europos Komisijos prielaidų, kad išskolinimų sumažės 2016 m. pabaigoje;

⁽³⁾ Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 90 straipsnio 5 dalį Europos Komisija peržiūri, ar valstybės narės tenkina tinkamumo finansuoti iš Sanglaudos fondo kriterijus, remdamasi 2012–2014 m. laikotarpio ES-27 Sąjungos BNP rodikliais, tada atitinkamai perskaičiuojami nacionaliniai paketai, tačiau bendras šio koregavimo poveikis neturi viršyti 4 mlrd. eurų (kaip numatyta DFP reglamente).

⁽⁴⁾ Dabartinė DFP buvo pradėta įgyvendinti su 23,4 mlrd. eurų ankstesnės programos „skola“, o 2014 m. pabaigoje šie neatlikti mokėjimai pasiekė beprecedentę 24,7 mlrd. eurų sumą 2007–2013 m. sanglaudos programoms.

⁽⁵⁾ CDR275–2013_00_00_TRA_AC.

36. atkreipia dėmesį į tai, kad vienas iš elementų, prisidedančių prie vėluojančių mokėjimų sumažinimo, yra sanglaudos politikos programų lėšų panaudojimo lygis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Šiuo metu lėšų panaudojimo lygis yra apie 88,9 % (be galutinių mokėjimų prašymų), bet net patenkinus visus galutinius mokėjimų prašymus greičiausia nebus pasiektas 100 % lygis. Todėl didelės sanglaudos politikos programų dalies bus atsisakyta, o tai turės neigiamo poveikio ES ekonominei, teritorinei ir socialinei sanglaudai;

37. nuogaštuoja, kad kai kurie aspektai gali papildyti naujus neatliktus mokėjimus antrojoje DFP laikotarpio pusėje ir dėl to kils pavojus visų suinteresuotųjų subjektų išmokoms arba bus vėluojama jas išmokėti. Tai reiškia: dabartinė mokėjimų viršutinė riba nuo 2018 m. bus toliau mažinama dėl 2014 m. kompensavimo telkiant lėšas nenumatytų atvejų rezervui; dalis 2014–2015 m. mokėjimų asignavimų bus naudojama ankstesniems neatliktiems mokėjimams; 2015 ir 2016 m. Graikijai skirti 2 mlrd. eurų asignavimų iš ESI fondų sutelkti laikotarpio pradžioje nepadidinus mokėjimų asignavimų, be to, nenumatyta padidinti mokėjimų papildomiems šipareigojimams migracijos srityje;

38. reiškia susirūpinimą dėl uždelsto ESI veiksmų programų priėmimo ir pavojaus, kad antrojoje DFP laikotarpio pusėje – ypač pabaigoje – susikaups naujų neapmokėtų sąskaitų; todėl ragina Europos Komisiją iki 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pabaigos pateikti sanglaudos politikos mokėjimų planą siekiant užtikrinti, kad bus pakankamai lėšų valstybėms narėms skirtiems mokėjimams atlikti;

39. ragina panaikinti taisyklę, pagal kurią perviršis grąžinamas į valstybių narių nacionalinius biudžetus ir išskaitomas iš kitų finansinių metų valstybės narės įnašo į ES biudžetą;

Į rezultatus ir ekonomikos valdymą orientuotas biudžetas

40. nurodo, kad derybose dėl dabartinės DFP institucijos nesugebėjo tinkamai įvertinti galimų nenumatytų krizių padarinių ir kad jos turėtų padidinti DFP lankstumą. Vienas šios problemos sprendimo būdų, be lankstumo didinimo, galėtų būti faktais grindžiamas ir į rezultatus orientuotas biudžeto sudarymas;

41. palankiai vertina Europos Komisijos iniciatyvą parengti „į rezultatus orientuotą biudžetą“, kuriame atsispindėtų kaip ir kokiose srityje leidžiamos biudžeto lėšos, kaip vertinamos išlaidos ir kaip pranešama apie rezultatus, be kita ko siekiant nustatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų atlyginama geriausiai išteklius valdančioms valstybėms narėms ir regionams;

42. ragina Europos Komisiją gerinti savo finansinę atskaitomybę. Tai visų pirma reiškia atitinkamais pagrindiniais skaičiais grindžiamas laiku, reguliariais intervalais ir standartizuota forma teikiamas ataskaitas apie visas DFP priemones ir (arba) išlaidų kategorijas;

43. mano, kad ES išlaidos turėtų būti glaudžiau susietos su valstybių narių ekonominės politikos iššūkiais ir ES ekonominės politikos koordinavimu; ragina Europos Komisiją užtikrinti veiksmingesnę sąsają tarp ES išteklių ir ES ekonominės politikos koordinavimo siekiant geriau priderinti investicijas prie ekonominės, užimtumo ir fiskalinės politikos reikalavimų. Ši požiūrį reikėtų iš anksto tinkamai išanalizuoti atsižvelgiant į jo taikymo pasiekimus sanglaudos politikos srityje siekiant užtikrinti, kad regionai ir jų piliečiai nenukentėtų dėl valstybių narių makroekonominės politikos ir jiems netektų mokėti už nacionalinio lygmens priemonių padarinius;

Europos pridėtinė vertė

44. nurodo, kad Europos pridėtinės vertės sąvoką vis dar reikia deramai aptarti atsižvelgiant į konkrečius Europos regionų ir vietos valdžios institucijų poreikius ir interesus;

45. siūlo parengti bendrus vertinimo standartus, pagal kuriuos būtų vertinama bendrai iš ES biudžeto finansuojamų ir į rezultatus orientuotų projektų Europos pridėtinė vertė. Akivaizdus vertinimo kriterijus tokiai pridėtinei vertei nustatyti turėtų būti subsidiarumas, nes yra ES investicijų, kurios dėl savo masto geriau vykdomos per ES programas, tuo tarpu kitų poveikis didesnis, kai jos valdomos vietos ar regionų lygmeniu. Šie standartai būtų skirti ne tik skirtingų Europos programų papildomumui palyginti, bet galėtų tapti ir būsimų veiksmų, finansinių išteklių paskirstymo tarp programų ir tikslingiau orientuotų politikos priemonių pagrindu arba pagrindimu; rekomenduoja Europos Komisijai dėl šios koncepcijos konsultuotis su Regionų komitetu;

46. pažymi, kad derybose dėl būsimos DFP vėl atsinaujins niekaip nesibaigianti valstybių narių ir Europos Komisijos kova dėl tiesioginio ar pasidalijamojo programų valdymo. Valstybės narės labiausiai pritaria iš anksto paskirtiems nacionaliniams paketams, nes juos paprasčiau valdyti, kartu, laikantis subsidiarumo principo, reikės atsižvelgti į vietos ir regionų poreikius ir įgaliojimus. Kita vertus, sukurti Europos pridėtinę vertę pavyks tik griežtai taikant papildomumo principą; daro išvadą, kad pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomos programos pasirodė esančios tinkama strategija siekiant suderinti abu šiuos principus;

47. siūlo, kad nacionalinių bendro finansavimo normų dydis būtų grindžiamas ne tik valstybių narių finansiniais pajėgumais, bet ir atitinkamo regiono ekonominio išsivystymo lygiu ir ES išlaidų indėliu į pagrindinių Sąjungos tikslų įgyvendinimą arba į Europos pridėtinę vertę: didesnės ES bendro finansavimo normos Europos prioritetams ir mažesnės ES bendro finansavimo normos daugiausia nacionaliniams prioritetams;

48. ragina geriau pasinaudoti makroregioninėmis ir teritorinio bendradarbiavimo strategijomis, kaip priemonėmis, sudarančiomis galimybę bendradarbiauti funkcionaliai veikiančioms teritorijoms už jų administracinių ribų ir patenkinti konkrečius Europos piliečių ir įmonių poreikius;

DFP laikotarpis po 2020 m.

Būsimos daugiametės finansinės programos trukmė

49. vadovaudamasis RK nuomonėmis dėl 2014–2020 m. DFP, priimtomis 2011 m. ⁽⁶⁾ ir 2012 m. ⁽⁷⁾, ir dėl 2014 m. ES biudžeto ⁽⁸⁾, nurodo, kad teikia aiškią pirmenybę prailgintam dešimties metų biudžeto laikotarpiui, numatant privalomą išsamią vidurio laikotarpio peržiūrą po pirmų penkerių metų;

50. mano, kad šis variantas geriausiai tinka daugiametei programai, nes jis suteikia daugiau stabilumo ir numatomumo, visų pirma pasidalijamojo valdymo programos sanglaudos politikos ir kaimo plėtros srityje, ir, kita vertus, suteikia pakankamai lankstumo atliekant vidurio laikotarpio peržiūrą;

51. nurodo, kad pageidaujama 5 + 5 metų DFP trukmė idealiai tinka Europos Parlamento, Europos Komisijos ir Europos regionų komiteto kadencijoms ir taip sustiprintų būsimos DFP demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę;

Nuosavi ištekliai

52. mano, kad nuosavų išteklių reforma yra labai svarbi demokratiniam ir atskaitingam Europos lėšų valdymui, ir apgailėstauja, kad šioje srityje nepasiekta ryškesnės pažangos;

53. ragina į būsimą DFP įtraukti naujus nuosavų išteklius, dėl kurių pagal BNP apskaičiuojami valstybių narių įnašai į ES biudžetą taptų visiškai nereikalingais. Šį klausimą reikia apsvarstyti atliekant DFP peržiūrą siekiant nutiesti kelią politiniam pritarimui naujoms nuosavų išteklių iniciatyvoms, kad jas būtų galima laiku pradėti taikyti būsimoje DFP;

54. pabrėžia didelę aukšto lygio grupės nuosavų išteklių klausimais svarbą ir ragina tinkamai įtraukti nacionalinius parlamentus ir vietos ir regionų valdžios institucijas į būsimas diskusijas dėl naujų ES nuosavų išteklių;

Biudžeto vieningumas

55. ragina šiuo metu egzistuojančius specialius instrumentus – Europos plėtros fondą, neatidėliotinos pagalbos rezervą, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą, ES solidarumo fondą ir lankstumo priemonę – įtraukti į DFP siekiant užtikrinti ES biudžeto demokratinį teisėtumą ir atskaitomybę;

56. atkreipia dėmesį į tai, kad ES turėtų daugiausia dėmesio skirti tikriesiems savo poreikiams, o ne 1 % BNP viršutinei ribai, nes tai viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių valstybės narės kuria „palydovinius instrumentus“ už ES biudžeto ribų, kur jų nepasiekia demokratinė Europos Parlamento kontrolė, siekiamos įveikti iššūkius, neįmanomus turint nepakankamai finansuojamą biudžetą;

⁽⁶⁾ CdR 283/2011 fin.

⁽⁷⁾ CDR1777–2012_00_00_TRA_AC.

⁽⁸⁾ Žr. 5 išnašą.

Finansinės priemonės

57. ragina Europos Komisiją prieš pateikiant pasiūlymą dėl būsimos DFP, iš esmės išanalizuoti finansinių instrumentų naudojimą dabartinėje DFP. Nors negalima paneigti unikalios jų vaidmens sutelkiant privačias investicijas ir kuriant užimtumą ir ekonomikos augimą, tačiau yra keletas sričių, kur jų naudojimas jau vien dėl trūkstančių rinkos galimybių nėra labai veiksmingas;

58. pabrėžia, kad reikia užtikrinti griežtą pusiausvyrą tarp tradicinių paskolų ir novatoriškų finansinių priemonių. Tai reiškia, kad reikia dažniau naudotis veiksmingais finansiniais instrumentais, kai jie naudingi praktikoje, ir siūlyti alternatyvas priešingu atveju. Apskritai valstybėms narėms finansinių instrumentų taikymas turėtų išlikti neprivalomu, ypač įgyvendinant sanglaudos politikos programas. Paskolos su mažesnėmis ES bendro finansavimo normomis pagrindiniams nacionaliniams prioritetams ir didesnėmis ES bendro finansavimo normomis Europos ir regionų prioritetams, aktyvesnis veiksmingų finansinių instrumentų naudojimas ir dėmesio sutelkimas į Europos pridėtinę vertę yra tinkamos priemonės, kurias derinant galima užtikrinti didesnę ES biudžeto veiksmingumą ir su mažesniais ištekliais pasiekti geresnius rezultatus;

Procedūrų supaprastinimas

59. daro išvadą, kad šiuo metu pagrindinis ES iššūkis yra ne idėjų ar sprendimų trūkumas, o sprendimų priėmimo lėtumas ir nelankstumas. Todėl pradedant derybas dėl būsimos DFP, pirmiausia reikia nuspręsti dėl procedūrų supaprastinimo ir didesnio lankstumo;

60. palankiai vertina viešąsias konsultacijas dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo Finansinio reglamento peržiūros ir yra pasirėngęs bendradarbiauti formuluojant pasiūlymus dėl procedūrų supaprastinimo remiantis šioje srityje nustatytais trūkumais;

Konkretūs klausimai

61. pabrėžia, kad kitu daugiametės finansinės programos laikotarpiu kuriant naujos kartos Europos struktūrinius ir investicijų fondus reikia įtraukti BVP papildančias priemones, kaip nurodyta neseniai priimtoje RK nuomonėje „Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai“;

62. mano, kad būsimoje DFP daugiau dėmesio reikėtų skirti kaimo ir vietos plėtrai nustatant specialias priemones retai apgyvendintoms vietovėms, nes investicijos į vietas ir kaimo programas išlaiko ekonominės ir socialinės struktūros gyvybingumą ir sukuria įrodytą didinamąjį poveikį, visų pirma susijusiems regionams suteikiant pagrindinį vaidmenį valdant šias investicijas. Nors akivaizdu, kad investicijų grąža galėtų būti didesnė periferijoje nei pagrindiniuose regionuose, primena, kad vien tik ekonominio veiksmingumo kriterijų nepakanka, kad būtų galima priimti sprendimus dėl lėšų paskirstymo, ir kad tam būtini politiniai ir socialiniai kriterijai. Be to, reikėtų geriau pasinaudoti Europos teritorinio bendradarbiavimo programomis ir jas geriau integruoti į sanglaudos politiką atsižvelgiant į jų pridėtinę vertę kuriant bendrą Europos tapatybę;

63. nori atkreipti dėmesį į LIFE programos ir tinkamo jos finansavimo naujojoje DFP svarbą. LIFE programa yra svarbi priemonė, padedanti finansuoti ir sutelkti aplinkosaugos ir klimato politikos priemones ir projektus, įgyvendinamus vietos ir regionų lygmeniu ir sukuriančius Europos pridėtinę vertę. Įrodyta, kad LIFE projektai atlieka svarbų katalizatoriaus vaidmenį telkiant kitas ES lėšas;

64. mano, kad reikėtų daugiau dėmesio skirti demografinių tendencijų Europos Sąjungoje pasekmėms. Todėl prašo Komisijos rengiant naujas priemones ir priimant politinius sprendimus panaudoti DFP po 2020 m. demografinėms problemoms spręsti, atsižvelgiant į regionų ir vietos demografinę padėtį ir jos raidą;

65. šiuo požiūriu primena, kad ES biudžete yra ne mažiau kaip 20 atskirų ES priemonių vietos plėtrai finansuoti. Nuostatos dėl integruotos vietos plėtros ir galiojančių ESIF reglamentų bendros strateginės programos yra akivaizdžiai nepakankamos, kad būtų galima išvengti sutapimo ir iš tiesų užtikrinti integruotą penkių ESI fondų finansavimą. Todėl reikėtų pagalvoti apie:

-
- paprastesnę ir labiau konsoliduotą ES finansavimo priemonę, kuri būtų konkrečiai skirta teritorinei ir vietos plėtrai,
 - galimybę suteikti daugiau galių vietos bendruomenėms rengti savo pačių vietos poreikiais paremtas strategijas,
 - galimybę mažinti vertikaliuosius lėšų valdymo lygmenis, taip pat Komisijoje, ir ministerijų lygmeniu susiformavusį horizontalųjį užsisklendimą,
 - perėjimą prie rezultatais paremtų veiklos efektyvumo ataskaitų teikimo ir švelnesnės audito tvarkos.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – Maisto švaistymas

(2017/C 017/06)

Pranešėjas: Ossi MARTIKAINEN (FI/ALDE)

Lapinlahčio savivaldybės tarybos narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga. Bendros padėties apžvalga ir terminologija

1. mano, kad maisto švaistymas ir iš maisto gamybos, apdirbimo ir paskirstymo bei vartojimo gaunamos atliekos yra rimta pasaulinio masto problema, dėl kurios labai sunku įgyvendinti ekonominio, socialinio ir aplinkosaugos srities vystymosi tikslus. Šią problemą galima išspręsti tik vykdant plataus masto ir ryžtingą bendradarbiavimą įvairiose politikos formavimo srityse ir suburiant įvairius valdžios lygmenis. Pilietinė visuomenė ir įmonės turi visapusiškai dalyvauti įgyvendinant priemones;

2. mano, kad dabartinė padėtis ⁽¹⁾ yra netvari, nes:

- įvairiuose gamybos proceso etapuose netenkama bent trečdalis žmoniems vartoti skirtų produktų (žaliavų, pusgaminių arba galutinių produktų),
- išmetamo maisto gamybai naudojama 28 % ariamosios žemės visame pasaulyje (1,4 mlrd. hektarų),
- nepanaudotų produktų poveikis klimatui įvairiais proceso etapais atitinka 3,6 Gt CO₂ (neatsižvelgiant į dujų kiekį, kuris susidaro dėl pasikeitusio žemės naudojimo),
- dėl netausios gamybos ir vartojimo modelių sparčiai senka visuotiniai vandens ištekliai, kyla grėsmė biologinei įvairovei, nes ariamoji žemė be reikalo išvaloma arba nualinama, skurdinamas dirvožemis ir eikvojami kiti riboti gamtos ištekliai,
- dėl gamybos grandinėje arba galutinio produkto etape iššvaistomo didelio maisto kiekio žemės ūkis ir maisto gamyba praranda dalį savo vertės ir maisto produktų vertės grandinė tarp visų jos subjektų – įskaitant vartotojo lygmenį – paskirstoma iškreiptai ir neteisingai; apskaičiuota, kad finansiniai nuostoliai dėl maisto švaistymo kasmet sudaro 1 trilijoną JAV dolerių, išlaidos aplinkos apsaugai – 750 mlrd. JAV dolerių, o socialinės išlaidos – 900 mlrd. JAV dolerių;

3. parengė šią nuomonę savo iniciatyva siekdamas remti ir skatinti visos tarptautinės bendruomenės, taip pat JT ir jos specializuotų agentūrų pastangas gerinti esamą padėtį, visų pirma siekiant darnaus vystymosi tikslų (DVT) Nr. 2 ir Nr. 12 (pasaulis be bado ir atsakingas vartojimas ir gamyba), kad iki 2030 m. būtų perpus sumažintas maisto švaistymas ⁽²⁾;

4. mano, kad Europos Komisijos iniciatyvomis, susijusiomis su efektyviu išteklių naudojimu ir žiedine ekonomika, taip pat suteikiama puiki galimybė kurti projektus ir teisės aktus, skirtus didinti maisto produktų gamybos ir vartojimo tvarumą;

⁽¹⁾ Padėčiai apibūdinti remiamasi JT Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) ataskaitos „Maisto švaistymo pėdsakas. Poveikis gamtos ištekliams“ (2013 m.) duomenimis.

⁽²⁾ DVT Nr. 12.3 (iki 2030 m. perpus sumažinti vienam gyventojui tenkančių maisto atliekų kiekį mažmeninės prekybos ir vartotojų lygmeniu ir sumažinti maisto nuostolių kiekį gamybos ir tiekimo grandinėse) ir DVT Nr. 12.5 (iki 2030 m. gerokai sumažinti atliekų kiekį pasitelkiant prevenciją, mažinimą, perdirbimą ir pakartotinį naudojimą) visų pirma raginama bendrai įvairiais valdžios lygmenimis parengti programas ir priemones. DVT Nr. 2 (panaikinti badą, užtikrinti apsirūpinimą maistu ir geresnę mitybą ir skatinti tvarų žemės ūkį) gali siekti visos vietos ir regionų valdžios institucijos vietos ir tarptautiniu lygmeniu.

5. prašo Europos Komisijos imtis veiksmų siekiant parengti Europos lygmens standartinius šios srities terminus ir apibrėžtis ir ragina ją dalyvauti tarptautiniame dialoge ir jį formuoti, taip pat užtikrinti, kad imantis ES lygmens veiksmų būtų atsižvelgiama į tarptautines pastabas ir rekomendacijas. Taip būtų lengviau nustatyti ir palyginti problemas bei atsižvelgti į šiuos klausimus ES teisės aktuose ir bendradarbiaujant su ES prekybos ir vystymosi partneriais⁽³⁾. Vienas iš ES esminių aspektų yra vidaus rinka, kurioje taikoma bendra žemės ūkio politika, todėl būtina nustatyti bendras sąvokas, procedūras ir palyginamus rodiklius. Tuo galėtų būti remiamasi regioniniu ir tarpregioniniu lygmeniu nustatant palyginamus kriterijus, skirtus užkirsti kelią maisto švaistymui ir jį mažinti.

Europos Sąjungos politika

Europos regionų komitetas mano, kad Europos Sąjungos vidaus politika ir bendra politika su valstybėmis narėmis suteikia daug galimybių spręsti maisto švaistymo problemą;

6. *Atliekų direktyvos* (Direktyva Nr. 2008/98/EB) peržiūros pasiūlymu siekiama dar labiau sumažinti susidarancių atliekų, įskaitant maisto atliekas, kiekį;

7. kalbant apie *bendrą žemės ūkio politiką*, reikėtų dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad išteklių požiūriu efektyvi maisto gamyba ir priemonės, skirtos apsaugoti gamtą ir aplinką, būtų laikomos atskiromis veiklos sritimis. Dėl ūkininkavimo, kurio tikslas yra gauti subsidijų, ir gamybos apribojimo gaunamas mažesnis derlius ir nenuimami pasėliai, todėl nuo švaistymo nukenčia tiek galutinis rezultatas, tiek ir visa gamybos veikla;

8. įgyvendinant *prekybos ir vartotojų politiką* tiek šalies rinkoje, tiek tarptautinėje prekyboje turėtų būti skatinami sutartimis pagrįsti metodai ir švaistymą mažinantys procesai. Pavyzdžiui, dėl mažmeninėje prekyboje naudojamų pakuočių dydžių ir maisto produktams taikomų formos ir dydžio standartų iššvaistoma labai daug valgomo maisto; skatinti nepakuotų prekių pardavimą naudojant daugkartinio naudojimo buitines talpas, kas pigiau kainuotų vartotojui ir sudarytų galimybę skatinti pirkti atsižvelgiant į poreikius, o ne įsigyti jau paruoštą kiekį, kuris dažnai pernelyg didelis arba patrauklus dėl mažesnės kainos;

9. maisto galiojimo laiko pabaiga ir ženklėjimas, kuriais skatinama *vartotojų ir visuomenės sveikatos apsauga*, nėra tinkami visiems produktams, todėl be reikalo išmetamas valgomas maistas. Komisija atlieka svarbų vaidmenį nustatant, ar būtų galima parengti gaires dėl geresnio išteklių naudojimo, pavyzdžiui, maisto produktų atidavimo labdaros organizacijoms ir maisto bankams ir maisto, kuris jau nebetinkamas vartoti, naudojimo pašarams, laikantis maisto saugos reikalavimų. Būtina šviesti visus suinteresuotuosius subjektus, gamintojus, mažmenininkus ir vartotojus, kad jie geriau suprastų galiojimo laiko pabaigos etiketes; pavyzdžiui, reikia paaiškinti, ką reiškia nuoroda „geriausias iki“, nereiškianti, kad po to termino maisto produktas tampa nebegeras;

10. įgyvendindama savo vystymosi politiką Europos Sąjunga turi suvienyti pastangas su kitais pagrindiniais paramos teikėjais, kad būtų užtikrinti regiono ekonominiai ir prekybos bendradarbiavimo susitarimai ir investicijos į procesus, kuriais gamyba būtų geriau susiejama su vartotojais, į infrastruktūrą bei technologijas ir ypač į tvarią gamtos išteklių ir žemės ūkio sektorių plėtrą. Sąžiningos prekybos programos, be kita ko tos, kurias remia vietos ir regionų valdžios institucijos, gali būti svarbi priemonė šioje srityje. Ypač svarbu pagerinti vietos rinkų veikimą ir prieigą prie jų siekiant įsigyti vietos produktų, be kita ko, pasinaudojant išorės sąnaudų (pvz., maisto pervežimo) internalizavimu;

⁽³⁾ Taikant skirtingas apibrėžtis ir skaičiavimo metodus galima padaryti skirtingas išvadas. Pavyzdžiui, FAO naudoja trijų pakopų maisto švaistymo apibrėžtį: *maisto praradimas* – per gamybą prarandamas maistas, *maisto išmetimas* – vartotojų išmetamas maistas ir *maisto švaistymas* – visas maistas, kuris prarandamas per visą procesą, http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/save-food/PDF/FLW_Definition_and_Scope_2014.pdf (FAO, 2014 m.). Pagal projektą FUSIONS (2014 m.) maisto švaistymas (arba „maisto nutekėjimas“) apibrėžiamas kaip visi maisto produktai ir nevalgomos maisto dalys, kurios iš maisto tiekimo grandinės pašalinamos nepanaudotos.

11. į priemonės, skirtas *teikti pagalbą nepasiturintiems asmenims*, ir toliau reikėtų įtraukti pagalbos maistu elementą bei gerinti sąsajas tarp paramos organizacijų, vietos gamintojų, mažmeninės prekybos sektoriaus ir maitinimo paslaugų ir numatyti už simbolinę kainą tiesiogiai parduoti maisto produktus, kurių galiojimo laikas netrukus baigsis, numatant tvarką, kuri užtikrintų, kad bus apsaugotas tokiomis sąlygomis produktus gaunančių ir išigyjančių žmonių orumas ir privatumas. Bendradarbiavimas su trečiuoju sektoriumi turėtų būti orientuotas į vietos tinklo artumą ir dovanojimą arba pristatymą į namus įvairiuose miestuose ar jų tinkluose kuo labiau vengiant dovanotas gėrybes sandėliuoti ir jas platinti per didelius regioninius tinklus. Iššvaistomo maisto kiekis bus sumažintas įvairinant maisto produktus ir į tokias programas įtraukiant vietos bei sezoninius produktus ⁽⁴⁾;

12. į *viešųjų pirkimų* taisykles galėtų būti įtrauktos sąlygos, kuriomis siekiama mažinti maisto švaistymą ir užkirsti tam kelią.

Pasiūlymai dėl praktinių priemonių iš vietos ir regionų valdžios institucijų perspektyvos

Europos regionų komitetas

13. primena Europos Komisijai jos ankstesnį raginimą nustatyti konkretesnius tikslus iki 2025 m. sumažinti maisto atliekų kiekį 30 % ⁽⁵⁾ ir ragina Komisiją parengti vienodus informacijos rinkimo metodus maisto švaistymo mažinimo tikslams patikrinti;

14. palankiai vertina Europos Komisijos išipareigojimą atitinkamos priemonėmis padėti siekti į darnaus vystymosi tikslų – įtraukiant suinteresuotuosius subjektus, dalijantis vertingomis ir sėkmingomis inovacijomis ir atliekant lyginamąją analizę ⁽⁶⁾;

15. ragina Komisiją apsvarstyti galimybę nustatyti atskirus švaistymo mažinimo tikslus, taikytinus kiekvienam maisto gamybos grandinės etapui: gamybai, apdorojimui, pardavimui ir paskirstymui, maitinimo paslaugoms, namų ūkiams ir maisto atliekų apdorojimui. Šie tikslai galėtų sudaryti vieną bendrą ES tikslą, kuriam siekti būtų parengtos konkrečioms šalims skirtos programos ir tikslai atsižvelgiant į kiekvienos iš jų ypatumus kiekvienu iš nurodytų etapų, kaip buvo padaryta, pavyzdžiui, kovos su klimato kaita politikos srityje. Siekiant visapusiškai atsižvelgti į technines, ekonomines ir aplinkosaugines aplinkybes, konkrečioms šalims skirtos programos ir planai būtų parengti bendradarbiaujant visų lygmenų valdžiai;

16. rekomenduoja Europos Komisijai įsteigti Europos lygmens platformą, kuri suburtų įvairių valdžios lygmenų atstovus ir susijusius suinteresuotuosius subjektus, siekiant užkirsti kelią maisto švaistymui ir jį mažinti bei gerinti maisto švaistymo valdymą; pageidauja dalyvauti veikloje, susijusioje su praktinių priemonių lyginamąja analize ir geriausios patirties propagavimu;

17. ragina Europos Komisiją skatinti ir paraginti mažmeninės prekybos sektorių ir labdaros asociacijas ES valstybėse narėse sudaryti susitarimus (pvz., Prancūzija ėmėsi iniciatyvos ir neseniai priėmė įstatymą, draudžiantį dideliems prekybos centrams išmesti kokybiškus maisto produktus, kurių tinkamumo vartoti terminas artėja prie pabaigos, taip pat naikinti neparduotus, bet vartojimui dar tinkančius maisto produktus); Maisto dovanojimo gairės reikalingos taip pat ir pramonei, ir labdaros organizacijoms, kad būtų galima išaiškinti atsakomybę ir paskatinti įmones įtraukti perskirstymo mechanizmus į savo tiekimo grandinės procesus. Panašias procedūras reikėtų sukurti ir kitoms maisto sektoriaus dalims, pavyzdžiui, maitinimo ir turizmo paslaugoms. Saugos ir visuomenės sveikatos klausimai turėtų būti įvertinami visose taikymo srityse, taikant šioms sritims parengtus kriterijus;

18. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas, nepaisant maisto produktų, pašalintų iš pirminio paskirstymo, kurti veiksmingas antrinio paskirstymo grandines (pvz., socialinių maisto produktų parduotuvių pavyzdžiu) ir užtikrinti galimybę socialiai remtiniams asmenims gauti dar tinkamus vartoti maisto produktus; rekomenduoja skirti finansinę paramą labdaros organizacijoms ir maisto bankams, kad jie padidintų savo veiklos pajėgumus;

19. atkreipia dėmesį į išmetamą žuvų kiekį, kuris yra vienas svarbiausių maisto atliekų šaltinis; ragina Europos Komisiją numatyti išsamų planą (rekomendacijas/gaires) žuvies produktų, pagamintų iš prieгаudos, apdorojimui ir pardavimui. Toks planas galėtų apimti rekomendacijas, kaip naudoti nepageidaujamą prieгаudą, tinkamą vartoti žmonėms;

⁽⁴⁾ RK pakartoja savo poziciją dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo reglamento.

⁽⁵⁾ RK rezoliucija dėl tvaraus maisto.

⁽⁶⁾ COM(2015) 614 final.

20. ragina maitinimo paslaugas teikiančias vietas ir regionų valdžios institucijas parengti savo programas, kuriomis būtų siekiama užkirsti kelią maisto atliekų susidarymui, o susidariusios maisto atliekos būtų veiksmingiau panaudojamos. Komitetas rekomenduoja, kad įmonėms, kurios valdžios institucijoms teikia maitinimo paslaugas, būtų nustatytas reikalavimas taikyti tokias pačias priemones ⁽⁷⁾;

21. pabrėžia, kad svarbu skatinti keistis plačiu mastu geriausios praktikos pavyzdžiais. Visų pirma turėtų būti remiamos programos, skatinančios vietas lygmeniu vartoti vietos gamintojų produktus, parduodamus naudojant trumpas tiekimo grandines, taip pat dovanojamus produktus. Keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, kurie grindžiami sukaupta patirtimi, gali padėti priimti tinkamas priemones, kadangi vietos valdžios institucijoms suteikia pakankamai informacijos, kaip įgyvendinti tokio pobūdžio programas, taip pat gali paskatinti imtis veiksmų šioje srityje jokios pažangos dar nepadarusias institucijas;

22. rekomenduoja, kad teikiant maitinimo paslaugas (įskaitant viešojo maitinimo paslaugas, turizmo infrastruktūrą, svečių namus, restoranus ir kitas panašią veiklą vykdančias įstaigas) kaip žaliavos būtų naudojama kuo daugiau vietos ir regionų produktų ir sezoninių produktų, ir pasisako už tai, kad būtų sutrumpinta gamybos ir vartojimo grandinė, taip skatinant vartoti vietoje gaminamus maisto produktus ir sumažinant perdirbimo etapų skaičių, taigi ir įvairiuose etapuose susidarantių atliekų kiekį.

23. rekomenduoja įgyvendinti gerosios praktikos kodeksus maisto, maitinimo ar apgyvendinimo paslaugų sektoriaus įmonėse, kad jos siektų optimaliai panaudoti produktus, o pertekliniai maisto produktai būtų skiriami socialiniams tikslams naudojantis veiksmingais paskirstymo tinklais ir suteikiant visas garantijas, kad šiais produktais galėtų pasinaudoti visuomeninės organizacijos ir nepalankioje padėtyje esančios šeimos;

24. ragina savivaldybes ir vietos valdžios institucijas, kurios teikia pagrindinio mokyklinio švietimo ir kitas švietimo paslaugas, į mokymo programą įtraukti maisto švaistymo ir jo mažinimo klausimą, pavyzdžiui, rengiant temines dienas, pažintinius vizitus ir supažindinant moksleivius su maisto valdymu institucijoje, taip pat skatinant moksleivius ir kitus maitinimo paslaugomis besinaudojančius asmenis kurti maitinimo paslaugas. Svarbu, kad kuo daugiau įvairaus amžiaus moksleivių mokykloje susidarytų bendrą vaizdą, kokį poveikį maisto gamyba ir vartojimas daro ekonomikai, aplinkai ir socialiniu bei etiniu požiūriu tvariam vartotojų elgesiui;

be to, reikėtų vykdyti ne tik moksleiviams, bet ir apskritai vartotojams skirtas informavimo apie atsakingą vartojimą ir mokymo kampanijas daugiausia dėmesio skiriant produktų įsigijimui atsižvelgiant į realius poreikius ir jų laikymui;

25. taip pat pataria įtraukti maisto švaistymo mažinimą ir prevenciją į mokymosi visą gyvenimą programas, kuriose galima vystyti skirtingoms amžiaus grupėms ir gyvenimo etapams pritaikytus mokymo metodus ir požiūrius;

26. ragina savivaldybes ir vietos valdžios institucijas bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės organizacijomis rengti kampanijas, skirtas didinti informuotumą apie valgio gaminimo planavimo svarbą namų ūkiuose;

27. pabrėžia svarbų įvairių regioninių teritorijų pilietinės visuomenės organizacijų ir suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių surenkant ir paskirstant produktus, kuriuos numatyta išmesti, vaidmenį. Mano, kad atsižvelgiant į subsidiarumo principą būtina glaudžiau bendradarbiauti su regionų ir vietos valdžios institucijomis ir socialinėmis organizacijomis, atsakingomis už maisto atliekų, numatytų išmesti, surinkimą ir paskirstymą;

28. rekomenduoja už atliekų tvarkymą atsakingoms vietos ir regionų valdžios institucijoms parengti atliekų rūšiavimo ir perdirbimo programas, aiškiau nurodyti santykinę maisto atliekų dalį ir suteikti galimybę visiems susipažinti su surinktais duomenimis – tai padėtų padidinti perdirbamų maisto atliekų kiekį, pavyzdžiui, biodujų gavybos ir komposto ruošimo programas. Tai taip pat galėtų turėti teigiamo poveikio vietos ekonomikai, užimtumui ir vietos inovacijoms;

⁽⁷⁾ Pavyzdžiui, EESRK ir RK turi savo aplinkosaugos vadybos taisykles ir praktiškai bendradarbiauja siekdami perdirbti maisto perteklių padedant vietos organizacijoms.

29. ragina visus RK narius informuoti savo vietos ar regionų valdžios institucijas apie šios nuomonės tikslus ir įgyvendinti savo maisto švaistymo mažinimo ir prevencijos programas. Tai yra vienas iš veiksmingiausių ir greitus rezultatus užtikrinančių metodų, kurį vietos ir regionų valdžios institucijos gali tiesiogiai taikyti siekdamas ekologiniu ir ekonominiu požiūriu tvaraus vystymosi.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – Kova su radikalėjimu ir smurtiniu ekstremizmu. Prevencijos mechanizmai vietos ir regionų lygmeniu

(2017/C 017/07)

Pranešėjas: Bart SOMERS (ALDE/BE), Mecheleno meras ir Open VLD pirmininkas Flandrijos Parlamente

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

IŽANGA

1. palankiai vertina Europos Parlamento rezoliucijos dėl smurtinio radikalėjimo ir teroristinių organizacijų vykdomo ES piliečių verbavimo prevencijos projektą, taip pat Užsienio reikalų komiteto ir Kultūros ir švietimo komiteto pateiktas nuomones;
2. pabrėžia, kad kova su terorizmu ir smurtinio radikalėjimo ir teroristinių organizacijų vykdomo ES piliečių verbavimo prevencija iš esmės ir toliau priklauso valstybių narių kompetencijai, tačiau vietos, Europos ir tarptautinis bendradarbiavimas taip pat yra itin svarbus norint veiksmingai spręsti šį klausimą; yra pasibaisėjęs radikalių pažiūrų ir negailestingų asmenų neseniai įvykdytais teroristiniais išpuoliais ir reiškia nuoširdžiausią užuojautą aukoms ir jų draugams bei artimiesiems; pabrėžia, kad šie įvykiai dar kartą parodo būtinybę skubiai užmegzti Europos ir tarptautinį bendradarbiavimą siekiant kovoti su smurtiniu radikalėjimu ir tarptautiniu terorizmu; yra įsitikinęs, kad, norint apginti atviros visuomenės vertybes ir užkirsti kelią smurtui, reikalingas daug aktyvesnis visų lygmenų saugumo ir teisėsaugos institucijų, taip pat socialinių subjektų, pilietinės visuomenės ir įvairių valdymo lygmenų keitimasis žvalgybine informacija ir bendradarbiavimas;
3. pabrėžia, kad bet kuris paralelės visuomenės modelis, prieštaraujantis šioms vertybėms, neleistinas ir netoleruotinas;
4. ragina Europos ir nacionalines valdžios institucijas kuo aktyviau keistis žvalgybine informacija su vietos valdžios institucijomis, nekeliant pavojaus saugumui;
5. laikosi nuomonės, kad reikia kovoti su smurtinio radikalėjimo reiškiniu, nes jis kelia grėsmę Europos piliečiams, taip pat Europos bendrosioms vertybėms, paremtoms kultūriniu ir humanistiniu paveldu;
6. šiuo požiūriu pabrėžia, kad visuomenės santarvei reikalingos švietimo pastangos siekiant užtikrinti demokratiją, teisinės valstybės principą ir žmogaus orumo principą, kurie yra bendri ES bendruomenių nariams;
7. prašo Komisijos, valstybių narių, vietos ir regionų valdžios institucijų, taip pat pilietinės visuomenės ir visų pirma mokslo bendruomenės aktyviau dėti pastangas ir ypač vykdyti tarpvalstybinį ir (arba) sektorių bendradarbiavimą siekiant atlikti pagrindinių smurtinio radikalėjimo priežasčių, raidos, įvairių jį lemiančių veiksnių ir faktorių tyrimą, kurio pagrindu būtų parengtos priemonės, padėsiančios valstybėms narėms ir ES vykdyti vietos realijas atitinkančią politiką;
8. atkreipia dėmesį, kad smurtinis radikalėjimas yra tarptautinis reiškinys ir kad galima pasimokyti iš daugelio kitų pasaulio šalių patirties; šiuo požiūriu palankiai vertina sukurtus tarpdisciplininius tinklus, pavyzdžiui, stiprių miestų tinklą, kurių tikslas – tarptautiniu mastu sujungti miestus ir kitas vietos valdžios institucijas siekiant paskatinti vietos lygmens smurtinio ekstremizmo prevencijos metodus; pabrėžia, kad reikia sukurti ES tinklą, kuris padėtų užtikrinti tvirtesnę ES vietos ir regionų lygmens bendradarbiavimą kovos su radikalėjimu, ekstremizmu ir terorizmu srityje; taip pat ragina Informacijos apie radikalėjimą tinklą ir Strateginės komunikacijos tinklą toliau plėtoti veiksmingas prevencines priemones, visų pirma gerinant ankstyvą radikalėjimo požymių aptikimą vietos lygmeniu, kontroliuojant retoriką per komunikacijos strategijas ir plėtojant veiksmingas reabilitacijos programas;

9. pažymi, kad Europa jau turi keletą priemonių kovai su smurtiniu Europos piliečių radikalėjimu ir, kad ES ir jos valstybės narės turėtų visapusiškai pasinaudoti šiomis priemonėmis ir tobulinti jas, reaguodamos į šiuo metu ES ir jos valstybių narių patiriamus iššūkius;

10. pabrėžia, kad svarbu imtis į priekštis orientuotų veiksmų siekiant spręsti radikalėjimo ir verbavimo teroristinei veiklai problemą ir stiprinti prevenciją, visų pirma kontroliuojant veiklą internete ir palaikant dialogą su religinėmis bendruomenėmis ir jų vadovais, taip pat organizuojant susitikimus, renginius su visa pilietine visuomene ir apskritai didinant jos informuotumą;

11. pabrėžia, kad svarbus vaidmuo šioje srityje tenka Informacijos apie radikalizaciją tinklui (RAN) ir ką tik įkurtam kompetencijos centrui; bet to, palankiai vertina Europos Sąjungos Tarybai pirmininkavusių Nyderlandų pasiektą pažangą;

12. pabrėžia, kad Informacijos apie radikalizaciją tinklas turėtų dėti dar daugiau pastangų, kad pasiektų mažesnius miestus ir bendruomenes ir taip suteiktų mažiems subjektams vienodas galimybes juo naudotis;

Radikalėjimo sąvokos apibrėžtis

13. ragina Komisiją stengtis nedelsiant pasiekti susitarimą dėl smurtinio radikalėjimo apibrėžties, kuri būtų taikoma visoje ES ir būtų atspirties taškas darnesniai šalių požiūriui, taip pat pasitelkiant regionų ir vietos valdžios institucijų indėlį, kartu atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos valstybės narės patirtį labai lemia unikalūs politiniai, kultūriniai ir teisiniai aspektai;

14. kadangi nėra bendrai priimtos smurtinio radikalėjimo apibrėžties, radikalėjimo sąvoką supranta kaip reiškinį, kai žmonės naudoja prievartą arba laiko ją teisėta savo politiniams tikslams pasiekti, t. y. – pažeisti teisinės valstybės principus ir su jais susijusias pagrindines teises;

15. smurtinio radikalėjimo reiškinyje išvelgia ideologinę kovą, kurioje radikalių pažiūrų asmenys ir grupės nori savo pažiūromis sugriauti Europos modelį, kuris paremtas žmogaus teisėmis, žodžio laisve religijos arba tikėjimo laisve, teisine valstybe, lyčių lygybe ir nediskriminavimu, o tokios pažiūros yra nesuderinamos su šiomis vertybėmis;

16. pabrėžia, kad smurtinis radikalėjimas yra sudėtingas ir dinamiškas reiškinys, kurį lemia įvairūs globaliniai, sociologiniai, politiniai ir kartu asmeniniai veiksniai ir kuris negali būti vertinamas atsietai nuo jų; be to, pažymi, kad nerimą kelianti pastarojo meto tendencija verčia manyti, jog ne tik įvairių įsitikinimų radikalai stengiasi paskatinti kuo daugiau asmenų imtis smurto, bet ir tam tikros grupės tikslingai siekia radikalizmo sumetimais verbuoti nusikalstama praeitimi pasižyminčius asmenis, turinčius patirties naudojant smurtą;

17. išpėja, kad vis dažniau verbavimas smurtinio radikalizmo sumetimais vyksta uždaroje bendruomenėse arba interneto forumuose, kuriuose gausiai platinami įtikinami smurtines ideologijas skatinantys pranešimai ir kuriuose jie pasiekia daugelį tų, kurie yra imlūs tokiems pranešimams;

18. pabrėžia, kad šis smurtinis radikalėjimas neturi konkretaus profilio ir pasiekia vyrus, moteris ir ypač jaunus europiečius iš įvairių socialinių grupių, dažnai pasižyminčius viena bendra savybe – nepriklausymo visuomenei jausmu, kylančiu dėl identiteto konfliktų, patirtos neteisybės, diskriminacijos ar socialinės atskirties;

19. atkreipia dėmesį, kad daugeliu atvejų tai Europos piliečiai, kurie gimė ir mokėsi Europoje, tačiau vis tiek pasirenka radikalias smurtines idėjas;

20. išpėja, kad terorizmas ir smurtinis radikalėjimas formuoja įvairius su religijomis susijusius stereotipus, kuriais paremtos kitos pusės pastangos pateisinti radikalėjimo reiškinį, įskaitant neonacių ir neofašistų judėjimus, ir dėl to kyla neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų bangos, kurias skatina rasizmas, ksenofobija ar kitokių formų nepakantumas kitokiai nuomonei, konfesijai ar religijai;

21. teigia, kad net jei saugumo požiūriu didžiausias ES valstybių narių rūpestis yra į konflikto zonas išvykstančių ir iš jų grįžtančių fundamentalistų reiškinys, smurtinis radikalėjimas negali būti priskiriamas konkrečiai ideologijai ar konfesijai ir gali išsivystyti kiekvienoje ideologijoje ir kiekvienoje religijoje, jei ji iškraipoma, todėl kova su šiuo reiškiniumi negali apsiriboti vien tik islamo fundamentalistų radikalėjimu;

22. pabrėžia, kad politiniai įsipareigojimai visais valdymo lygmenimis yra pagrindinė kovos su smurtiniu radikalėjimu priemonė; tai taip pat reiškia būtinybę mokytis iš sukauptos tiek blogos, tiek geros patirties ir pirmiausia siekti bendradarbiavimo su visomis padėti galinčiomis visuomeninėmis jėgomis, o ne rinkti politinius taškus;

POLITIKOS REKOMENDACIJOS

Atskaitos taškas – žmogaus teisės ir įvairovė

23. yra įsitikinęs, kad žmogaus teisėms turi būti skiriama daugiausia dėmesio formuojant politiką, kurią Sąjunga turi vykdyti, kad kovotų su terorizmu ir užkirstų kelią smurtiniam radikalėjimui;

24. ragina užtikrinti, kad valstybėms narėms ir ES imantis visų smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su šiuo reiškiniu priemonių būtina būtų gerbiamos pagrindinės teisės ir piliečių laisvės, būtent: teisė į privatų gyvenimą ir duomenų apsaugą, nekaltumo prezumpcija, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir tinkamą procesą, žodžio, tikėjimo ir asociacijų laisvė;

25. pabrėžia, kad pagrindinis smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su juo veiksnys yra gyvenimas visuomenėje, kurioje visapusiškai gerbiamos visų visuomenės grupių žmogaus teisės ir kuri atitinka tarptautinius ir regioninius standartus, įskaitant kovą su diskriminacija, rasizmu ir kitų formų netolerancija;

26. mano, kad Europos Sąjungos demokratinės vertybės turi būti Europos piliečių laisvę užtikrinanti priemonė;

27. pabrėžia, kad svarbu pašalinti visus veiksnius, galinčius sudaryti palankias sąlygas smurtiniam radikalėjimui, visų pirma rasizmą ir diskriminaciją. Nors šie veiksniai nėra vienareikšmiškai susiję su smurtiniu radikalėjimu ir negali jo pateisinti, visuomenę, kurioje kiekvienas galėtų aktyviai dalyvauti, galima sukurti tik vykdant nuoseklią lygių galimybių ir nediskriminavimo politiką;

28. ragina Komisiją paskatinti valstybes nares ir jų vietos bei regionų valdžios institucijas įgyvendinti aktyvesnę ir labiau intervencinę kovos su diskriminacija politiką, visų pirma švietimo sektoriuje ir užimtumo bei būsto rinkose be kita ko atsižvelgiant ir į politiką, kurią jau įgyvendino regionai taikydami integracijos priemones, pavyzdžiui, imigrantų priėmimas mažomis grupėmis įvairiose bendruomenėse. Siekiant užkirsti kelią radikalizmo plitimui, iš tiesų visų pirma reikia užtikrinti visapusišką socialinę ir kultūrinę integraciją, grindžiamą konstruktyviu įvairių bendruomenių dialogu ir švietimu. Šiuo tikslu reikėtų remti visus pilietinės visuomenės subjektus, kurių veikla visų pirma siekiama šio tikslo, juos įtraukti ir sudaryti jiems sąlygas veiksmingiau veikti;

29. pabrėžia, kad įvairiais valdžios lygmenimis (Europos, nacionaliniu ir regionų), o taip pat Europos piliečių ir nacionalinių bendruomenių lygmeniu svarbu nustatyti kodeksus, priemonių rinkinius ar etninių, religinių, politinių ir kt. bendruomenių tarpusavio santykių geriausios praktikos pavyzdžius, kurie padės į konfliktą patekusiems ar su smurtiniu radikalizmu susidūrusiems gyventojams geriau suprasti vieniems kitus. Iš pradžių tai buvo teorinės iniciatyvos, bet jos galėtų būti įgyvendintos padedant regioninėms, nacionalinėms ir Europos valdžios institucijoms;

30. ragina Komisiją remti valstybių narių ir regionų bei vietos valdžios institucijų pastangas įveikti atsilikimą įvairovės požiūriu, visų pirma apskritai darbo rinkoje;

31. ragina ES valstybes nares ir jų regionų bei vietos valdžios institucijas dėti bendras pastangas su ES institucijomis propaguojant tokį Europos modelį, pagal kurį įvairovė yra vienas svarbiausių socialinės struktūros elementų ir pagrindinis kultūrinis privalumas. Europos Sąjungos pagrindinės teisės, pavyzdžiui, saviraiškos laisvė, teisinė valstybė ir bažnyčios atskyrimas nuo valstybės, yra šios įvairovės garantas ir jokia būdu negali būti kvestionuojamos nei dėl radikalių grupių totalitarinės ideologijos, nei dėl būsimos kovos su smurtinių radikalėjimu priemonių;

32. ragina ES glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir regionų bei vietos valdžios institucijomis imtis iniciatyvų spręsti kvartaluose ir regionuose, kur klesti įvairių formų organizuotas nusikalstamumas, kylančias problemas. Šios specifinės vietovės turi būti organizuotai kartografuojamos ir joms turi būti skiriamas prioritetas dėmesys ir papildoma parama remiantis kiekybiniais ir kokybiniais kriterijais. Būtina veiksmingai kovoti politiniu ir teismų lygmeniu su neteisėtais tinklais, kuriuose plaunami pinigai ir kurie kelia grėsmę teisinei valstybei. Tokie veiksmai neleidžia atsirasti kvartalams, kuriuose teisinė valstybė neegzistuoja ir kuriuose negalioja taisyklės ir įstatymai, o demokratinės lygybės pagrindai nebėra aiškiai juntami socialinėje tikrovėje ir kasdieniame žmonių gyvenime. Šis vakuumas ekstremistų tinklams suteikia plėčias galimybes rinkti lėšas vykdant neteisėtą veiklą, taip pat vykdyti verbavimą ir silpninti demokratinės teisės valstybės teisėtumą;

33. ragina valstybes nares ir Komisija užtikrinti, kad būtų įgyvendinti darnaus vystymosi tikslai ir atitinkami juose nustatyti tiksliniai rodikliai, ypač 1, 4, 8, 11 ir 16 tikslų rodikliai. Įgyvendinus šiuos tikslus, kurių siekti įsipareigojo visos ES valstybės narės, būtų galima išnaikinti pagrindines radikalėjimo ir ekstremizmo priežastis Europoje ir pasaulyje. Taip pat primena, kad DVT taikomi visoje Bendrijos teritorijoje ir kad viso pasaulio piliečių žmogiškumo raida prasideda nuo orumo, įtraukties, atsparumo ir tvarumo. Šis kelias į tvarią žmogaus raidą yra ne tik radikalėjimo ir ekstremizmo prevencinė priemonė, bet ir visų šios planetos, kuri kažkada nustos egzistuoti, gyventojų žmogaus teisių užtikrinimo orientyras;

34. pabrėžia, kad svarbu užkirsti kelią skurdžių kvartalų atsiradimui, kuriuose įvairovės nėra ir dominuoja konkreti etnokultūrinė bendruomenė. Europos Komisija turi padėti valstybėms narėms ir regionų bei vietos valdžios institucijoms skatinti socialinę sanglaudą ir įtrauktį, kadangi tai yra svertas, padedantis užkirsti kelią smurtiniam radikalėjimui, ir paskatinti jas pasirūpinti šiam darbui reikalingais ištekliais;

35. ragina Europos Komisiją skirti finansinių išteklių, kad vietos valdžios institucijos galėtų rasti ir tarpusavyje susieti žmones ir tinklus, kurie galėtų pateikti kontrargumentų;

36. mano, kad svarbu tokius kontrargumentus formuluoti musulmonų bendruomenėje ir sutelkti tuos musulmonus, kurie atmeta ekstremistų pastangas pasisavinti jų religiją; ragina merus bendradarbiauti su vietos musulmonų bendruomenėmis, kad būtų formuojami tokie kontrargumentai;

37. ragina pabėgėliams ir naujai atvykusiems migrantams suteikti realių galimybių žengti pirmuosius žingsnius mūsų visuomenėje ir informuoti juos apie kiekvienai valstybei narei, regionui ir savivaldybei pritaikytus pilietinės integracijos būdus, pagal kuriuos labai svarbus kalbos mokėjimas ir kuriuos taikant, remiantis konkrečiais pavyzdžiais, daugiau dėmesio galėtų būti skiriama, pavyzdžiui, lyčių lygybei, valstybės ir religijos atskyrimui, demokratijos ir tolerancijos svarbai, visiems piliečiams galiojantiems teisės principams, visuotinėms elgesio viešojoje erdvėje taisyklėms, ir tam, ką šios vertybės reiškia visuomenei, nes tai – vertybes, žinias ir bendrą tapatybę skatinantis veiksnys;

38. prašo Komisijos imtis ryžtingų veiksmų mažumoms priklausančių asmenų nedarbo ir mokyklos nebaigimo problemoms spręsti bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir dėl šios problemos itin nukentėjusiais regionais, nes šios problemos ir dėl to perspektyvų nematantis jaunimas gali lemti palankias sąlygas smurtiniam radikalėjimui;

39. ragina valstybes nares ir regionų bei vietos valdžios institucijas parengti politiką, pagal kurią socialinės politikos priemonės (be kita ko, padedančios spręsti užimtumo, švietimo ir mokymo, integracijos ir kovos su diskriminacija problemas), humanitarinė pagalba ir veiksmai kitose politikos srityse būtų derinami su konkrečiomis priemonėmis, skirtomis užkirsti kelią smurtiniam radikalėjimui ir su juo kovoti;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

40. atkreipia dėmesį į tai, jog labai svarbu, kad visi suinteresuotieji subjektai ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu jaustų atsakomybę už smurtinio radikalėjimo prevenciją ir kovą su juo;

41. pabrėžia esminį vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį siekiant užkirsti kelią smurtiniam radikalėjimui ir su juo kovoti, kadangi šios valdžios institucijos pačios pirmos susiduria su šia problema ir patiria didžiausią jos poveikį ir yra įgalios bendradarbiauti su kitais subjektais, atliekančiais svarbų vaidmenį kovojant su šiuo reiškiniumi;

42. pabrėžia, kad svarbu skirti ES lėšų Europos miestams ir regionams ir skatinti vietos ir regionų valdžios institucijas jomis naudotis siekiant įgyvendinti smurtinio radikalizmo prevencijos projektus bei programas ir kampanijas, skirtas nustatyti konfliktus keliančias problemas bei didinti visuomenės informuotumą;

43. supranta, kad valstybės narės gali būti prisiėmusios skirtingo masto įsipareigojimus kovoti su smurtinio radikalėjimo rizika ir teroristinių organizacijų vykdomo verbavimo prevencija, ir kad vienos jų jau ėmėsi veiksmingų priemonių, o kitos gerokai atsilieka;

44. pritaria, kad reikia stiprinti keitimąsi informacija ir operatyvinių bendradarbiavimą, siekti pažangos kovoje su neteisėta šaunamųjų ginklų prekyba ir su terorizmo finansavimu; taip pat pritaria nuomonei, kad būtina sukurti veiksmingas priemones, skirtas kontroliuoti vadinamąjį užslėptą internetą (gilųjį ir tamsųjį internetą), kuris dažnai naudojamas radikalaus turinio platinimui, ir sugriežtinti išorės sienų kontrolę remiantis rizikos rodikliais;

45. prašo Komisijos remti valstybes nares koordinuojant strategijas, dalijantis jų vietos ir regionų valdžios institucijų turima informacija ir žiniomis, kaupiant gerąją praktiką ir patirtį, vertinant taikomas priemones ir dalyvaujant rengiant naujas kovos su smurtiniu radikalėjimu iniciatyvas;
46. ragina Komisiją pabrėžti, kad vietos valdžios institucijos atlieka esminį vaidmenį užkertant kelią smurtiniam radikalėjimui ir ekstremizmui, ir remti šias svarbias jų pastangas, teikiant pirmenybę Europos veiksmų plano, skirto kovai su smurtiniu radikalėjimu vietos, regionų ir nacionaliniu lygmeniu, kuriame būtų pateiktos rekomendacijos valstybėms narėms, kaip (toliau) plėtoti savo atitinkamą šios srities politiką, sukūrimui;
47. ragina Komisiją daugiau dėmesio skirti gerosios praktikos pavyzdžių rinkimui ir dalijimuisi jais ir šiuo tikslu parengti gaires (kaip tai be kita ko jau yra padaręs RAN kompetencijos centras) siekiant padėti vietos valdžios institucijoms, kurių galimybės dažnai yra ribotos, rengti savo strategijas vietos lygmeniu;
48. mano, kad Komisija turi padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms rengti nacionalines ir vietos lygmens prevencijos strategijas, skirtas kovoti su smurtiniu radikalėjimu, pavyzdžiui, suteikiant galimybę atitinkamoms institucijoms konsultuotis su RAN kompetencijos centro ekspertais; pabrėžia, kad svarbu vietos ir regionų valdžios institucijoms dalytis patirtimi, pavyzdžiui, keistis geriausia praktika ir įgyta patirtimi;
49. laikosi nuomonės, kad bendra kovos su smurtiniu radikalėjimu politika apima trijų lygmenų veiksmus: prevenciją (pvz., naikinant smurtiniam radikalėjimui formuotis palankias sąlygas), intervenciją (specialistų pagalba pažeidžiamiesiems asmenimis, galintiems pasiduoti smurtiniam radikalėjimui) ir baudžiamąsias priemones (teisminės atsakomosios smurtinio radikalėjimo reiškinį stabdančios priemonės);
50. mano, jog svarbu, kad nacionalinės ir vietos valdžios institucijos investuotų į konkrečias smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su juo priemones ir neapsiribotų tik aktyvia baudžiamųjų priemonių politika; taip pat svarbu finansuoti mokslinių tyrimų programas siekiant geriau suprasti radikalizmo priežastis ir rasti būdų su juo kovoti;
51. mano, kad pilietinės visuomenės organizacijoms ir vietos suinteresuotiesiems subjektams turi tekti svarbus vaidmuo vystant jų bendruomenei ar organizacijai specialiai parengtus smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su juo projektus, ir pabrėžia dalyvavimo ir konsultacijų būtinybę, įtraukiant įvairius partnerius ir sektorius, nes smurtinis radikalėjimas turi daug aspektų ir kiekvienam iš jų reikalingas kitoks sprendimas; todėl ragina pilietinės visuomenės subjektus glaudžiai bendradarbiauti visais lygmenimis, o visus šioje srityje veiklą vykdančius subjektus, pavyzdžiui, asociacijas ir nevyriausybinės organizacijas, stiprinti bendradarbiavimą;
52. pabrėžia, kad reikia stiprinti kultūrų dialogą su skirtingomis bendruomenėmis, jų vadovais ir ekspertais, siekiant visų pirma geresnio supratimo, kad būtų galima užtikrinti geresnę smurtinio radikalėjimo prevenciją;
53. laikosi nuomonės, kad pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos suinteresuotieji subjektai turėtų atlikti svarbų vaidmenį rengiant prevencijos ir kovos su smurtiniu radikalėjimu projektus, atitinkamai pritaikytus jų bendruomenei arba organizacijai;
54. todėl mano, kad tiesiogiai susijusiems asmenims ir vietose dirbantiems darbuotojams turi būti užtikrintas specializuotas mokymas, kad jie galėtų atpažinti nerimą keliančius elgesio pasikeitimus ir suteikti tinkamą pagalbą jauniems žmonėms, galintiems pasiduoti smurtiniam radikalėjimui;
55. taip pat mano, kad specializuotas mokymas būtinas ir įvairiais valdymo lygmenimis sprendimus priimančioms ir politiką formuojantiems asmenims siekiant didinti jų informuotumą apie veiksmingos prevencijos svarbą ir būtinybę vykdyti komunikaciją šioje srityje;
56. ragina Komisiją padėti valstybėms narėms vykdyti informacines kampanijas, skirtas didinti jaunimo ir jauno amžiaus suaugusiųjų informuotumą apie smurtinio radikalėjimo problemas ir skatinti jų kritinį mąstymą;
57. mano, kad būtina kiekvienai valstybei narei įsteigti radikalėjimui aptikti reikalingas struktūras, atsakingas už strateginę komunikaciją, ir parengti atitinkamas antipropagandos strategijas atsižvelgiant į kiekvienos šalies realijas ir jos gyventojų grupes; teikti asmenims, kurie gali radikalėti, rekomendacijas ir individualiai juos konsultuoti, paskirti atsakingą asmenį, kuriam būtų galima pranešti apie galimus radikalėjimo atvejus ir iš kurio šeimos, draugai, mokytojai ir kiti kontaktiniai asmenys gautų patarimų, kaip į tai reaguoti; tokios struktūros turėtų būti kuriamos glaudžiai bendradarbiaujant Europos, nacionaliniam, vietos ir regionų lygmenims;

58. mano, kad individualaus konsultavimo programose turi būti pakankamai atsižvelgiama į aplinką, kurioje gyvena prižiūrimas asmuo, todėl labai svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų šių programų rengime ir kad taip pat prisidėtų socialinės organizacijos, kurių veikla tiesiogiai susijusi su šia problema; šiuo požiūriu laikosi nuomonės, kad sporto, kultūros ir švietimo įstaigos galėtų būti naudingos užtikrinant integraciją;

59. pažymi, kad šioje srityje veikiančios, Vyriausybės įtakos nepatiriančios asociacijos ir organizacijos gali pasiekti labai gerų rezultatų integruojant į visuomenę radikalėjimo keliu žengiančius piliečius;

60. mano, kad svarbu remti švietimo programas ugdančias kritinį mąstymą ir intelektualinį atvirumą, supažindinančias su žiniomis ir principais, kuriais grindžiama mūsų demokratinė teisinė valstybė;

61. mano, kad reikia siūlyti konsultavimo priemones ir sugrįžusiems į savo šalį asmenims, po to, kai jie buvo nuteisti ir išleisti iš kalėjimo, kad jie galėtų vėl integruotis į visuomenę; taip pat turi būti plėtojama veiksminga smurtinio radikalėjimo atvejus įkalinimo įstaigose leidžianti nustatyti ir su šiuo reiškiniu padedanti kovoti strategija;

62. atkreipia dėmesį į tai, kad ekspertai, dirbantys prevencinėse kovos su radikalėjimu srityse ir su radikalių pažiūrų kalinais kalėjimuose, turi laikytis kiekvienos šalies nacionalinio saugumo standartų. Todėl pabrėžia, kad reikia skubiai sukurti integruotą ir koordinuotą intervencijos erdvę, kurioje prevencijos, kovos su terorizmu politikos srityje veikiančios asmenys ir kalėjimų darbuotojai veiktų nuosekliai, laikydamiesi principų, nustatytų aiškiais saugumo standartais ir modeliais;

63. ragina Komisiją skubiai išnagrinėti, kaip šios individualaus konsultavimo programos gali būti įteisintos kaip kovos su smurtiniu radikalėjimu priemonės, kad dėmesys nebūtų išskirtinai sutelktas į minėto smurtinio radikalėjimo nustatymą, bet ir į susijusių asmenų reintegravimą į visuomenę;

64. pabrėžia, kad svarbu individualias kovos su radikalėjimu programas derinti su kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, kurti partnerystes su bendruomenių vadovais, investuoti į socialinius ir kaimynystės projektus siekiant panaikinti ekonominę ir geografinę marginalizaciją ir įgyvendinti kuravimo iniciatyvas, skirtas vienišiams ir atskirtį patiriantiems jaunuoliams, kuriems kyla smurtinio radikalėjimo pavojus;

65. pabrėžia šeimos narių paramos svarbą kovojant su smurtiniu radikalėjimu. Kai kurie ekspertai tvirtina, kad dažnai per daug dėmesio skiriama darbui su atskirais asmenimis užuot dirbus su šeimomis. Šeimos nariai galėtų padėti užkirsti kelią radikalėjimui, o suradikalėjusiems asmenims, įskaitant ir tuos, kurie sugrįžta iš konflikto zonų ir bando vėl užmegzti ryšius su visuomene, padėti iš naujo integruotis; todėl prašo Komisijos atkreipti valstybių narių dėmesį į tokios paramos svarbą ir būtinybę kurti atitinkamas programas, skirtas padėti šioje padėtyje esančioms šeimoms;

66. pabrėžia, kad, remiantis neseniai atliktais tyrimais, vis daugiau moterų perima radikalias pažiūras ir yra užverbuojamos teroristinių organizacijų, ir mano, kad Europos Sąjunga ir valstybės narės, rengdamos smurtinio radikalėjimo prevencijos strategijas, turi bent tam tikru mastu atsižvelgti į lyčių aspektą. Ragina Komisiją ir valstybes nares bendradarbiaujant su regionų ir vietos valdžios institucijomis vykdyti aktyvesnę lyčių lygybės politiką, nes tai yra mūsų europinio visuomenės modelio kertinis akmuo, ir prašo imtis ryžtingesnių prevencinių ir baudžiamųjų veiksmų prieš seksualinio pobūdžio bauginimą ir smurtą;

67. ragina Komisiją remti bendras programas, kuriomis jaunos moterys skatinamos kovoti už didesnę lygybę;

68. mano, jog labai svarbu, kad kiekviena valstybė narė, bendradarbiaudama su regionų ir vietos valdžios institucijomis, sukurtų įspėjimo sistemą, skirtą pagalbai ir orientavimui, kad susijusio asmens pažįstami ar šeimos nariai galėtų paprastai ir greitai gauti pagalbą arba pranešti apie netikėtai pasikeitusį jo elgesį, kuris gali byloti apie didėjančią smurtinį radikalėjimą, ar apie jo išvykimą siekiant prisijungti prie teroristinės organizacijos;

69. šiuo atžvilgiu pažymi, kad karštosios pranešimų linijos pasiteisino, tačiau reikėtų atskirti pranešimo apie smurtinį radikalėjimą linijas (demaskuojamojo informavimo linijos) ir paramos asmens draugams ir šeimos nariams, atsidūrusiems tokioje trikdančioje padėtyje, linijas (pagalbos linijos);

70. prašo Komisijos išnagrinėti, ar yra galimybė sukurti tokią sistemą visose ES valstybėse narėse;
71. galiausiai atkreipia dėmesį į tai, kad tokios priemonės gali būti įgyvendintos tik vykdant ilgalaikes socialinių investicijų programas, ir ragina Komisiją ir valstybes nares ir regionų bei vietos valdžios institucijas vadovautis šia vizija rengiant smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su šiuo reiškiniu politiką; taip pat prašo Komisijos rengiant kovos su smurtinio radikalėjimo priemones ypatingą dėmesį skirti ilgalaikiam šių priemonių poveikiui įtraukios įtraukios ir daugiakultūrės Europos visuomenės ateičiai.

Briuselis, 2016 m. birželio 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė. ES atsakas į demografinius iššūkius

(2017/C 017/08)

Pranešėjas: Juan Vicente HERRERA CAMPO (ES/EPP), Kastilijos ir Leono regiono tarybos pirmininkas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

ES kylantys demografiniai iššūkiai

1. pažymi, kad demografiniai pokyčiai yra vienas didžiausių iššūkių, su kuriais susiduria Europos Sąjunga. Šių pokyčių veiksniai, be kita ko, yra visuomenės senėjimas, jaunuolių skaičiaus mažėjimas ir mažesnis gimstamumo rodiklis. Taigi demografinis augimas daugiausia priklauso nuo migracijos srautų, kurie įvairiuose ES regionuose labai skiriasi. Dėl šių skirtumų kyla įvairių problemų tiek regionuose, kuriose mažėja gyventojų, tiek didžiuosiuose miestuose, į kuriuos jie atvyksta;

2. vis dėlto mano, kad migracijos reiškinio teikiama nauda nėra sprendimas trumpuoju laikotarpiu, kurio pakaktų sumažėjusio gimstamumo problemai išspręsti; migracija leistų užtikrinti papildomą darbo jėgą artimiausiu metu, tačiau dėl jos padidėtų ir Europos teritorijoje gyvenančių suaugusių gyventojų procentas ir tai nepadėtų išspręsti gimstamumo ir pačios visuomenės senėjimo problemas;

3. nurodo, kad nuo 2000 m. Europos gyventojų prieaugis, palyginti su pastaraisiais 50 metų, buvo labai nedidelis – apie 0,5 % per metus. 2014 m. dvylikoje valstybių narių gyventojų skaičius sumažėjo, o šešiolikoje išaugo. Yra didelių skirtumų tarp Rytų ir Vakarų Europos, taip pat, nors ir mažesniu mastu, tarp Šiaurės ir Pietų. NET ir toje pačioje valstybėje narėje dažnai pasitaiko regionų skirtumų. Visų pirma bendra tendencija yra tokia, kad daugumoje Europos šalių didesnis augimas yra miesto nei kaimo vietovėse. Visame žemyne atokios kaimo vietovės susiduria su demografiniais iššūkiais. Pastarojo meto ekonomikos krizė išryškino šių tendencijų poliarizaciją tiek Europos, tiek nacionaliniu lygmeniu, taip pat gyventojų skaičiaus mažėjimo problemas regionų lygmeniu;

4. pabrėžia, kad būtina atsižvelgti į 2015 m. ataskaitoje dėl senėjimo išdėstytas prognozes 2060 metams. Gimstamumo, tikėtinos gyvenimo trukmės ir migracijos tendencijos leidžia numatyti didelius ES gyventojų amžiaus struktūros pokyčius. Aktyvių ir neaktyvių gyventojų santykis pasikeis iš 4:1 į maždaug 2:1. 2060 m. Europos visuomenė bus ne tik senesnė, bet ir labai nevienodai pasiskirsčiusi. Prognozės rodo didelius valstybių narių tarpusavio ir pačiose valstybėse narėse skirtumus: maždaug pusėje jų gyventojų skaičius sumažės, o kitoje pusėje išaugs;

5. atkreipia dėmesį į demografinių pokyčių didžiulį ekonominį, socialinį, fiskalinį poveikį ir poveikį aplinkai tiek nacionaliniu, tiek regionų ir vietos lygmeniu. Tai daro įtaką pensijų ir sveikatos apsaugos sistemų tvarumui ir gerovės valstybės kūrimui, visų pirma dėl spaudimo pagyvenusių žmonių ir priklausomų asmenų sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sistemoms. Tai taip pat turi įtakos įvairių ES regionų vystymuisi ir tradicinių ekosistemų išlaikymui bei infrastruktūros priežiūrai. Komitetas atkreipia dėmesį į gyventojų skaičiaus sumažėjimo kai kuriose ES vietovėse pavojų. Pavyzdžiui, atokūs regionai dėl jiems būdingo riboto judimo susiduria su konkrečiomis geografinėmis ir demografinėmis problemomis. Ir nors kai kurioms vietovėms ar regionams, atsižvelgiant į jų ypatumus, šie pokyčiai atsilies vėliau arba mažesniu mastu, jų pasekmės neabejotinai bus juntamos visoje ES;

6. pabrėžia, kad yra galimybė atsižvelgti į šiuos veiksnius pasaulio demografinės raidos sąlygomis. Todėl labai palankiai vertina EBPO darbą renkant su gyventojais susijusius lyginamuosius duomenis vietos ir regionų lygmeniu, kurie padeda suprasti demografinių pokyčių aplinkybes plačiau nei Europos mastu; Tinkamos priemonės, padedančios suprasti demografinius iššūkius ir rinkti duomenis apie demografinius pokyčius, galėtų būti ES lygmens demografiniai žemėlapiai, t. y. skaitmeninės priemonės, skirtos duomenų gavybai ir demografinių rodiklių nustatymui pasinaudojant GIS – geografinė informacinė sistema;

Europos regionų ir miestų atsakas į demografinius iššūkius

7. atkreipia dėmesį į įvairius būdus, kaip regionai ir miestai reaguoja į demografinius iššūkius:

- įgyvendina gamybinės veiklos ir užimtumo skatinimo priemones, kurios būtinos sprendžiant tiek gyventojų skaičiaus mažėjimo, tiek didėjimo klausimą,
- vykdo šeimų rėmimo politiką ir įgyvendina profesinės veiklos ir šeiminio gyvenimo derinimo priemones, kurios padeda pasiekti didesnę gimstamumo rodiklį,
- vykdo politiką, kuria siekiama užtikrinti, kad atokiose kaimo vietovėse būtų švietimo įstaigų,
- vykdo veiklą, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas jaunuoliams ir padėti jiems įsitvirtinti, pritaikant įgūdžius prie darbo rinkos poreikių,
- įgyvendina iniciatyvas, susijusias su emigrantų grįžimu ir gabių žmonių susigrąžinimu,
- užtikrina lygias vyrų ir moterų galimybes ir gerina imigrantų integraciją,
- pritaiko socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas prie senėjančios visuomenės poreikių daugiausia dėmesio skirdami savarankiško gyvenimo rėmimui, geresnei prevencijai ar priemonių koordinavimui sumažėjusių išteklių ir padidėjusios paklausos sąlygomis,
- pritaiko miestus taip, kad juose būtų patogiau gyventi, ypač vyresnio amžiaus žmonėms ir priklausomiems asmenims,
- pritaiko valstybių narių transporto politiką ir papildomas konkrečias priemones, skirtas užtikrinti judumą ir didinti visų regionų vidines bei tarpusavio jungtis, taikydami tokius novatoriškus metodus kaip užsakomasis transportas;

8. ragina Europos miestus ir regionus toliau spręsti šias problemas ir kartu išnaudoti demografinių pokyčių galimybes, pavyzdžiui, susijusias su senjorų ekonomika, kurios atsiveria naujoviškus produktus ir paslaugas senjorams kuriančioms ir teikiančioms įmonėms ir subjektams; šias galimybes reikėtų visų pirma išnaudoti tuose regionuose, kurie labiausiai patiria demografinius pokyčius. Iššūkiai taip pat yra galimybė paskatinti investicijas į žmogiškąjį kapitalą, geriau panaudoti vietos išteklius, kurti efektyvesnes ir veiksmingesnes viešąsias paslaugas ir nustatyti naujus būdus, kaip pagerinti visų piliečių gyvenimo kokybę. Tikslas – pagerinti ne tik gyvenimo kokybę, bet ir gerovę kaip trimatį fizinę, psichinę ir socialinę gerovės aspektą. Galimybės, susijusios su demografiniais pokyčiais, yra taip pat užimtumo galimybės, susijusios su vyresnio amžiaus žmonėms skirtomis paslaugomis (fizinė, skaitmeninė, sveika gyvensena ir kt.);

9. pabrėžia, kad yra svarbu, kad regionuose, kuriuose mažėja gyventojų, būtinus paslaugų tiekimo sistemos pataisymus būtų galima atlikti taip, kad liekantieji gyventi tokiuose regionuose (dažnai vyresnio amžiaus žmonės) galėtų naudotis paslaugomis, kurios laikomos pagrindinėmis jų teisėmis. Šiuo tikslu reikės sukurti tam tikrus paslaugų teikimo būdus vykdant vertikalų skirtingų lygmenų bendradarbiavimą bei iniciatyvas ir taip užtikrinti, kad vietos ir regionų lygmenys turėtų išteklių, kurių jiems reikia siekiant prisitaikyti prie demografinių pokyčių;

10. įsipareigoja toliau remti Europos paktą dėl demografinių pokyčių – „AGE Platform Europe“, glaudžiai bendradarbiaujant su „PSO Europa“, pradėtą iniciatyvą, paremtą AFE-INNOVNET projektu – vietos ir regionų valdžios institucijų platformą, skirtą skatinti kurti pagyvenusiems žmonėms pritaikytą aplinką, pavyzdžiui, sveikatos, socialinių paslaugų, būsto, informacinių ir ryšių technologijų ar miestų planavimo bei mobilumo srityse;

11. pabrėžia svarbų Europos miestų ir regionų vaidmenį įgyvendinant su demografinių problemų sprendimu susijusią Europos politiką, visų pirma įgyvendinant iniciatyvas, kuriomis puoselėjama įvairovė ir skatinama kultūrų sąveika. Taip pat būtina rengti regionų ir vietos lygmens strategijas, skirtas padėti užmegzti ryšius su MTTP centrais, įmonėmis ir nacionalinėmis bei vietos viešojo sektoriaus institucijomis, skatinti verslo inkubatorius, kaimo turizmą ir kt., siekiant sukurti naujų darbo vietų ir didinti jų patrauklumą darbingo amžiaus gyventojams;

12. pabrėžia horizontalaus bendradarbiavimo demografinių pokyčių klausimais svarbą. Teritorinio bendradarbiavimo programomis kartais buvo siekiama šio tikslo, visų pirma atsižvelgiant į gyventojų senėjimą ir mažėjimą kaimo vietovėse arba, mažesniu mastu, aspektus, susijusius su demografinių pokyčių nulemtais gimstamumo rodikliais. EESRK teigiamai vertina su šiuo klausimu susijusias svarstymų ir keitimosi gerąja patirtimi programas, pavyzdžiui, Europos demografinių problemų turinčių regionų tinklą, kuris suteikė pakankamai erdvės bendroms iniciatyvoms ir sprendimams;

13. mano, kad Europoje vykstantys demografiniai pokyčiai yra tokio didelio masto, kad jų nepavyks įveikti be stiprių vertikalios bendradarbiavimo iniciatyvų, kurios paremtų vietos ir regionų lygmens veiksmus įgyvendinant valstybiniu ir viršvalstybiniu lygmeniu parengtas priemones;

Dabartinis ES atsakas į demografinius iššūkius

14. pažymi, kad dabartinis ES atsakas į demografinius iššūkius yra dalinis ir nepakankamai išvystytas. Dalinis todėl, kad beveik išskirtinis dėmesys sutelkiamas į visuomenės senėjimo klausimą, o kitiems aspektams, pavyzdžiui, mažam gimstamumui ir gyventojų skaičiaus mažėjimui dėl socialinių ir ekonominių priežasčių, transporto ir judumo klausimams, skiriama per mažai dėmesio. Nepakankamai išvystytas todėl, kad daugelio sričių politikai, kuri galėtų padėti spręsti demografinių iššūkių klausimą, trūksta tam reikalingų specialių metodų;

15. atkreipia dėmesį į tai, kad inovacijų ir mokslinių tyrimų politika buvo paskatinta daugiausia demografinėms problemoms spręsti skirtų iniciatyvų, kurios beveik visada buvo orientuotos į visuomenės senėjimo problemą. Pagal strategijos „Europa 2020“ pavyzdinę iniciatyvą „Inovacijų Sąjunga“ buvo pradėta Europos inovacijų partnerystė vyresnių žmonių aktyvumo ir sveikatos srityje. Pagal programos „Horizontas 2020“ trečiąjį ramstį svarstomas socialinis uždavinys, skirtas demografiniams pokyčiams. Kiti pavyzdžiai: bendra programavimo iniciatyva „Ilgesnis gyvenimas, geresnis gyvenimas“, ŽIB inovacijų srityje siekiant aktyvaus ir sveiko senėjimo arba programa „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“;

16. pabrėžia, kad bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) padeda spręsti demografines problemas pagal kaimo plėtrai skirtą antrąjį ramstį. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu daugiausia siekiama „paslaugų bei infrastruktūros, kuriomis skatinama socialinė įtrauktis ir keičiamos kaimo vietovių socialinio bei ekonominio nuosmukio ir gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos, plėtros“. Gyventojų senėjimas kelia didelį susirūpinimą kaimo vietovėse, todėl BŽŪP skatinama kartų kaita ir moterų užimtumas;

17. pažymi, kad sanglaudos politikos indėlis sprendžiant demografines problemas turėtų būti didesnis atsižvelgiant į SESV 174 straipsnyje numatytus aiškius įgaliojimus. Šiame straipsnyje nustatyta, kad įgyvendinant sanglaudos politiką „ypatingas dėmesys skiriamas kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms bei didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintiems toliausiai į šiaurę esantiems regionams bei salų, pasienio ir kalnuotoms vietovėms“. SESV 175 straipsnyje taip pat nurodyta, kad nustatant ir įgyvendinant Sąjungos politiką ir veiksmus turi būti atsižvelgiama į pirmiau minėtame straipsnyje išdėstytus tikslus; šių tikslų Sąjunga siekia pasinaudodama struktūrinius fondus, Europos investicijų banką ir kitus esamus finansinius instrumentus. Pridedama, kad ES gali imtis ir kitų konkrečių veiksmų. Tačiau iki šiol šios nuostatos nebuvo pakankamai įgyvendintos ir nebuvo imtasi pozityvių veiksmų priemonių atsižvelgiant į demografines kliūtis;

18. apgailestauja, kad pagal daugelio sričių Europos politiką, kuri galėtų padėti įveikti demografinius iššūkius, nenumatyta jokių konkrečių priemonių su minėtais sunkumais susiduriančioms vietovėms. Taip yra transporto politikos, informacinės visuomenės, užimtumo ir socialinės politikos, aplinkos ir klimato, įmonių ir kitų sričių politikos atveju;

19. ragina daugiau dėmesio demografinėms problemoms skirti įgyvendinant Europos semestrą, pagal kurį kol kas atsižvelgiama tik į visuomenės senėjimo poveikį valstybių narių biudžetų tvarumui. Ypač ragina jautriau reaguoti į vietos ir regionų problemas tiek atliekant vertinimą, tiek formuluojant rekomendacijas valstybėms narėms;

Pageidautinas ES atsakas į demografinius iššūkius

20. mano, kad ES atsakas į demografinius pokyčius turi būti paremtas plačia, koordinuota ir integruota vizija, kadangi tai kompleksinis klausimas. Svarbu sukurti Europos demografinių iššūkių strategiją, kad šiam klausimui dėmesys būtų skiriamas visų sričių politikoje: sanglaudos, inovacijų, transporto, sveikatos, socialinių reikalų, užimtumo, IRT, kaimo plėtros, emigracijos ir kt. Ši strategija turi būti tvirtai pagrįsta bendromis ES vertybėmis, vienuodu požiūriu ir žmogaus teisėmis. Strateginis požiūris taip pat turėtų apimti išlaidų analizes ir prognozes nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis;

21. primena, kad Europos Parlamentas savo 2015 m. rugsėjo 9 d. Rezoliucijoje dėl ataskaitos dėl 2012-ųjų Europos vyresnių žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metų įgyvendinimo rezultatų ir bendro įvertinimo ⁽¹⁾ „ragina Komisiją priimti ES strategiją dėl demografinių pokyčių, kuria būtų koordinuojami ES veiksmai įvairiose srityse siekiant užtikrinti sinergiją ir kuo labiau padidinti jų teigiamą poveikį Europos Sąjungos piliečiams, ekonomikai ir darbo vietų kūrimui, taip pat apsaugoti vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teises visose ES politikos kryptyse“;

22. mano, kad pagal tokią strategiją pirmenybę reikėtų teikti gyvenimo sąlygų išlaikymui ir galimybių kūrimui siekiant padėti pritraukti ir išlaikyti jaunimą visoje teritorijoje, skatinti subalansuotą augimą tankiai apgyvendintose ir gyventojų netenkančiose vietovėse, taip pat didelės gyventojų sklaidos regionuose, sudarant palankias sąlygas teikti kokybiškas viešąsias paslaugas visiems piliečiams. Taip pat reikėtų skatinti šeimai palankią politiką, ypač rengiant priemones, kuriomis būtų šalinamos kliūtys tėvystei ir prisidedama prie gimstamumo rodiklio didinimo, įtraukti lyčių aspektą, skatinti savarankišką vyresnio amžiaus žmonių gyvenimą, pailginti sveiko gyvenimo trukmę ir mažinti priklausomybę, kovoti su socialine atskirtimi, su kuria susiduria tam tikros gyventojų grupės, ir skatinti toliau dėti pastangas pripažinti neapmokamą namų ruošos darbą ir įgyvendinti politiką, padedančią derinti profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą;

23. pažymi, kad būsimoje Europos strategijoje turėtų būti tinkamai įtraukta ir ją įgyvendinant dalyvauti visa visuomenė, deramai atsižvelgta į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį kovojant su demografiniais pokyčiais, skatinant jų keitimąsi geriausios patirties pavyzdžiais ir raginant naudoti metodus, kuriais visų pirma būtų siekiama užtikrinti prevenciją ir imtis ankstyvosios intervencijos veiksmų;

24. išipareigoja pabrėžti Europos atsako į demografinius iššūkius svarbą taikant ESPAS sistemą – politinio planavimo platformą, apimančią įvairias ES institucijas ir organus. Ši platforma galėtų pasinaudoti patirtimi, įgyta daugelio ES lygmens tinklų, užsiimančių sveiko senėjimo klausimais, pavyzdžiui, PSO specialios sveiko senėjimo darbo grupės, palankių miestų tinklo, Europos pakto demografinių pokyčių klausimais, AFE-INNOVNET, „AGE Platform Europe“;

25. pabrėžia, kad įgyvendinant visų sričių ES politiką ir veiksmus turėtų būti atsižvelgiama į demografines problemas ir numatomos priemonės joms spręsti. ES turėtų siekti įtraukti demografinius aspektus į visas politikos sritis. ES taip pat turėtų į tai atsižvelgti rengdama būsimas daugiamečių finansines programas, numatyti biudžeto išlaidų kategorijas, kad būtų suteikta galimybė toliau vystyti šią politiką bei veiksmus ir nustatyti prioritetines priemones ypač dideles demografinių pokyčių pasekmes patiriančioms regionams; Atsižvelgti reikėtų remiantis NUTS 3 subregionų klasifikacija;

26. pabrėžia, kad demografiniai pokyčiai turi įtakos judumui demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose, ypač kaimo vietovėse, esančiose šalia didelių miestų, į kuriuos persikrausto daug gyventojų, ir pakartoja savo raginimą parengti žaliąją knygą šiuo klausimu ⁽²⁾;

27. mano, kad ES turi remti valstybių narių pastangas įgyvendinti imigracijos politiką, visų pirma pagrįstą užimtumu, siekiant sušvelninti minėtas neigiamas demografines tendencijas, ir pažymi, kad reikia ilgalaikės vizijos dėl migrantų integracijos, kadangi tai padėtų vystyti daugiakultūrę visuomenę, kuri gerbtų esmines Europos vertybes. Todėl pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį atlieka vietos ir regionų valdžios institucijos, kurios turi būti visapusiškai įgaliotos sėkmingai įgyvendinti integracijos politiką vietoje, įskaitant mažas kaimo vietovių savivaldybes;

⁽¹⁾ 2014/2255 (INI), 41 punktas.

⁽²⁾ Nuomonė „Judumas geografinių ir demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose“, CdR 1691/2014.

28. pažymi, kad dėl visuomenės senėjimo ir viešojo finansavimo sunkumų vietos valdžios institucijos turės pasirengti darbo jėgos senėjimui, savo planuose numatyti tai, kad per ateinančius kelerius metus daug darbuotojų išeis į pensiją, ir užtikrinti, kad jos galėtų pritraukti pakankamai jaunų, kvalifikuotų specialistų. Jaunimo ir grįžtančių emigrantų bei vyresnio amžiaus žmonių įdarbinimui ir išlaikymui reikia skirti daugiau dėmesio visais valdymo lygmenimis;

29. mano, kad sanglaudos politika turi būti ryžtingai siekiama įveikti demografinį iššūkį. Šį klausimą reikia akcentuoti diskusijose dėl šios politikos ateities po 2020 m. ir nuo to turi priklausyti jos aprėptis, metodas ir būsimi įgyvendinimo mechanizmai, kadangi ji padeda pasinaudoti kiekvienos teritorijos privalumais ir įveikti jų subalansuotam vystymuisi trukdančias kliūtis, įskaitant demografines. Apgailestauja, kad šis aspektas nebuvo pakankamai išplėtotas iki šiol, nors Lisabonos sutartimi į šią politiką buvo įtrauktas teritorinis aspektas;

30. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, teikdamos būsto ir planavimo paslaugas, taip pat privalo atsižvelgti į vyresnio amžiaus žmonių būsto poreikius, kuo įmanoma labiau atsižvelgiant į jų pageidavimą likti gyventi pažįstamoje aplinkoje, ir atlikti savo vaidmenį pertvarkant arba pritaikant esamą gyvenamąjį plotą, taip pat skatinant įtraukusių projektinių sprendimų statybose vystymą arba įgyvendinant socialinio būsto projektus, jei tam yra pakankamai lėšų;

31. prašo ES institucijų tiksliai apibrėžti SESV 174 straipsnyje pateiktą sąvoką „dideli ir nuolatiniai demografiniai trūkumai“. Taip pat mano, kad ES turėtų atitinkamu lygmeniu parengti statistinius rodiklius šiai apibrėžčiai paremti;

32. primena, kad RK nuomonėje „Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai“⁽³⁾ nurodoma, jog BVP nėra priemonė, pagal kurią galima tiksliai įvertinti visuomenės gebėjimą spręsti jai kylančias problemas, pavyzdžiui, susijusias su demografiniais pokyčiais, ir prašoma tarptautiniu, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu nustatyti kitus pažangos vertinimo rodiklius; Todėl, jei bus nuspręsta atsižvelgti į papildomus BVP rodiklius, reikėtų išnagrinėti, ar nereikėtų įvesti rodiklių, leidžiančių įvertinti šalies, regiono ar konkrečios teritorijos demografinę padėtį;

33. be to, prašo pagal sanglaudos politiką numatyti konkrečias priemones su demografiniais iššūkiais labiausiai susiduriančioms vietovėms, pavyzdžiui, didesnę koeficientą vertinant demografinius kriterijus, taikomus pagal naudojamą finansavimo skyrimo metodą, arba didesnę lankstumą pasirenkant teminius tikslus ar bendro finansavimo normas. Šiuo požiūriu pakartoja tai, kas pažymima nuomonėje „Europos demografijos ateitis“, t. y. kad parama daugiausiai sunkumų patiriantiems regionams yra „tinkamas būdas įveikti demografinius pokyčius visoje Europoje“⁽⁴⁾;

34. pabrėžia, kad Europos regioninės plėtros fondas gali padėti vietovėms, susiduriančioms su didele senėjimo, kaimiškumo ir gyventojų skaičiaus mažėjimo problema, pagerinti transporto, telekomunikacijų ir turizmo infrastruktūrą, sumažinti skaitmeninę atskirtį, užtikrinti geresnes viešąsias paslaugas, remti būsto ir gyvenamųjų patalpų pritaikymą ir pasiekti kitus tikslus;

35. mano, kad Europos socialinis fondas gali atlikti labai svarbų darbą, susijusį su jaunuolių mokymu, sustabdyti jų masinį išvykimą ir sudaryti palankesnes sąlygas jų grįžimui į savo kilmės vietą. Jis taip pat gali padėti skatinti moterų užimtumą, derinti profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą ir kovoti su vyresnio amžiaus asmenų socialine atskirtimi;

36. mano, kad būtina skatinti regionų ir vietos subjektų bendradarbiavimą su demografiniais pokyčiais susijusiais klausimais. Todėl siūlo Europos teritorinio bendradarbiavimo programoje numatyti galimybę tarpvalstybiniu, tarptautiniu ir tarpregioniniu mastu sudaryti konsorciumus, kad būtų galima bendradarbiauti kartu sprendžiant demografines problemas;

37. pabrėžia, kad transporto politikos srityje svarbu nepalikti nuošalėje demografiškai mažiau aktyvių vietovių, taip pat didelių gamtinių ir demografinių trūkumų turinčių vietovių, kad jos nepatirtų dar didesnės atskirties dėl to, kad dažnai yra kaimo, periferiniuose, kalnų ir atokiuose regionuose;

⁽³⁾ CDR-2015-04287.

⁽⁴⁾ CdR 341/2006 fin, 26 punktas.

38. pažymi, kad RK nuomonėje „Judumas geografinių ir demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose“⁽⁵⁾ teigiama, kad iššūkių patiriantys regionai atlieka esmines subalansuoto ES vystymo užduotis, ypač dėl prieigos prie žaliavų, žemės ūkio, žuvininkystės, aplinkos apsaugos, turizmo, tarpvalstybinių ryšių ir laisvalaikio veiklos galimybių. Todėl geresnės transporto jungtys tiek šių regionų viduje, tiek jų jungtys su likusia ES dalimi turėtų būti esmine ES sanglaudos politikos ir ES judumo politikos sudedamąja dalimi; tai pasakytina ne tik apie keleivių, bet ir apie krovinių judumą. Didesnio ekonomikos augimo skatinimas iššūkių patiriančiuose regionuose prisidėtų prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo ir Sąjungos, kaip visumos, teritorinės sanglaudos;
39. atkreipia dėmesį į svarbų vaidmenį, kurį gali atlikti informacinės ir ryšių technologijos bei pažangioji aplinka gerinant gyvenimo sąlygas didžiausius demografinius iššūkius patiriančiose vietovėse. Todėl prašo ES atsižvelgti į daugelio šių vietovių skaitmeninę atskirtį;
40. ragina ES institucijas aplinkos ir kovos su klimato kaita politikos srityje pripažinti itin svarbų daugelio kaimo ir retai apgyvendintų vietovių, taip pat didelės gyventojų sklaidos regionų, vaidmenį siekiant išsaugoti kaimo aplinką, biologinę įvairovę ir kraštovaizdžius;
41. pasisako už tai, kad BŽŪP ir toliau apimtų priemonės, skirtas sudaryti palankesnes sąlygas kartų atsinaujinimui kaimo vietovėse, skatinti moterų užimtumą ir ekonomikos įvairinimą; nurodo, kad reikia patobulinti programos LEADER metodą; reikia užtikrinti aktyvesnį kaimo vietovių subjektų dalyvavimą ir rengti bei įgyvendinti integruotas vystymosi strategijas;
42. prašo galimą demografinį poveikį įtraukti į geresnio reglamentavimo iniciatyvos poveikio vertinimą, atliekamą prieš imantis bet kokios teisėkūros iniciatyvos;
43. mano, kad Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) gali būti svarbi priemonė paskatinti investicijas tokiose ES prioritetinėse srityse kaip energetika, transportas, daugiaryšio vežimo logistika, turizmas, kultūra, informacinės ir ryšių technologijos, moksliniai tyrimai ir inovacijos, MVĮ, švietimas, sveikatos apsauga, ekologinis veiksmingumas, socialinė infrastruktūra ir socialinė ir solidarumo ekonomika, kaip nustatyta ESIF reglamento 9 straipsnyje⁽⁶⁾. Pageidautina, kad šiuo fondu taip pat galėtų pasinaudoti prastesnėmis demografinėmis tendencijomis pasižymintios vietovės ir taip būtų išvengta teritorinio atotrūkio.
44. rekomenduoja strategijoje „Europa 2020“ labiau atsižvelgti į regionų ir vietos lygmens demografines problemas ir joje numatyti pavyzdinę iniciatyvą demografijos klausimu. Įsipareigoja vykdamas šios strategijos stebėsenos platformos veiklą konkrečiai aptarti demografinių problemų sprendimo klausimą;
45. atkreipia dėmesį į būtiną ryšį tarp demografinių pokyčių ir Europos semestro ir pabrėžia būtinybę užtikrinti pastarojo teritorinį aspektą. Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų aktyviai dalyvauti įgyvendinant Europos semestro programoje patvirtintas kovos su demografiniais iššūkiais priemones ir į šias institucijas turėtų būti atsižvelgta valstybėms narėms teikiant rekomendacijas dėl šių problemų sprendimo;
46. mano, kad visuomenės senėjimas be abejonės yra spręstinas uždavinys, tačiau jis kartu – ir laimėjimas, nes įvairūs Europos visuomenės pasiekimai suteikia sanglaudos, užimtumo bei pažangos galimybių;
47. daro išvadą, kad ES siekiant įgyvendinti šiame dokumente aprašytą scenarijų svarbu ir toliau didinti visų subjektų informuotumą apie demografines problemas ir žengti žingsnius teisinga linkme remiantis esamomis priemonėmis.

Briuselis, 2016 m. birželio 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Žr. 2 išnašą.

⁽⁶⁾ 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/1017 dėl Europos strateginių investicijų fondo, Europos investavimo konsultacijų centro ir Europos investicinių projektų portalo, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo (OL L 169, 2015 7 1, p. 1).

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

118-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2016 M. BIRŽELIO 15–16 D.

Europos regionų komiteto nuomonė – Teisėkūros procedūra priimami aktai, kuriais iš dalies keičiamos atliekų direktyvos

(2017/C 017/09)

Pranešėjas:	Domenico GAMBACORTA (IT/EPP), Avelino provincijos pirmininkas
Pamatiniai dokumentai:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų
	COM(2015) 593 <i>final</i> – 2015/0272 (COD)
	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų
	COM(2015) 594 <i>final</i> – 2015/0274 (COD)
	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų
	COM(2015) 595 <i>final</i> – 2015/0275 (COD)
	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų
	COM(2015) 596 <i>final</i> – 2015/0276 (COD)

SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų, COM(2015) 593 *final* – 2015/0272 (COD)

2 straipsnis

<i>Komisijos siūlomas tekstas</i>	<i>RK pakeitimas</i>
Direktyvos 2006/66/EB keitimas	Direktyvos 2006/66/EB keitimas
Direktyva 2006/66/EB iš dalies keičiama taip:	Direktyva 2006/66/EB iš dalies keičiama taip:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1) 22 straipsnis išbraukiamas;</p> <p>2) 23 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 dalis pakeičiama taip: „Komisija ne vėliau kaip iki 2016 m. pabaigos parengia ataskaitą apie šios direktyvos įgyvendinimą ir jos poveikį aplinkai ir vidaus rinkos veikimui.“;</p> <p>b) 2 dalies įvadinė frazė pakeičiama taip: „Ataskaitoje Komisija įvertina šiuos direktyvos aspektus:“.</p>	<p>1) 2 straipsnis (Taikymo sritis) papildomas šia 3 dalimi: „3. Ši direktyva netaikoma baterijoms ir akumuliatoriams, kurių energiją kaupiančių aktyviųjų medžiagų ar elektrodinių medžiagų sudėtyje nėra metalų ar jų junginių, taip pat nėra pavojingųjų medžiagų.“</p> <p>2) 22 straipsnis išbraukiamas;</p> <p>3) 23 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 dalis pakeičiama taip: „Komisija ne vėliau kaip iki 2016 m. pabaigos parengia ataskaitą apie šios direktyvos įgyvendinimą ir jos poveikį aplinkai ir vidaus rinkos veikimui.“;</p> <p>b) 2 dalies įvadinė frazė pakeičiama taip: „Ataskaitoje Komisija įvertina šiuos direktyvos aspektus:“.</p>

Paaškinimas

Pagrindinis šios direktyvos tikslas yra kiek įmanoma sumažinti neigiamą baterijų poveikį aplinkai vengiant pavojingų medžiagų (sunkiųjų metalų) išmetimo į aplinką. Joje nustatomos baterijų pateikimo rinkai ir jų specialaus šalinimo taisyklės.

Valstybės narės skatina visų tipų baterijų ir akumuliatorių draugiško aplinkai ir ekonomiškai efektyvaus perdirbimo metodų mokslinius tyrimus. Organinės baterijos yra naujos kartos baterijos, neturinčios savo sudėtyje pavojingųjų medžiagų. Mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla vykdoma visoje Europoje. Baterijos turi ne tik aplinkai saugius komponentus, bet ir milžinišką ekonominį potencialą bei platų taikymo spektrą.

Nepriėmus siūlomo pakeitimo organinėms baterijoms būtų taikomi įprastoms baterijoms skirti specialūs reikalavimai, nors jos yra draugiškos aplinkai. Tokiu būdu būtų užkertamas kelias aplinkosauginių tikslų siekiančioms technologinėms inovacijoms ir jų indėliui į Europos augimą ir darbų vietų kūrimą. Todėl organinėms baterijoms reikėtų netaikyti šios direktyvos nuostatų.

2 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų, COM(2015) 594 *final* – 2015/0274 (COD)

1 straipsnio 6 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>6) 15 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p>„15 straipsnis</p> <p>Ataskaitų teikimas</p>	<p>6) 15 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p>„15 straipsnis</p> <p>Ataskaitų teikimas</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Valstybės narės Komisijai teikia kiekvienų kalendorinių metų duomenis apie 5 straipsnio 2 ir 5 dalių įgyvendinimą. Šiuos duomenis jos pateikia elektroniniu būdu per 18 mėnesių nuo ataskaitinių metų, kurių duomenys renkami, pabaigos. Duomenys teikiami Komisijos pagal 5 dalį nustatyta forma. Pirmojoje ataskaitoje pateikiami [įrašykite metus, gautus prie šios direktyvos perkėlimo metų pridėjus vienus metus] sausio 1 d. – [įrašykite metus, gautus prie šios direktyvos perkėlimo metų pridėjus vienus metus] gruodžio 31 d. duomenys.</p> <p>2. Valstybės narės iki 2025 m. sausio 1 d. pateikia duomenis, apie 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą užduočių vykdymą.</p> <p>3. Prie duomenų, kuriuos valstybė narė teikia pagal šį straipsnį, pridedama kokybės patikros ataskaita.</p> <p>4. Komisija peržiūri pagal šį straipsnį pateiktus duomenis ir paskelbia peržiūros rezultatų ataskaitą. Ataskaitoje įvertinamas duomenų rinkimo organizavimas, duomenų šaltiniai ir valstybių narių naudota metodika, taip pat duomenų išsamumas, patikimumas, nuoseklumas ir jų pateikimo terminų laikymasis. Toje ataskaitoje gali būti teikiamos konkrečios tobulinimo rekomendacijos. Ataskaita rengiama kas trejus metus.</p> <p>5. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma, kokia forma turi būti teikiami duomenys pagal 1 dalį. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis šios direktyvos 17 straipsnio 2 dalyje nurodytos procedūros.“;</p>	<p>1. Valstybės narės Komisijai teikia kiekvienų kalendorinių metų duomenis apie 5 straipsnio 2 ir 5 dalių įgyvendinimą. Šiuos duomenis jos pateikia elektroniniu būdu per 18 mėnesių nuo ataskaitinių metų, kurių duomenys renkami, pabaigos. Duomenys teikiami Komisijos pagal 5 dalį nustatyta forma. Pirmojoje ataskaitoje pateikiami [įrašykite metus, gautus prie šios direktyvos perkėlimo metų pridėjus vienus metus] sausio 1 d. – [įrašykite metus, gautus prie šios direktyvos perkėlimo metų pridėjus vienus metus] gruodžio 31 d. duomenys.</p> <p>2. Valstybės narės iki 2025 m. sausio 1 d. pateikia duomenis, apie 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą užduočių vykdymą.</p> <p>3. Prie duomenų, kuriuos valstybė narė teikia pagal šį straipsnį, pridedama kokybės patikros ataskaita.</p> <p>4. Komisija peržiūri pagal šį straipsnį pateiktus duomenis ir paskelbia peržiūros rezultatų ataskaitą. Ataskaitoje įvertinamas duomenų rinkimo organizavimas, duomenų šaltiniai ir valstybių narių naudota metodika, taip pat duomenų išsamumas, patikimumas, nuoseklumas ir jų pateikimo terminų laikymasis. Toje ataskaitoje gali būti teikiamos konkrečios tobulinimo rekomendacijos.</p> <p>5. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma, kokia forma turi būti teikiami duomenys pagal 1 dalį. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis šios direktyvos 17 straipsnio 2 dalyje nurodytos procedūros.</p> <p>6. Kai įmanoma ir laikantis geresnio reglamentavimo principo, bet kokia šia direktyva nustatoma papildoma prievolė teikti ataskaitas pirmiausia turėtų būti vykdoma panaudojant ir patobulinant jau vykdomas nacionalines ataskaitų teikimo prievoles tol, kol galima garantuoti, kad apie atliekas pateikta informacija bus pagal reikalavimus standartizuota. Naujas ataskaitų teikimo prievoles numatyti vien tam, kad būtų patikrinta, ar laikomasi šios direktyvos, reikėtų tik kraštutiniu atveju, ypač kai tai susiję su vietos ir regionų valdžios institucijomis. Valstybės narės ir Komisija kartu įvertina papildomus ataskaitų teikimo poreikius prieš valstybėms narėms pradedant taikyti įgyvendinimo taisykles tam, kad būtų įvykdytos šioje direktyvoje numatytos ataskaitų teikimo prievolės.“;</p>

Paaiškinimas

Tai atitinka ES geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinio nuostatas ir neseniai parengtą Regionų komiteto nuomonę dėl ES aplinkosaugos prievolių įgyvendinimo. Informacija turėtų būti standartizuota, kad būtų galima ją palyginti, kai priimamos atliekų tvarkymo gerinimo priemonės.

3 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 8 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>8) įterpiamas šis 8a straipsnis:</p> <p style="text-align: center;"><i>„8a straipsnis</i></p> <p>Bendrieji didesnės gamintojo atsakomybės sistemos reikalavimai</p> <p>[...]</p> <p>2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog atliekų turėtojai, kuriems taikomos pagal 8 straipsnio 1 dalį nustatytos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, būtų informuoti apie esamas atliekų surinkimo sistemas ir šiukšlių prevenciją. Valstybės narės taip pat imasi atitinkamų priemonių – ekonominių iniciatyvų ar reguliavimo nuostatų, – kad atliekų turėtojus paskatintų dalyvauti įvairiose įdiegtose atskiro atliekų surinkimo sistemose.</p> <p>3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog visos organizacijos, įsteigtos tam, kad produktų gamintojo vardu įgyvendintų didesnės gamintojo atsakomybės įpareigojimus:</p> <p>a) būtų aiškiai apibrėžusios geografinę aprėptį ir su kokiais produktais bei medžiagomis jos dirba;</p> <p>b) turėtų reikiamas veiklos ir finansines priemones didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimams įgyvendinti;</p> <p>c) įdiegtų tinkamą savikontrolės mechanizmą ir reguliariai atliktų nepriklausomą auditą, kurio metu būtų įvertinama:</p> <p>— organizacijos finansų valdymas, įskaitant atitiktį 4 dalies a ir b punktuose nustatytiems reikalavimams,</p> <p>— pagal 1 dalies trečią įtrauką ir Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 reikalavimus surinktų ir ataskaitose pateikiamų duomenų kokybę;</p>	<p>8) įterpiamas šis 8a straipsnis:</p> <p style="text-align: center;"><i>„8a straipsnis</i></p> <p>Bendrieji didesnės gamintojo atsakomybės sistemos reikalavimai</p> <p>[...]</p> <p>2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog atliekų turėtojai, kuriems taikomos pagal 8 straipsnio 1 dalį nustatytos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, būtų informuoti apie esamas atliekų grąžinimo sistemas, pripažintus pakartotinio naudojimo centrus, leidžiamą parengimą pakartotinio naudojimo centrams ir atliekų surinkimo sistemas ir apie atliekų ir šiukšlių prevenciją. Valstybės narės taip pat imasi atitinkamų priemonių – ekonominių iniciatyvų ar reguliavimo nuostatų, – kad atliekų turėtojus, gamintojus ir mažmenininkus paskatintų dalyvauti įvairiose įdiegtose atskiro atliekų surinkimo sistemose.</p> <p>3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog visos organizacijos, įsteigtos tam, kad produktų gamintojo vardu įgyvendintų didesnės gamintojo atsakomybės įpareigojimus:</p> <p>a) būtų aiškiai apibrėžusios geografinę aprėptį ir su kokiais produktais bei medžiagomis jos dirba;</p> <p>b) turėtų reikiamas veiklos ir finansines priemones didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimams įgyvendinti;</p> <p>c) įdiegtų tinkamą savikontrolės mechanizmą, nustatyty būtiniausius reikalavimus dėl didesnės gamintojo atsakomybės vertinimo ir reguliariai atliktų nepriklausomą auditą, kurio metu būtų įvertinama:</p> <p>— organizacijos finansų valdymas, įskaitant atitiktį 4 dalies a ir b punktuose nustatytiems reikalavimams,</p> <p>— pagal 1 dalies trečią įtrauką ir Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 reikalavimus surinktų ir ataskaitose pateikiamų duomenų kokybę;</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>d) viešai skelbtą informaciją apie:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nuosavybę ir narystę, — gamintojų sumokėtus finansinius įnašus, — atliekų tvarkymo subjektų atrankos tvarką. <p>4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog finansiniai įnašai, gamintojų mokami siekiant įgyvendinti didesnės gamintojo atsakomybės įpareigojimus:</p> <p>a) apimtų visas Sąjungos rinkai pateikiamų produktų atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant visas šias išlaidas:</p> <ul style="list-style-type: none"> — atskiro surinkimo, rūšiavimo ir apdorojimo operacijų, reikalingų 1 dalies antroje įtraukoje nurodytiems atliekų tvarkymo tikslams pasiekti, išlaidas, apskaičiuojamas atsižvelgiant į pajamas, gautas pakartotinai naudojant produktus arba pardavus iš tų produktų gautas antrines žaliavas, — tinkamos informacijos atliekų turėtojams teikimo pagal 2 dalį išlaidas, — duomenų rinkimo ir pranešimo pagal 1 dalies trečią pastraipą išlaidas; 	<p>d) viešai skelbtą informaciją apie:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nuosavybę ir narystę, — gamintojų sumokėtus finansinius įnašus, — atliekų tvarkymo subjektų atrankos tvarką. <p>4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog finansiniai įnašai, gamintojų mokami siekiant įgyvendinti didesnės gamintojo atsakomybės įpareigojimus:</p> <p>a) apimtų visas Sąjungos rinkai pateikiamų produktų gyvavimo ciklo pabaigos ir atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant visas šias išlaidas:</p> <ul style="list-style-type: none"> — atliekų grąžinimo sistemų, skirtų naudotiems produktams, išlaidas, — pakartotinio naudojimo sistemų išlaidas, — atskiro surinkimo ir gabenimo į rūšiavimo ir apdorojimo įmones, įskaitant gabenimą iš salų arba izoliuotų vietovių, kai įmanoma, rūšiavimo ir apdorojimo operacijų, reikalingų 1 dalies antroje įtraukoje nurodytiems atliekų tvarkymo tikslams pasiekti, išlaidas, apskaičiuojamas atsižvelgiant į pajamas, gautas pakartotinai naudojant produktus arba pardavus iš tų produktų gautas antrines žaliavas, — tinkamos informacijos atliekų turėtojams teikimo pagal 2 dalį išlaidas, — ne atskirai renkamų atliekų, gautų iš produktų, kuriuos gamintojas pateikia į ES rinką, surinkimo ir apdorojimo išlaidas, kai tokios atliekos surenkamos ir apdorojamos bendrame galutinių atliekų sraute arba tampa šiukšlėmis, kurias surenka ir apdoroja kompetentingos institucijos, — bet kokias papildomas išlaidas, kurias reikia padengti savivaldybėms ir kitoms valdžios institucijoms, kurios galiausiai yra atsakingos už atliekų surinkimą, ypač tuo atveju, kai didesnės gamintojų atsakomybės sistemos neatlieka savo užduoties, — duomenų rinkimo ir pranešimo pagal 1 dalies trečią pastraipą išlaidas;

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>b) būtų moduluojami remiantis realiomis pavienio produkto arba panašių produktų grupių gyvavimo ciklo pabaigos sąnaudomis, visų pirma atsižvelgiant į galimybes juos pakartotinai naudoti arba perdirbti;</p> <p>c) būtų grindžiami suteiktų paslaugų optimizuotomis sąnaudomis tais atvejais, kai viešieji atliekų tvarkymo subjektai yra atsakingi už didesnės gamintojo atsakomybės sistemos veiklos užduočių įgyvendinimą.</p> <p>5. Valstybės narės sukuria tinkamą stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo sistemą, kad užtikrintų, jog produktų gamintojai įgyvendintų jiems nustatytus didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimus, būtų tinkamai naudojamos finansinės priemonės ir visi su sistemos įgyvendinimu susiję subjektai teiktų patikimus duomenis.</p> <p>Jei valstybės narės teritorijoje didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimus gamintojų vardu įgyvendina daug organizacijų, valstybė narė įsteigia nepriklausomą instituciją, kuri prižiūri didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimų įgyvendinimą.</p> <p>6. Valstybės narės sukuria diskusijų forumą, kad užtikrintų reguliary dialogą tarp suinteresuotųjų subjektų, susijusių su didesnės gamintojo atsakomybės sistemos įgyvendinimu, įskaitant privačiuosius ar viešuosius atliekų tvarkymo subjektus, vietos valdžios institucijas ir, prireikus, pripažintus parengimo pakartotiniam naudojimui veiklos vykdytojus.“</p> <p>[...]</p>	<p>b) būtų moduluojami remiantis realiomis pavienio produkto arba panašių produktų grupių gyvavimo ciklo pabaigos sąnaudomis, visų pirma atsižvelgiant į galimybes juos pakartotinai naudoti arba perdirbti;</p> <p>c) būtų grindžiami suteiktų paslaugų optimizuotomis sąnaudomis tais atvejais, kai viešieji atliekų tvarkymo subjektai yra atsakingi už didesnės gamintojo atsakomybės sistemos veiklos užduočių įgyvendinimą.</p> <p>5. Valstybės narės sukuria tinkamą stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo sistemą, kad užtikrintų, jog produktų gamintojai įgyvendintų jiems nustatytus didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimus, būtų tinkamai naudojamos finansinės priemonės ir visi su sistemos įgyvendinimu susiję subjektai teiktų patikimus duomenis.</p> <p>Jei valstybės narės teritorijoje didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimus tos pačios rūšies produktų gamintojų vardu įgyvendina daug organizacijų, valstybė narė arba kompetentingos subnacionalinės institucijos įsteigia nepriklausomą instituciją (koordinavimo centrą), kuri prižiūri didesnės gamintojų atsakomybės įpareigojimų įgyvendinimą.</p> <p>6. Valstybės narės užtikrina, kad didesnės gamintojo atsakomybės sistemos prisidėtų prie šiukšlių prevencijos ir surinkimo ir rentų valymo iniciatyvas.</p> <p>7. Valstybės narės sukuria diskusijų forumą, kad užtikrintų reguliary dialogą tarp suinteresuotųjų subjektų, susijusių su didesnės gamintojo atsakomybės sistemos įgyvendinimu, įskaitant privačiuosius ar viešuosius atliekų tvarkymo subjektus, vietos valdžios institucijas ir, prireikus, pripažintus leidžiamo pakartotinio naudojimo ir parengimo pakartotiniam naudojimui veiklos vykdytojus.“</p> <p>[...]</p>

Paaiškinimas

ES taisyklėmis turėtų būti nustatoma visiška gamintojo atsakomybė už generuojamas atliekas. Atsižvelgiant į europinį rinkos mastą, tai turi būti užtikrinta bendrais būtiniaisiais kriterijais. Laikantis subsidiarumo principo didesnė gamintojo atsakomybė nustatoma nacionaliniu ar vietos lygmenimis.

4 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 *final* – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 9 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>9) 9 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p style="text-align: center;">„9 straipsnis</p> <p style="text-align: center;">Atliekų prevencija</p> <p>1. [...]</p> <p>2. Valstybės narės stebi ir vertina atliekų prevencijos priemonių įgyvendinimą. Tuo tikslu jos nustato tinkamus kiekybinius ir kokybinius rodiklius ir tikslus, visų pirma vienam gyventojui tenkantį pašalinamų arba energijai gauti panaudojamų komunalinių atliekų kiekį.</p> <p>[...]“;</p>	<p>9) 9 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p style="text-align: center;">„9 straipsnis</p> <p style="text-align: center;">Atliekų prevencija</p> <p>1. [...]</p> <p>2. Valstybės narės stebi ir vertina atliekų prevencijos priemonių įgyvendinimą. Tuo tikslu jos nustato tinkamus kiekybinius ir kokybinius rodiklius ir absoliučius tikslus, visų pirma vienam gyventojui tenkantį pašalinamų arba energijai gauti panaudojamų komunalinių atliekų kiekį.</p> <p>[...]“;</p>

Paaiškinimas

Šie rodikliai turėtų remtis atliekų kiekiu, pavyzdžiui, 100 kilogramų galutinių atliekų vienam gyventojui, siekiant nustatyti reprezentatyvų ir pasiekiamą tikslą, taip pat ir nedidelės ekonomikos valstybėms ir (arba) toms, kurios jau dabar sukuria mažiau atliekų.

5 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 *final* – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 10 dalies a punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>10) 11 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 straipsnio pirma ir antra pastraipos pakeičiamos taip:</p> <p>„1. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad paskatintų atliekas rengti pakartotiniam naudojimui, visų pirma skatindamos kurti pakartotinio naudojimo ir taisymo tinklus bei juos remdamos ir sudarydamos jiems geresnes sąlygas naudotis atliekų surinkimo punktais, taip pat skatindamos taikyti ekonomines priemones, viešųjų pirkimų kriterijus, kelti kiekybinius tikslus ar naudoti kitas priemones.</p>	<p>10) 11 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 straipsnio pirma ir antra pastraipos pakeičiamos taip:</p> <p>„1. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad paskatintų atliekas rengti pakartotiniam naudojimui, visų pirma skatindamos kurti pakartotinio naudojimo ir taisymo tinklus, bei juos remdamos ir sudarydamos jiems geresnes sąlygas naudotis atliekų surinkimo punktais arba steigdamos iš anksto nustatytus atliekų surinkimo pakartotiniam naudojimui punktus, taip pat skatindamos taikyti ekonomines priemones, viešųjų pirkimų kriterijus, kelti kiekybinius tikslus ar naudoti kitas priemones.</p>

<i>Komisijos siūlomas tekstas</i>	<i>RK pakeitimas</i>
<p>Valstybės narės imasi priemonių, kad paskatintų labai kokybišką perdirbimą ir tuo tikslu įdiegia atskiro surinkimo sistemas, jei tai įmanoma techniniu, aplinkos ir ekonominiu atžvilgiu ir tinkama siekiant laikytis atitinkamų perdirbimo sektorių būtinųjų kokybės standartų ir įgyvendinant 2 dalyje nustatytus tikslus.“;</p>	<p>Valstybės narės imasi priemonių, kad paskatintų labai kokybišką perdirbimą ir tuo tikslu įdiegia atskiro atliekų surinkimo sistemas, jei tai įmanoma techniniu, aplinkos ir ekonominiu atžvilgiu ir tinkama siekiant laikytis atitinkamų perdirbimo sektorių būtinųjų kokybės standartų ir įgyvendinant 2 dalyje nustatytus tikslus.</p> <p>Laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų ir ES geresnio reglamentavimo principų valstybės narės, remdamosi prie šios direktyvos pridedamu poveikio vertinimu, įvertina, šioje direktyvoje keliamų tikslų poveikį vietos ir regionų lygmeniui, ypač tada, kai šie valdymo lygmenys ir yra atsakingi už atliekų tvarkymą. Komisija šias išvadas naudos kaip įrodymus, kurių reikia ankstyvajam perspėjimui ir lanksčiam šios direktyvos taikymui, numatytiems 15 ir 16 straipsniuose ir V skyriuje.“;</p>

Paaiškinimas

Naujojoje direktyvoje numatyta keletas mechanizmų ne tik spręsti nepakankamo direktyvos vykdymo arba jos nevykdymo klausimams, bet ir pažangai skatinti. Tačiau daugeliu atveju ES lygmeniu nepakankamai gerai suprantami regionų ir vietos atliekų tvarkymo išpareigojimai, o tai trukdo siekti ES tikslų.

6 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 10 dalies c punktas

<i>Komisijos siūlomas tekstas</i>	<i>RK pakeitimas</i>
<p>c) 2 dalies b punktas pakeičiamas taip:</p> <p>„b) nepavojingų statybos ir griovimo atliekų, išskyrus atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje nurodytas natūraliai susidarancias medžiagas, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui, perdirbamos ir naudojamos kaip užpildas, kiekis iki 2020 m. būtų padidintas bent iki 70 proc. (pagal svorį);“;</p>	<p>c) 2 dalies b punktas pakeičiamas taip:</p> <p>„b) nepavojingų statybos ir griovimo atliekų, išskyrus atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje nurodytas natūraliai susidarancias medžiagas, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui, perdirbamos ir naudojamos kaip užpildas, kiekis iki 2020 m. būtų padidintas bent iki 70 proc. (pagal svorį).</p> <p>Komisija įvertina šio atliekų srauto tvarkymą ir galimybę iki 2020 m. nustatyti konkrečių statybos medžiagų perdirbimo tikslus 2025 ir 2030 m.;“;</p>

Paiškinimas

Atsižvelgiant į tai, kad nepavojingos statybos ir griovimo atliekos sudaro didžiąją dalį visų atliekų, šioje srityje pasiūlytos priemonės yra nepakankamai plataus užmojo. Vietoj dabartinio bendro tikslo dėl atliekų, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui, perdirbamos ir naudojamos kaip užpildas, siūloma nustatyti bent orientacinius statybinių medžiagų perdirbimo tikslus siekiant skatinti kurti žiedinę ekonomiką.

7 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 *final* – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 10 dalies d punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
d) 2 dalis papildoma šiais c ir d punktais:	d) 2 dalis papildoma šiais c ir d punktais:
„c) komunalinių atliekų, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui ir perdirbamos, kiekis iki 2025 m. būtų padidintas bent iki 60 proc. (pagal svorį);	„c) komunalinių atliekų, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui ir perdirbamos, kiekis iki 2025 m. būtų padidintas bent iki 60 proc. (pagal svorį);
d) komunalinių atliekų, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui ir perdirbamos, kiekis iki 2030 m. būtų padidintas bent iki 65 proc. (pagal svorį).“;	d) komunalinių atliekų, kurios parengiamos pakartotiniam naudojimui ir perdirbamos, kiekis iki 2030 m. būtų padidintas bent iki 70 proc. (pagal svorį).“;

Paiškinimas

Europos Komisija nepasinaudoja galimybe išlaikyti praėjusiais metais pačios pasiūlytą 70 proc. tikslą, nors perdirbimo pramonėje vietos lygmeniu kuriamos naujos darbo vietos ir išmetama mažiau teršalų nei šalinant atliekas sąvartynuose ar jas deginant. RK jau yra pabrėžęs, kad teigiami kai kurių valstybių ir regionų rezultatai rodo ir tai, kad sukūrus tinkamas pagrindines sąlygas ir sustiprinus administracinius gebėjimus, ten kur jie buvo nepakankami, tikslus įmanoma pasiekti arba artėti prie jų įgyvendinimo ⁽¹⁾.

8 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 *final* – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 13 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1 straipsnio 13 dalis	1 straipsnio 13 dalis
13) 22 straipsnis pakeičiamas taip:	13) 22 straipsnis pakeičiamas taip:
„Valstybės narės užtikrina atskirą biologinių atliekų surinkimą, jei tai įmanoma techniniu, aplinkos ir ekonominiu atžvilgiu ir tinkama siekiant užtikrinti atitinkamus komposto kokybės standartus ir pasiekti 11 straipsnio 2 dalies a, c ir d punktuose bei 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus tikslus.	„Valstybės narės užtikrina atskirą biologinių atliekų surinkimą, jei neįrodyta, kad techniniu, aplinkos ir ekonominiu atžvilgiu neįmanoma užtikrinti atitinkamų komposto kokybės standartų ir pasiekti 11 straipsnio 2 dalies a, c ir d punktuose bei 11 straipsnio 3 dalyje nustatytų tikslų.

⁽¹⁾ COM(2014) 397 final.

<i>Komisijos siūlomas tekstas</i>	<i>RK pakeitimas</i>
<p>Prireikus jos imasi priemonių pagal 4 ir 13 straipsnius, kad paskatintų:</p> <p>a) biologines atliekas perdirbti, įskaitant jų kompostavimą, ir fermentuoti;</p> <p>b) biologines atliekas apdoroti taip, kad būtų išlaikyta aukšto lygio aplinkos apsauga;</p> <p>c) naudoti aplinkosaugos atžvilgiu saugias, iš biologinių atliekų pagamintas medžiagas.“</p>	<p>Prireikus jos imasi priemonių pagal 4 ir 13 straipsnius, kad paskatintų:</p> <p>a) biologines atliekas perdirbti, įskaitant jų kompostavimą, ir fermentuoti;</p> <p>b) biologines atliekas apdoroti taip, kad būtų išlaikyta aukšto lygio aplinkos apsauga;</p> <p>c) naudoti aplinkosaugos atžvilgiu saugias, iš biologinių atliekų pagamintas medžiagas.</p> <p><i>Komisija kartu su valstybėmis narėmis ne vėliau kaip iki 2018 m. įvertina, ar nereikėtų nustatyti biologinių atliekų kompostavimo ir fermentavimo būtiniausių kokybės standartų siekiant užtikrinti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį.“</i></p>

Paaiškinimas

Siūlomu pakeitimu siekiama organinių atliekų surinkimą padaryti privalomą. Reikia patobulinti a punkto formuluotę siekiant susieti biologinių atliekų perdirbimą ir kokybiško komposto gamybą bei atliekų fermentavimą. Priešingu atveju jie ne perdirbami, o šalinami sąvartynuose.

9 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, COM (2015) 595 final – 2015/0275 (COD)

1 straipsnio 17 dalis

<i>Komisijos siūlomas tekstas</i>	<i>RK pakeitimas</i>
<p>17) 29 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 dalies pirmas sakiny s pakeičiamas taip:</p> <p>„1. Valstybės narės parengia atliekų prevencijos programas, kuriose išdėstomos 1, 4 ir 9 straipsniuose numatytos atliekų prevencijos priemonės.“;</p> <p>b) 3 ir 4 dalys išbraukiamos;</p>	<p>17) 29 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 1 dalies pirmas sakiny s pakeičiamas taip:</p> <p>„1. Valstybės narės parengia atliekų prevencijos programas, kuriose išdėstomos 1, 4 ir 9 straipsniuose numatytos atliekų prevencijos priemonės <i>siekiant tikslo iki 2025 m. komunalinių atliekų kiekį sumažinti 10 proc., palyginti su 2015 m. užfiksuotu lygiu, ir iki 2025 m. maisto atliekų kiekį sumažinti bent 30 proc., o iki 2030 m. – 50 proc.</i>“;</p> <p>b) 3 ir 4 dalys išbraukiamos;</p>

Paaiškinimas

Komunalinių atliekų prevencija atitinka 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos tikslus ir Komisijos įgaliojimus pagal Atliekų pagrindų direktyvos 9 straipsnio c punktą. Įvairios nacionalinės atliekų prevencijos programos jau turi kiekybinius tikslus.

10 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų COM(2015) 596 *final* – 2015/0276 (COD)

1 straipsnio 3 dalies b punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>b) 1 dalis papildoma šiais f) ir i) punktais:</p> <p>„f) ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 65 % visų pakuočių atliekų svorio bus parengiama pakartotiniam naudojimui ir perdirbama;</p> <p>g) ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. bus pasiekti šie minimalūs toliau nurodytų pakuočių atliekose esančių medžiagų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslai:</p> <p>55 % plastiko svorio;</p> <p>60 % medienos svorio;</p> <p>75 % juodųjų metalų svorio;</p> <p>75 % aliuminio svorio;</p> <p>75 % stiklo svorio;</p> <p>75 % popieriaus ir kartono svorio;</p> <p>h) ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 75 % visų pakuočių atliekų svorio bus parengiama pakartotiniam naudojimui ir perdirbama;</p> <p>i) ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. bus pasiekti šie minimalūs toliau nurodytų pakuočių atliekose esančių medžiagų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslai:</p> <p>75 % medienos svorio;</p> <p>85 % juodųjų metalų svorio;</p> <p>85 % aliuminio svorio;</p> <p>85 % stiklo svorio;</p> <p>85 % popieriaus ir kartono svorio.“;</p>	<p>b) 1 dalis papildoma šiais f) ir i) punktais:</p> <p>„f) ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 65 % visų pakuočių atliekų svorio bus parengiama pakartotiniam naudojimui ir perdirbama;</p> <p>g) ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. bus pasiekti šie minimalūs toliau nurodytų pakuočių atliekose esančių medžiagų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslai:</p> <p>55 % plastiko svorio;</p> <p>60 % medienos svorio;</p> <p>75 % juodųjų metalų svorio;</p> <p>75 % aliuminio svorio;</p> <p>75 % stiklo svorio;</p> <p>75 % popieriaus ir kartono svorio;</p> <p>h) ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 75 % visų pakuočių atliekų svorio bus parengiama pakartotiniam naudojimui ir perdirbama;</p> <p>i) ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. bus pasiekti šie minimalūs toliau nurodytų pakuočių atliekose esančių medžiagų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslai:</p> <p>75 % medienos svorio;</p> <p>85 % juodųjų metalų svorio;</p> <p>85 % aliuminio svorio;</p> <p>85 % stiklo svorio;</p> <p>85 % popieriaus ir kartono svorio;</p> <p><i>Remdamasi atliekant mokslinius tyrimus gautais duomenimis ir atsižvelgdama į žiedinės ekonomikos strategijos kontekstą Komisija per keletą metų turės nustatyti naują tikslą plastiko pakuočių atliekoms.“;</i></p>

Paaiškinimas

2030 m. nėra nustatyta jokie plastiko pakuočių parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo tikslai. Reikėtų bent jau įpareigoti Europos Komisiją per keletą metų tokį tikslą apibrėžti.

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. palankiai vertina pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais iš dalies keičiamos naujojo Žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinio Atliekų direktyvos nuostatos ir pabrėžia jų naudą vartotojams, įmonėms, aplinkai ir ES ekonomikai;
2. šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad perėjimas prie žiedinės ekonomikos padės kurti naujas darbo vietas, didinti ES mažųjų, vidutinių ir didelių įmonių konkurencingumą, skatinti kurti švarias technologijas ir sumažinti Europos priklausomybę nuo importuojamų žaliavų ir energijos;

Apibrėžčių suderinimas

3. palankiai vertina visas su atliekomis susijusiose direktyvose nustatytas aiškias ir suderintas apibrėžtis ir ragina Europos Komisiją toliau dirbti šia linkme siekiant užtikrinti, kad visos apibrėžtys atitiktų Europos atliekų katalogą, būtų išvengta dviprasmybių ir sukaupta palyginamų duomenų apie valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų pasiektą pažangą;
4. rekomenduoja teisėkūros institucijoms visais atvejais numatyti „šiukšlinimo viešose vietose“ apibrėžtį;

Kontrolė

5. rekomenduoja sugriežtinti neteisėtą atliekų siuntimo kontrolę, kadangi dėl tokios veiklos Europos Sąjungos teritorijoje labai sumažėja atliekų, kurios gali būti panaudotos ES žiedinės ekonomikos, grindžiamos pakartotinio naudojimo ir perdirbimo sukuriama verte, tisklais;

Ženklinimas

6. siūlo įvesti privalomą ES parduodamų vartojimo prekių ženklinaimą, kuriame būtų aiškiai nurodyta, kaip skirstyti atliekas pagal pagrindines atskirų atliekų kategorijas, kurioms priskiriamos atliekos yra surenkamos atskirai. Jei dėl prekiaujamo produkto susidaro atliekos, kurias galima priskirti atskiroms kategorijoms, turi būti nurodyta, kaip išskirstyti atliekas pagal jas sudarančių atskirų medžiagų kategorijas, ypač tokiais atvejais, kai vartotojui nesudėtinga tai atlikti;

Didesnės gamintojų atsakomybės sistema

7. pabrėžia, kad pasiūlymas suderinti būtiniausius reikalavimus yra labai svarbus siekiant veiksmingesnės didesnės gamintojo atsakomybės sistemos visose valstybėse narėse;
8. primygtinai ragina teisėkūros institucijas nemažinti šių reikalavimų ir išlaikyti pagrindines nuostatas, kuriomis siekiama užtikrinti skaidrumą ir pagal kurias gamintojas visiškai padengia vietos ir regionų valdžios institucijoms tenkančias sąnaudas, susijusias su atliekų surinkimu, atliekų srautų valdymu ir tvarkymu ir visuomenės informavimu. Daugkartinių pakuočių (stiklinių indų, plastikinių butelių (PET)) supirkimas didžiuosiuose prekybos tinkluose turbūt yra vienas svarbiausių atliekų susidarymo prevencijos parametru;

Atliekų prevencija

9. pabrėžia, kad būtina nustatyti aiškesnius maisto produktų „būtiniausius kokybės reikalavimus“ ir siūlo nustatyti „minimalią“ standartinę maisto produktų panaudojimo procedūrą, kuri leistų užtikrinti maisto saugą ir būtų vienodai taikoma visose valstybėse narėse;
10. ragina vietos, regionų ir nacionalines valdžios institucijas pradėti informavimo ir švietimo kampanijas siekiant didinti informuotumą apie atliekų prevenciją;

Aplinkos tvarkymo iniciatyvos „Darom“ (angl. *Let's do it!*) ir „Švaros diena“ (angl. *Clean-up-day*)

11. ragina Komisiją, valstybes nares, vietos ir regionų valdžios institucijas visapusiškai remti įvairias pilietinės visuomenės iniciatyvas, skirtas vietos ir nacionalinėms aplinkos tvarkymo kampanijoms (pavyzdžiui, vietos kampanija „Darom“ arba pasaulinė diena „Išvalykime pasaulį vos per vieną dieną“ (angl. *Let's clean up the World in just one day!*));

Pakartotinis naudojimas ir perdirbimas

12. pakartoja savo prašymą nustatyti naujus privalomus, nepriklausomus ir konkretiems atliekų srautams, visų pirma baldams, tekstilei ir elektros ir elektroninės įrangos atliekoms (EEĪA), pritaikytus pakartotinio naudojimo tikslus. Atliekų paruošimas pakartotiniam naudojimui yra labai svarbus siekiant mažinti šių atliekų susidarymą, ir, kaip ir perdirbimas, yra viena iš prioritetinių veiklos sričių atliekų hierarchijoje; šioje srityje slypi akivaizdus potencialas plėtoti žiedinę ekonomiką⁽²⁾;

13. todėl ragina Komisiją nustatyti tikslą – iki 2030 m. parengti mažiausiai 70 proc. plastiko pakuočių atliekų svorio pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui;

14. pažymi, kad prevencija ir pakartotinis naudojimas yra susiję su veikla, kuri vykdoma su medžiagomis ir daiktais ir kuri šiuo metu nesusijusi su atliekų statusu, skirtingai nuo perdirbimo ir parengimo pakartotiniam naudojimui procesais, kuriuose naudojamos atliekų statusą turinčios medžiagos. Kadangi atliekų statusas turi teisinių padarinių įmonėms ir institucijoms, rekomenduotina patikslinti skirtumą tarp atliekų ir ne atliekų;

15. siūlo apibrėžti, pavyzdžiui, Europos atliekų kataloge, perdirbimo ir pakartotinio naudojimo sąvokas, nes jos šiuo metu apima dvi skirtingas įrenginių grupes, atitinkančias atskirus konkrečius procesus ir poreikius. a) Perdirbimui skirtos atliekos patenka ant rūšiavimo įmonių sistemos rūšiavimo takelio ir yra suskirstomos į grupes pagal pramonės poreikius. b) Jeigu atliekos skirtos pakartotiniam naudojimui, galima išvengti atliekų tvarkymo sistemos ciklo. Reikėtų didiesiems prekybos tinklams pasiūlyti supirkti pakuotes, net jei galutinį sprendimą dėl šių atliekų priima pirkėjas;

16. ragina teisėkūros institucijas rekomenduoti valstybių narių atliekų prevencijos programose numatyti finansines paskatas, taikomas procesams, kurių metu susidaro mažiau atliekų; be to, ragina vietos ir regionų valdžios institucijas patvirtinti priemones, skatinančias mažinti perdirbimui netinkamas atliekas;

17. rekomenduoja Europos Komisijai apsvarstyti galimybę pagrindų direktyvoje numatyti reikalavimą valstybėms narėms pranešti apie pramonines atliekas (nepavojingas), o Europos aplinkos agentūrai rinkti pateiktus duomenis ir užtikrinti jų stebėseną; ragina Komisiją iki 2020 m. išanalizuoti padėtį ir apsvarstyti galimybę nustatyti atliekų srauto paruošimo pakartotiniam naudojimui ir atliekų perdirbimo tikslus⁽³⁾;

18. pažymi, kad pereinant nuo perdirbimo tikslų prie tikslų, kuriuose derinamas paruošimas pakartotiniam naudojimui ir perdirbimas, pirma, bus sunku atskirai įvertinti pakuočių ir pakuočių atliekų perdirbimą ir paruošimą pakartotiniam naudojimui ir, antra, reikės daugiau aiškumo;

19. mano, kad būtina nustatyti suderintus ir visoje ES taikomus metodus perdirbimo procentinei daliai apskaičiuoti ir parengti teisės aktus dėl maisto ir dėl statybos bei griovimo atliekų, kuriuose būtų apibrėžtos priemonės, skirtos stebėti duomenis apie atliekų mažinimą visoje gamybos, perdirbimo ir vartojimo grandinėje, ir nurodyti už šią veiklą atsakingus subjektus;

20. siūlo Europos Komisijai parengti rodiklius, kuriais būtų žymima įvairių rūšių atliekų ekologinė vertė. Dabartiniai teisės aktai ir Europos Komisijos pasiūlymas neatsižvelgia į skirtingų atliekų rūšių ekologinės vertės skirtumus. Tokiu būdu būtų aiškiai pasakyta, kokioms medžiagoms reikia skirti ypatingą dėmesį gerinant atliekų tvarkymą, kad šis taptų ekologiškesnis;

Energijos gavyba iš atliekų ir atliekų šalinimas sąvartynuose

21. laikantis atliekų hierarchijos, ragina valstybes nares skatinti gaminti didelio našumo energiją iš atliekų, vadovaujantis Europos Komisijos iniciatyva „Energija iš atliekų“; pažymi, kad tokios energiją iš atliekų gaminančios įmonės gali padėti Sąjungai tapti mažiau priklausoma nuo energijos importo, kaip numatyta Energetikos sąjungos dokumentų rinkinyje;

⁽²⁾ CDR-1617-2013.

⁽³⁾ CDR-1617-2013.

22. pripažįsta, kad svarbu laipsniškai mažinti atliekų šalinimą sąvartynuose, ir remia Europos Komisijos nuostatą uždrausti vežti į sąvartynus atskirai surinktas atliekas, įskaitant biologines, atsižvelgiant į komunikatą COM(2015) 614 dėl žiedinės ekonomikos; šiame komunikate skatinama pakopiškai naudoti biologinius išteklius, kurių pakartotinis naudojimas gali tapti konkurencingumo šaltiniu ⁽⁴⁾;

23. rekomenduoja ir toliau pirmenybę teikti kokybiniam ir platesnio užmojo požiūriui, kuriuo siekiama uždrausti šalinti sąvartynuose perdirbti tinkamas ir biologiškai skaidžias atliekas;

24. prašo Europos Komisijos apsvarstyti galimybę iki 2030 m. didžiausią 10 proc. atliekų šalinimo sąvartynuose tikslą taikyti ne tik komunalinėms atliekoms, bet ir visų rūšių atliekoms ⁽⁵⁾;

Tam tikroms valstybėms narėms numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos dėl tikslų, susijusių su komunalinėmis atliekomis ir šalinimu sąvartynuose

25. pritaria išimtims, numatytoms septynioms valstybėms narėms, kuriose prasčiausiai tvarkomos atliekos, tačiau primygtinai prašo palikti galioti nuostatas, pagal kurias valstybės narės, kurioms taikomos išimtys, privalo pateikti įgyvendinimo planus ir jame nurodyti išsamų tikslams pasiekti būtinų priemonių įgyvendinimo grafiką;

Duomenų registravimo ir pranešimo reikalavimas

26. pabrėžia, kad nėra 2014 m. pagrindų direktyvoje Europos Komisijos pasiūlytos nuostatos, pagal kurią pramonės ir prekybos įmonės įpareigojamos registruoti jų tvarkomas nepavojingas atliekas ir kompetentingų institucijų prašymu šiuos duomenis pateikti;

Deleguotieji aktai

27. susirūpinęs, kad siūlomomis direktyvomis Europos Komisijai suteikiami platūs įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, ir ragina teisėkūros institucijas riboti tokių aktų priėmimą, kadangi jais silpninami šių institucijų kontrolės įgaliojimai, be to jie prieštarauja demokratiniam ir teisėkūros procesui ⁽⁶⁾;

Merų paktas dėl atliekų tvarkymo

28. atsižvelgiant į sėkmingai įgyvendinamą Merų paktą dėl klimato ir energetikos, siūlo sukurti panašią struktūrą atliekų tvarkymo srityje; todėl pabrėžia Regionų komiteto, kaip Europos Sąjungos regionų ir vietos atstovų asamblėjos vaidmenį sutelkiant vietos ir regionų valdžios institucijas ir skatinant pastangas veiksmingiau naudoti išteklius, mažinti švaistymą, didinti perdirbimo, pakartotinio naudojimo ir atliekų naudojimo apimtis miestuose;

Subsidiarumas ir proporcingumas

29. pažymi, kad subsidiarumo principo požiūriu dėl Europos Komisijos pasiūlymų nekyla jokių abejonių, tačiau galima abejoti dėl proporcingumo principo taikymo ⁽⁷⁾.

Briuselis, 2016 m. birželio 15 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁴⁾ COR-2014-04083, CdR 3751/2013, CdR 1617/2013.

⁽⁵⁾ CdR 1617/2013.

⁽⁶⁾ COR-2014-04083; Subsidiarumo ekspertų grupės konsultacijos ir atitinkami nacionalinių parlamentų ir regioninių asamblėjų sprendimai dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymosi teisės aktų rinkinyje dėl žiedinės ekonomikos – santrauka ir analizė, COR-2016-1521;

⁽⁷⁾ Taip pat žr. dok.: Subsidiarumo ekspertų grupės konsultacijos ir atitinkami nacionalinių parlamentų ir regioninių asamblėjų sprendimai dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymosi teisės aktų rinkinyje dėl žiedinės ekonomikos – santrauka ir analizė, COR-2016-1521.

Europos regionų komiteto nuomonė – 2015–2016 m. ES plėtros strategija

(2017/C 017/10)

Pranešėja: Anna MAGYAR (HU/EPP), Čongrado apygardos tarybos pirmininko pavaduotoja**Pamatinis dokumentas:** Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES plėtros strategija“, COM (2015) 611 *final***POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanginės pastabos

1. patvirtina savo išsipareigojimą prisidėti prie plėtros proceso, nes tai – investicija į stabilumą ir klestėjimą; pažymi, kad ankstesni plėtros etapai padėjo šalinti istorinį Europos susiskaidymą, didinti gerovę ir parodė, kad plėtra yra ES galingiausias užsienio politikos įrankis;
2. pažymi, kad Europos Komisija nenumato tolesnės plėtros savo dabartinės kadencijos metu, tačiau tai nereiškia, kad galima nedaryti nieko; pripažįsta, kad pasirengti plėtrai reikia laiko, tačiau nurodo, jog labai svarbu tinkamai panaudoti šį laiką siekiant užtikrinti, kad plėtros procesas būtų grindžiamas griežtomis bei teisingomis sąlygomis ir nuoseklia pažanga įgyvendinant nustatytus susijusius uždavinius, taip pat pagrįsta ir aiškia narystės Europos Sąjungoje perspektyva, siekiant užtikrinti, kad šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės neprarastų pasiryžimo ir motyvacijos, nes reformomis ir pažanga plėtros šalyse yra suinteresuota kiekviena ES valstybė narė bei šalis kandidatė ir potenciali šalis kandidatė;
3. pabrėžia, kad labai svarbu išsaugoti dabartinę Sąjungos struktūrą įgyvendinant skaidrią ir tinkamą politiką, kuri leistų užtikrinti ir išsaugoti tvirtą politinę, ekonominę ir teritorinę sanglaudą. Užtikrinti valstybėse narėse gerovę ir jų vystymąsi, taip pat Europos saugumą kilus įvairioms grėsmėms yra pirmas žingsnis siekiant naujos plėtros;
4. mano, kad plėtros dokumentų rinkinyje, pristatytame Komisijos komunikatuose ir 2015 m. šalių ataskaitose, apskritai yra pateikiamas tikslus ir teigiamas vertinimas, atsižvelgiant į tai, kad kiekvienoje šalyje kandidatėje ir potencialioje šalyje kandidatėje pasiekta akivaizdi pažanga tam tikrose srityse, nors ir išlieka didelių trūkumų (o tam tikrais atvejais padėtis net prastėja); be to, būtina toliau siekti tvirtų rezultatų;
5. ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates ir ES institucijas užtikrinti plėtros proceso sėkmę; primena šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, kad jos privalo prisiišti atsakomybę ir išsipareigojimus;
6. pabrėžia, kad plėtros procesas turėtų apimti visą visuomenę; pabrėžia, kad labai svarbus vietos ir regionų lygmens subjektų vaidmuo, nes jie yra arčiausiai piliečių, kai reikia spręsti su subsidiarumu, komunikacija, dalyvaujama demokratija, įvairove ir identitetu susijusius klausimus; be to, minėto lygmens subjektų vaidmuo yra labai svarbus ekonomikos vystymo, tarpvalstybinio bendradarbiavimo, ES lėšų panaudojimo ir ES teisės aktų įgyvendinimo srityse;
7. palankiai vertina Komisijos nuorodą į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka ypač svarbus vaidmuo; tačiau, kaip jau yra ne kartą pabrėžęs, kad būsimočiuose komunikatuose ir ataskaitose dėmesį labiau reikėtų sutelkti į vietos ir regionų valdymą, net jeigu nėra nei šiai sričiai numatyto atskiro *acquis* skyriaus, nei šioje srityje nustatyto ES decentralizavimo ir daugiapakopio valdymo modelio; mano, kad vietos ir regionų tvirto, demokratinio ir veiksmingo valdymo užtikrinimas yra svarbus pasirengimo narystei aspektas, nes reformos įgyvendinamos ir nuoseklių bei patikimų jų rezultatų dažnai pasiekiami būtent vietos lygmeniu, ir pabrėžia subsidiarumo, kaip vieno svarbiausių sutartyse įtvirtintų ES principų, svarbą;

8. pabrėžia vietos valdžios institucijų vaidmenį tiek aiškinant narystės ES privalumus, tiek skatinant piliečius naudotis ES jiems teikiamomis priemonėmis. Teisė naudotis ES pilietybe suteikia daug asmeninio tobulėjimo galimybių. Todėl būtina supažindinti su Sąjungos privalumais ne tik visuomenei, bet ir jos piliečiams;
9. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas yra labai svarbus informuojant piliečius apie plėtros naudą, kad būtų užtikrinta visuomenės parama šiam procesui; nurodo, kad svarbu šioje srityje bendradarbiauti su pilietine visuomene;
10. mano, kad naujas požiūris, apimantis ketverių metų plėtros strategiją, užtikrina aiškesnę narystės perspektyvą, pagrįstą nuosekliomis sąlygomis; palankiai vertina tai, kad metodika yra aiškesnė, terminai suderinti, o užduotys nustatytos geriau – tai suteikia galimybę lyginti; remia nuostatą daugiau dėmesio skirti dabartinei padėčiai ir pažangai įvairiose srityse, taip pat priemonėms, kurių, kaip nustatyta, reikia tolesnei pažangai siekti;
11. mano, kad apskritai esminiai principai ir prioritetinės sritys Komisijos komunikate ir ataskaitose yra nustatyti tinkamai; ragina Komisiją apsvaistyti galimybę savo prioritetinėse srityse taip pat skirti dėmesio kitiems horizontaliems, kiekvienai šaliai kandidatėi ir potencialiai šaliai kandidatėi aktualiems klausimams (pvz., socialinei politikai, pažeidžiamoms ir (arba) nepalankioje padėtyje esančioms grupėms ir mažumoms);
12. pabrėžia, kad kiekvienoje plėtros šalyje vietos ir regionų valdžios institucijų išpareigojimų vykdymui būtina skirti reikiamų išteklių bei pajėgumų, ir ragina vietos ir regionų valdžios institucijas įtraukti į sprendimų priėmimo procesą siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą;

Teisinė valstybė ir pagrindinės teisės

13. sutinka, kad tolesnė pažanga, susijusi su teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, įskaitant mažumų apsaugą, yra labai svarbi ir kad tai yra iššūkis kiekvienai šaliai kandidatėi ir potencialiai šaliai kandidatėi; be to, šiuo įvertinimu patvirtinamas naujas požiūris į plėtrą, kuris yra pagrįstas tuo, kad daugiau dėmesio skiriama teisinėms institucijoms ir pagrindinėms teisėms bei teisingumui, laisvei ir saugumui; atkreipia dėmesį į tai, kad pagrindinių teisių, teisinės valstybės ir vietos demokratijos klausimais svarbu bendradarbiauti Europos Taryboje ir su Europos Taryba, taip pat su jos Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresu;
14. palankiai vertina dėmesį saviraiškos laisvei, tačiau pabrėžia, kad ne mažiau dėmesio reikia skirti pažeidžiamoms bei nepalankioje padėtyje esančioms grupėms ir mažumoms (įskaitant tautines, etnines bei religines mažumas ir romus, nes tai dažnai yra daugeliu atžvilgių nepalankioje padėtyje esančios grupės, užkertant kelią diskriminacijai dėl seksualinės orientacijos ar lyties, taip pat neigaliųjų, nepilnamečių ir senyvo amžiaus žmonių, šalies viduje perkeltų asmenų ir pabėgėlių diskriminacijai), nes tai aktualu ir visoms šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, ir nurodo, kad taip pat būtina vietos ir regionų lygmenimis didinti informuotumą, atsakomybę, o ypač užtikrinti tinkamą bei patikimą įgyvendinimą ir rezultatus; šiuo požiūriu padėtis šiose šalyse, ypač susijusi su pažeidžiamomis grupėmis, turi būti atidžiai stebima;
15. ragina toliau siekti, kad kiekvienoje šalyje kandidatėje ir potencialioje šalyje kandidatėje viešojo administravimo sistema būtų depolitizuota ir padidintas skaidrumas, nes didelis politinis kišimasis tebėra problema ir įvairių lygmenų valdžios institucijoms trukdo bendradarbiauti;
16. pabrėžia, kad svarbu kovoti su viešąja ir privačia korupcija visais valdžios ir visuomenės lygmenimis ir akcentuoja, kad patikimų rezultatų šioje srityje paprastai galima pasiekti darant pažangą ir vietos lygmeniu;
17. pabrėžia, kad būtina kovoti su radikalėjimu, ekstremizmu, terorizmu ir spręsti užsienio kovotojų klausimą, visų pirma užkardyti jaunimo radikalėjimą, kad nebūtų prarastas jo potencialas, o jam būtų suteiktos aiškios užimtumo ir švietimo perspektyvos, stiprinamos įvairios vietos bendruomenės, įskaitant jų identiteto, kultūros ir religinio paveldo apsaugą bei pagarbą, kartu taip pat skatinant pagrindines Europos vertybes, įtvirtintas jos krikščioniškoje kultūroje, įvairovę bei identitetą), kad būtų išvengta „prarastosios kartos“ susiformavimo; todėl vietos bendruomenės ragina remti švietimą tolerancijos ir susitaikymo klausimais, taip pat valdžios institucijas ragina suteikti reikiamą paramą;

18. smerkia teroristinius išpuolius ir visų pavidalų prievartos panaudojimą, įskaitant grąsinimus panaudoti prievartą; pabrėžia, kad nepriimtina naudoti prievartą visuose politiniuose debatuose;

Ekonominė plėtra ir sujungimas

19. pabrėžia, kad ekonominė plėtra yra vienas iš svarbiausių veiksnių siekiant užtikrinti stabilumą (pvz., skatinant užimtumą ir socialinę įtrauktį); palankiai vertina ekonominių reformų programas ir bendradarbiavimo bei koordinavimo stiprinimą plėtojant ES ekonominį ir finansinį dialogą su Vakarų Balkanais ir Turkija;

20. ragina veiksmingiau ir skaidriau valdyti ir skirstyti pasirengimo narystei ES lėšas šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse (įskaitant vietos lygmeniu), siekiant užtikrinti, kad dėl problemų, susijusių politikos planavimu, mokymu, koordinavimu ar gebėjimu lėšas veiksmingai panaudoti vietos lygmeniu, nebūtų prarastas finansavimas; taip pat pabrėžia, kad į mokymo ir paramos programas svarbu įtraukti miestus ir miestelius;

21. palankiai vertina dėmesį ES susijungimo darbotvarkei, taip pat regioninėms iniciatyvoms, kurios turėtų būti įtraukesnės (Berlyno procesui ir kt.), pabrėždamas, kad į procesą būtina įtraukti daugiau vietos, regionų ir nacionalinių institucijų tiek šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, tiek valstybėse narėse; skatina tolesnes investicijas (transporto, energetikos, skaitmeninių telekomunikacijų, švietimo, jaunimo ir kt. srityse);

22. pabrėžia, kad reikia pritaikyti prie ES standartų atliekų šalinimo procesus ir mažinti šiuokšlinimą atvirose vietose;

23. remia ir palankiai vertina nacionalinių investicijų komitetų darbą paramą gaunančiose Vakarų Balkanų šalyse kuriant vieną bendrą projektų duomenų bazę ir ragina derinti struktūrines priemones;

24. pabrėžia svarbų regionų ir vietos lygmens demokratijos vaidmenį stiprinant demokratines institucijas ir jų administracinius gebėjimus; atkreipia dėmesį į svarbų renkamų vietos ir regionų asamblėjų vaidmenį, kadangi tai yra struktūros, skatinančios pilietinės visuomenės dialogą ir jos ugdymą, taip pat politikos formuotojų ir suinteresuotųjų šalių diskusijas; primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat labai prisideda formuojant viešąją nuomonę politikos ir Europos integracijos klausimais; be to, pažymi, kad vietos ir regionų valdymo stiprinimas padeda įgyvendinti administracines reformas ir teikti geresnes paslaugas piliečiams;

Plėtos šalių regionų bendradarbiavimas

25. pakartoja, kad geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas yra esminės plėtos proceso ir stabilizacijos ir asociacijos proceso dalys; palankiai vertina ir skatina visuotinius teigiamus pokyčius šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse ir sveikina pastangas, bet sykiu ragina daryti apčiuopiamą pažangą dar neišspręstais klausimais ir siekti tvirtų rezultatų; ragina vietos ir regionų bendruomenes prisidėti prie šio proceso;

26. ragina visas suinteresuotąsias šalis ir toliau užtikrinti teigiamus poslinkius, be kita ko, skatinti susitaikymą bendruomenių ir vietos lygmenimis ir remti etninių grupių, religinių bendruomenių ir kultūrų dialogą;

27. skatina šalis kandidatės ir potencialias šalis kandidatės pasinaudoti esamomis porinių projektų ar TAIEX programomis;

28. nurodo, kad Regionų komitetas ir jo darbo grupės bei jungtiniai konsultaciniai komitetai yra gera vieta bendrauti ir keistis geriausia praktika, taip pat palankiai vertina teigiamus pastarųjų jungtinių konsultacinių komitetų ir darbo grupių susitikimų rezultatus, įskaitant jungtinio konsultacinio komiteto su Serbija steigiamąjį posėdį; be to, nekantriai laukia Plėtos dienos, kurioje dalyvaus visos šios struktūros, kad išanalizuotų joms visoms aktualius horizontaliuosius ir teminius klausimus, rezultatus;

Migracija

29. teigiamai vertina tai, kad Komisija atkreipia dėmesį į migracijos klausimą, atsižvelgiant į tai, kad visas regionas (ypač Turkija, taip pat buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Serbija) ir valstybės narės, per kurias eina migracijos maršrutas, šiuo metu susiduria su beprecedente padėtimi dėl pabėgėlių ir ekonominių migrantų; sprendimus galima rasti tik bendromis pastangomis, užtikrinant solidarumą ir tik vykdant tarpusavio išipareigojimus; ragina įgyvendinti rekomendacijas, pateiktas konferencijoje rytinės Viduržemio jūros regiono dalies ir Vakarų Balkanų maršruto klausimu, taip pat 2015 m. lapkričio 29 d. ir 2016 m. kovo 18 d. ES ir Turkijos pareiškimus bei bendrą veiksmų planą;

30. palankiai vertina valstybių narių ir ypač šalių kandidačių pastangas kovoti su krize ir tai, kad jos teikia išteklius, taip pat ir siekiant spręsti problemas Serbijoje ir buvusiojoje Jugoslavijoje Makedonijoje, per kurias eina migracijos maršrutas, ir padėti didžiausiai pasaulyje migrantų ir pabėgėlių grupei, kurią šiuo metu priglaudė Turkija; pabrėžia, kad reikalinga nuolatinė ES pagalba, kuri turėtų būti skiriama vietos ir regionų valdžios institucijoms, ir būtina skatinti investicijas regione siekiant kurti darbo galimybes, kad nebūtų prarastas socialinis ir ekonominis migrantų ir pabėgėlių potencialas;

31. pabrėžia esminį vietos bendruomenių, ypač įsikūrusių migracijos maršrute, vaidmenį, nes jos pirmos susiduria su migrantų ir pabėgėlių antplūdžiu, tačiau pažymi, kad jų pajėgumai yra riboti ir nevienodi, o tai reiškia, kad būtina papildoma parama lygmeniu ir vietos ir regionų valdžios institucijų įtraukimas, ir nurodo, jog būtina atkreipti ypatingą dėmesį į vietos bendruomenių, patiriančių mišrių migrantų srautų poveikį, poreikius, joms rūpimus klausimus, problemas, su kuriomis jos susiduria, ir jų saugumą; skatina migracijos maršrute įsikūrusių vietos bendruomenių partnerystę, kad būtų keičiamasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais bei ekspertinėmis žiniomis, ypač migrantų integracijos, mokymo, švietimo, įdarbinimo, grąžinimo, prieglobsčio suteikimo ir kovos su neteisėtu žmonių gabenimu ir prekybos žmonėmis srityse;

32. primindamas Europos Vadovų Tarybos neseniai pateiktose išvadose nurodytus prioritetus ir priemones pabrėžia, kad būtina užtikrinti prevenciją krizės apimtuose regionuose, įskaitant veiksmingą vystymosi politiką, ir sutelkti pastangas į pabėgėlius, kuriems iš tiesų reikalinga tarptautinė apsauga; todėl atkreipia dėmesį į tai, kad būtina užtikrinti kartu ir kruopštų, ir spartų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą ir palengvinti veiksmingą grąžinimą taikant bendrus ES standartus tiems asmenims, kurių paraiškos buvo atmestos, taip pat remia pasiūlymą Europos Sąjungoje parengti saugių kilmės šalių sąrašą;

33. pabrėžia, kad siekiant padėti pašalinti ekonominės migracijos priežastis būtina peržiūrėti ir, prireikus, reformuoti tradicinės paramos principus, taip pat įtraukti ir valstybių narių, ir šalių kandidačių vietos ir regionų lygmenį priimančią strateginius sprendimus dėl vystymosi politikos, kuriais taip pat siekiama panaikinti badą, skurdą ir ekonominės migracijos priežastis;

34. taip pat pabrėžia, kad ES turėtų aktyviau dalyvauti migrantų kilmės šalims ir regionams skirtose iniciatyvose ir politikoje siekiant gerokai sumažinti pabėgėlių, priverstų palikti savo šalį, ir ekonominių migrantų, besileidžiančių į pavojingą kelionę Europos link, srautą ir stiprinti diplomatinis veiksmus siekiant taikos nuo konfliktų kenčiančiose šalyse;

Turkija

35. pabrėžia ES ir Turkijos tarpusavio priklausomybę ir jų partnerystės svarbą ir remia aktyvesnę bendradarbiavimą įvairiose bendrų interesų srityse; palankiai vertina Turkijos išipareigojimą toliau įgyvendinti reformas ir siekti narystės ES ir ragina išsaugoti tokią teigiamą dinamiką atsižvelgiant į susijusias Europos Vadovų Tarybos ir ES Tarybos išvadas bei ES ir Turkijos bendrus pareiškimus; ragina visiškai įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą visų valstybių narių atžvilgiu; ragina visiškai įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą visų valstybių narių atžvilgiu;

36. pripažįsta, kad stojimo deryboms po Tarybos, Europos Vadovų Tarybos išvadų ir ES ir Turkijos aukščiausiojo lygio susitikimų buvo suteiktas naujas impulsas, ir skatina tolesnę pažangą pagal derybų proceso nuostatas ir susijusias Tarybos išvadas; pažymi, kad gerą pasirengimo kai kuriose srityse lygį būtina įtvirtinti šalinant trūkumus ar, tam tikrais atvejais, rimtas problemas kitose srityse;

37. mano, kad pažanga sprendžiant su teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis susijusius klausimus yra svarbus žingsnis į priekį, todėl ragina Turkiją bendradarbiauti su Komisija rengiantis deryboms dėl 23 ir 24 skyrių, nedarant poveikio valstybių narių pozicijai; pabrėžia, kad reikia daugiau nuveikti šiose srityse, ypač kalbant apie saviraiškos ir minties laisvę, žiniasklaidos laisvę, sąžinės ir religijos laisvę ir susirinkimų ir asociacijų laisvę, kartu su pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumų teises, lyčių lygybę ir kovą su korupcija; pabrėžia, kad būtina pasiekti reikšmingų ir patikimų rezultatų šioje srityje, ir ragina intensyvuoti pastangas, išsipareigojimus ir atsakomybę, be kita ko, vietos lygmeniu, laikantis ES *acquis* šiais klausimais; šiuo atžvilgiu pabrėžia, jog labai svarbu užmegzti skirtingų tikėjimų ir skirtingų kultūrų dialogą visais lygmenimis, kaip priemonę, stiprinančią pilietinę visuomenę ir tarptautines partnerystes;

38. palankiai vertina nacionalinės regionų plėtros strategijos, apimančios regionų plėtros agentūras, koordinavimo mechanizmą ir veiksmų planus, priėmimą; ragina ją įgyvendinti ir skatina mažinti regionų skirtumus; be to, ragina visus suinteresuotuosius subjektus stengtis sudaryti palankesnes sąlygas taikos ir susitaikymo kurdų klausimu procesui;

39. pabrėžia būtinybę kovoti su terorizmu, smerkia neseniai įvykdytus teroristinius išpuolius ir išreiškia solidarumą su aukomis; be to, ragina imtis kovos su radikalėjimu veiksmy, be kita ko, skatinant integraciją vietos lygmeniu;

40. pažymi, kad fiskalinės decentralizacijos mastas ir išteklių vietos ir regionų lygmenimis vis dar yra riboti, ir pabrėžia, kad būtina neapsiriboti 2012 m. savivaldos įstatymo pakeitimais;

41. skatina, remia ir ragina pastangas siekti teisingo, visapusiško ir įgyvendinamo susitarimo Kipro klausimu remiantis atitinkamomis JT Saugumo Tarybos rezoliucijomis, tarptautine teise ir vertybėmis, kuriomis pagrįsta ES; palankiai vertina teigiamą pažangą ir pasiryžimą siekiant abipusiai priimtino sprendimo ir ragina Turkiją aktyviai remti pastangas siekiant šio tikslo;

42. ragina visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti ES ir Turkijos asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų ES valstybių narių, įskaitant Kiprą, atžvilgiu; ragina Turkiją palaikyti gerus kaimynystės santykius su visomis savo kaimyninėmis šalimis, nes tai svarbus stojimo proceso aspektas; pabrėžia, jog būtina gerbti visų valstybių narių suverenitetą ir suverenias teises, laikantis ES principų, JT rezoliucijų, JT jūrų teisės konvencijos ir tarptautinės teisės; ragina Turkiją pradėti savo pajėgų išvedimą iš Kipro ir JT perduoti atskirtą Famagustos zoną pagal JT ST rezoliuciją Nr. 550 (1984); pabrėžia, kad tokios pasitikėjimo stiprinimo priemonės taptų abiejų bendruomenių ekonominio, socialinio ir regioninio augimo galimybe; pažymi, kad vietos bendruomenių ir jų pilietinės visuomenės dialogas gali padėti pasiekti susitarimą;

43. ragina siekti, kad Regionų komiteto ir Turkijos darbo grupė taptų jungtiniu konsultaciniu komitetu;

44. mano, kad labai svarbu užtikrinti valstybių narių pilietinės visuomenės dalyvavimą visame procese;

Juodkalnija

45. palankiai vertina Juodkalnijos išsipareigojimą ir pažangą siekiant narystės ES, taip pat kvietimo stoti į NATO teikiamą galimybę didinti stabilumą;

46. ragina visas proceso šalis stiprinti politinį dialogą ir visus valdymo lygmenis užtikrinti, kad kiti rinkimai būtų rengiami laikantis aukščiausių demokratijos standartų, paremtų naujais rinkimų teisės aktais;

47. ragina visas proceso šalis stiprinti tarpusavio politinį dialogą; ir pabrėžia, kad būtina užtikrinti patikimus rezultatus teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje, taip pat ir vietos lygmeniu; šiuo atžvilgiu palankiai vertina absoliučios daugumos savivaldybių parengtus korupcijos prevencijos vietos veiksmų planus, įskaitant vietos socialinės įtraukties planus, ir ragina juos tinkamai įgyvendinti vykdant atitinkamą stebėseną;

48. palankiai vertina pastangas vietos valdžios institucijų tarnautojų profesinio ugdymo srityje, tačiau pabrėžia, kad būtina tolesnė pažanga (pvz., rengti daugiau mokymų ir nustatyti skaidresnes įdarbinimo procedūras, paremtas nuopelnų principu); palankiai vertina vietos savivaldos finansavimo įstatymo pakeitimus ir ragina toliau siekti užtikrinti finansinį vietos savivaldos savarankiškumą;

49. palankiai vertina Ekonomikos ministerijos programas, skirtas remti mažiau išsivysčiusias savivaldybes, taip pat skatinti vietos ir regioninių įmonių eksportą;

Serbija

50. palankiai vertina Serbijos pasiryžimą siekti narystės ES, kuris jau davė rezultatų, susijusių su laiku įvykdyta peržiūros procedūra ir derybų dėl pirmųjų skyrių pradžia, ir skatina Serbiją toliau įgyvendinti tokias naudingas priemones (pvz., baigti rengti įvairius strateginius dokumentus), susijusias su savo įsipareigojimų vykdymu; ypač ragina valdžios institucijas imtis labiau ilgalaikių ir tvaresnių kovos su korupcija veiksmy;

51. palankiai vertina veiksmy planų dėl 23 ir 24 skyrių pateikimą ir džiaugiasi, kad sukurta teisinė aplinka, leidžianti užtikrinti pagrindinių teisių laikymąsi, tačiau pabrėžia, kad būtina užtikrinti veiksmingą ir nuoseklų įgyvendinimą visoje šalyje;

52. palankiai vertina Vyriausybės priimtą nacionalinėms mažumoms skirtą specialųjį veiksmy planą ir ragina jį tinkamai įgyvendinti, kartu atkreipia dėmesį į atitinkamas Europos Tarybos patariamojo komiteto išvadas šiuo klausimu; teigiamai vertina gerą tautinių ir etninių mažumų apsaugą Voivodinoje ir ragina, kad atitinkamos teisės būtų užtikrintos ir vietos lygmeniu (tokiose srityse kaip švietimas, galimybė naudotis žiniasklaidos ir religinėmis paslaugomis, mažumų kalbų vartojimas (įskaitant viešosios administracijos procedūrose ir civilinės metrikacijos registre), taip pat proporcingas atstovavimas viešajame sektoriuje); palankiai vertina iš esmės gerus tarptautinius santykius ir skatina siekti tolesnės pažangos; teigiamai vertina etninėms ir kitoms mažumoms palankią retoriką, kuri dominuoja aukščiausio lygio Vyriausybės atstovų kalbose;

53. mano, kad tautinių mažumų tarybos yra geras pavyzdys, ir pabrėžia, kad būtina užtikrinti tautinių mažumų tarybų įstatymo ir sektorių teisės aktų suderinamumą, kartu išsaugant jau įgytų teisių ir kompetencijų lygį;

54. nurodo, kad vietos gebėjimai dažnai yra silpni ir nevienodo lygio, ir ragina decentralizuotu lygmeniu užtikrinti tinkamus išteklius, kurių pakaktų nustatytoms užduotims vykdyti ir susieti viešųjų išlaidų efektyvumą ir paskesnes pajamas; nurodo, kad reikia priimti įstatymą dėl Voivodinos finansavimo;

55. palankiai vertina viešojo administravimo reformos strategiją bei vietos savivaldos mokymo strategiją ir ragina jas tinkamai įgyvendinti, taip pat pritaikyti valstybės tarnybos įstatymą vietos valdžios institucijų tarnautojams; mano, kad Nacionalinio konvento dėl integracijos į Europos Sąjungą veikla ir konsultacijos vietos lygmeniu yra teigiami pavyzdžiai;

56. ragina įgyvendinti ESBO ir Demokratių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas dėl savivaldybių rinkimų;

57. palankiai vertina ir remia santykių normalizavimo proceso, taip pat Belgrado ir Prištinos dialogo teigiamus poslinkius, nes tai atneša apčiuopiamų rezultatų žmonėms, ir skatina toliau siekti pažangos – vykdyti įsipareigojimus ir įgyvendinti susitarimus, taip stiprinant bendradarbiavimą ir pasitikėjimą; ragina valdžios institucijas aktyviai propaguoti normalizaciją;

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

58. pabrėžia, kad ši šalis pirmoji pasirašė stabilizacijos ir asociacijos susitarimą (SAS), ir, atsižvelgdamas į tai, reiškia susirūpinimą dėl to, kad integracijos procesas ir įsipareigojimų vykdymo bei reformų įgyvendinimo skatinimas sustojo; ragina šalį vėl sukaupti politinę valią, o Europos Sąjungą – patvirtinti aiškią šalies narystės Europos Sąjungoje perspektyvą, kad būtų skatinama vykdyti šalies įsipareigojimus;

59. ragina visas proceso šalis visapusiškai ir konstruktyviai laikytis savo įsipareigojimų, susijusių su 2015 m. birželio–liepos mėn. politinio susitarimo įgyvendinimu, ir įgyvendinti neatidėliotinių reformų prioritetus; pabrėžia, kad būtina užkirsti kelią padėties prastėjimui saviraiškos laisvės, ypač teisinės valstybės, įskaitant teismines institucijas ir pasitikėjimą politine sistema, srityje, ir skatina tolesnę pažangą (remiantis tuo, kad nacionaliniai teisės aktai gana sėkmingai buvo suderinti su *acquis*), kuri būtų pagrįsta patikimais rezultatais;

60. remdamasis tuo, kas išdėstyta pirmiau, tikisi, kad Komisija galės rekomenduoti pradėti stojimo derybas atsižvelgiant į Tarybos išvada ir nustatytas sąlygas;

61. pabrėžia, kad labai svarbu toliau įgyvendinti decentralizacijos darbotvarkę; šiuo atžvilgiu palankiai vertina 2015–2020 m. strateginę programą ir ragina įgyvendinti antrąjį fiskalinės decentralizacijos etapą;

62. pabrėžia, kad geri kaimyniniai santykiai, įskaitant suderintą ir abipusiškai priimtina susitarimą dėl šalies pavadinimo vadovaujant JT, tebėra labai svarbūs ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka konstruktyvų vaidmenį šioje srityje, atsižvelgiant į atitinkamą pagrindinių politinių partijų vadovų įsipareigojimą, prisiimtą 2015 m. birželio – liepos mėn. politiniu susitarimu; šiuo požiūriu reikėtų vengti veiksmų ir pareiškimų, kurie kenkia geriems kaimyniniams santykiams;

Albanija

63. palankiai vertina tai, kad Albanija skiria tinkamą dėmesį pagrindiniams reformų prioritetams ir daro nuolatinę pažangą, visų pirma teismų institucijų srityje, ir ragina Albaniją spartinti reformų tempą, visų pirma pagrindinių prioritetų srityse, itin daug dėmesio skiriant teisinei valstybei, viešosios administracijos politiniam nešališkumui, taip pat žmogaus teisių, įskaitant visoms mažumoms Albanijoje priklausančių asmenų teises, apsaugai ir užtikrinti nuosavybės teises, taip pat toliau gerinti verslo ir investicijų aplinką ir spręsti didelio masto šešėlinės ekonomikos problemą, kad būtų galima pradėti stojimo derybas; primena, kad turi būti užtikrintas tvarus, visapusiškas ir įtraukus pagrindinių prioritetų įgyvendinimas; ypač palankiai vertina naujuosius teisės aktus dėl draudimo teistumą turintiems asmenims dirbti parlamente ir pabrėžia, kad svarbu tinkamai kaupti informaciją apie rezultatus, taip pat teigiamai vertina antikorupcijos strategiją ir veiksmų planą; primygtinai ragina daryti tolesnę pažangą kuriant politiką ir teisėkūros priemones ir užtikrinti tinkamą įgyvendinimą;

64. su pasitenkinimu konstatuoja, kad 2015 m. rinkimai vyko be didelių incidentų, tačiau ragina užtikrinti didesnę nešališkumą ir profesionalumą; be to, palankiai vertina parlamento įsteigtus rinkimų reformai skirtus *ad hoc* komitetus ir primena ESBO ir Demokratinę institucijų ir žmogaus teisių biuro, taip pat ir Europos Tarybos vietos ir regionų savivaldos kongreso bei RK rinkimų stebėjimo misijos, reikalaujančių depolitizuoti viešojo administravimo sritį ir užtikrinti nešališkumą, rekomendacijas šiuo klausimu;

65. ragina reformų procesą padaryti daug įtraukesnį, įtraukiant visus susijusius politinius ir pilietinės visuomenės subjektus, įskaitant opoziciją ir susijusius suinteresuotuosius subjektus, ir šiuo požiūriu teigiamai vertina Nacionalinės Europos integracijos tarybos darbą kaip pavyzdinį;

66. palankiai vertina nacionalinę decentralizacijos strategiją, kurioje numatyti tinkamai apibrėžti prioritetai, taip pat pereinamojo laikotarpio fondo skyrimą; ragina toliau įtraukiai vykdyti teritorinio administravimo reformą palaikant tęstinį ir glaudų dialogą su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant mažumas; taip pat palankiai vertina naują pagrindinį vietos savivaldos įstatymą, kuriuo patikslinama atsakomybė ir gerinamas tarpinstitucinis skirtingų valdymo lygmenų bendradarbiavimas, ir pabrėžia, kad svarbu jį veiksmingai įgyvendinti;

Bosnija ir Hercegovina

67. džiaugiasi, kad šalis atnaujino integracijos procesą, nes europinė perspektyva yra viena svarbiausių paskatų šiai šaliai, ir ragina toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę, nes Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo (SAS) įsigaliojimas leidžia teigti, kad įsipareigojimų vykdymas gali atnešti apčiuopiamų rezultatų;

68. taip pat su pasitenkinimu konstatuoja, kad Bosnija ir Hercegovina 2016 m. vasario 15 d. pateikė paraišką dėl narystės ES, o tai suteikia postūmį tiek šiai šaliai, tiek plėtros procesui; todėl pabrėžia, jog būtina toliau plėtoti šią iniciatyvą, kad būtų galima daryti reikšmingą pažangą įgyvendinant reformų darbotvarkę, kuri reikalinga norint žengti šiuo keliu;

69. ragina visapusiškai pritaikyti Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą atsižvelgiant į Kroatijos įstojimą ir imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad Konstitucija atitiktų Europos žmogaus teisių teismo sprendimus;

70. ragina geriau koordinuoti įvairių valdžios lygmenų veiklą siekiant pašalinti kliūtis tokiose srityse kaip sklandus šalies funkcionavimas, veiksmingas reformų darbotvarkės įgyvendinimas, judumas, investicijos ir ryšiai įvairiose politikos srityse, taip pat bendros ekonominės erdvės kūrimas. nurodo, kad decentralizacija nereiškia susiskaidymo ir kad būtinos suderintos bendros strategijos, nes reformas būtina įgyvendinti visais lygmenimis; ragina parengti bendrus tikslus, kurie būtų suderinami, tačiau peržengtų atskirtų interesų ribas;

71. kad šalis galėtų spręsti siekiant narystės ES jos laukiančius uždavinius, šiuo požiūriu turi sklandžiai veikti veiksmingas veiklos su ES susijusiais klausimais koordinavimo mechanizmas; padarius pažangą Bosnijai ir Hercegovinai bus sudarytos sąlygos visapusiškai pasinaudoti turimu ES finansavimu;

72. mano, kad valdžios institucijų lygmens teisės aktai iš esmės atitinka Europos vietos savivaldos chartiją, tačiau ragina veiksmingiau paskirstyti atsakomybę administraciniais vienetams, kantonams ir savivaldybėms;

Kosovas ⁽¹⁾

73. palankiai vertina Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pasirašymą ir jo įsigaliojimą 2016 m. balandžio 1 d., nes tai galėtų simbolizuoti naują Kosovo santykių su ES etapą; skatina Kosovą toliau įgyvendinti su ES susijusias reformas (pvz., priimti žmogaus teisių įstatymų rinkinį) ir imtis kitų svarbių priemonių (pvz., steigti specialiąsias teisėjų kolegijas, plėtoti santykių normalizavimo procesą);

74. pabrėžia, kad politinių diskusijų stabdymas smurtinėmis priemonėmis yra nepriimtinas ir ragina visas proceso šalis grįžti prie dialogo ir įprastų procedūrų;

75. džiaugiasi rezultatais vizų režimo liberalizavimo srityje, pabrėžia, kad svarbu įvykdyti visas nustatytas atitinkamas sąlygas, ir skatina siekti tolesnės pažangos;

76. pabrėžia būtinybę toliau siekti apsaugoti kultūrinį ir religinį paveldą, ypač vietos lygiu;

77. palankiai vertina ir remia santykių normalizavimo proceso, taip pat Belgrado ir Prištinos dialogo teigiamus poslinkius, nes tai atneša apčiuopiamų rezultatų žmonėms, ir skatina toliau siekti pažangos – vykdyti įsipareigojimus ir įgyvendinti susitarimus, taip stiprinant bendradarbiavimą ir pasitikėjimą; ragina valdžios institucijas aktyviai propaguoti normalizaciją;

Briuselis, 2016 m. birželio 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos Rezoliuciją Nr. 1244/99 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT